

KLASSEKAMPEN

Venstresidas
dagsavis

Torsdag 11. april 2019. Nummer 86. Uke 15. Årgang 51. Løssalg: 36 kroner

A-avis

» Hva ble av «bedriftene» som har fått millioner for å etablere seg i Årdal? **SIDE 14 OG 15**

Gudbrand Ingolfsson

» Martin Kolbergs holdninger til Rødt og MDG gjør det vanskelig for meg å fortsette å stemme på Arbeiderpartiet. **SIDE 24**

Tone Zander

Vil fengsle unge

Beate Brinch Sand i Oslo-politiet mener et titalls mindreårige bør idømmes ubetinget fengsel. På hele Østlandet er det bare fire plasser i ungdomsfengsel.

SIDE 6 OG 7

Ordførere åpner for overgang til Trøndelag:

Legger plan for «møxit»

FULL FYR: Flyttingen av fødeavdelingen fra Kristiansund til Molde har satt fyr på gamle konflikter i Møre og Romsdal.

Nå vil flere Nordmøre-ordførere utrede mulighetene for å melde overgang til Trøndelag.

SIDE 10 OG 11

FOTO: CHRISTOPHER OLSSON

Frislipp presser sjåfører

LIBERALISERER: Fra neste år vil ikke regjeringen lenger begrense antallet drosjeløyer. – Sjåførene kommer til å bli underbetalt, sier Javed Iqbal som har kjørt drosje siden 1994.

SIDE 9

KLASSEKAMPEN

Ansvarlig redaktør: Mari Skurdal
Administrerende direktør: Christian Samuelsen
Nyhetsjef: Simen Tallaksen
Kulturredaktør: Bendik Wold
Utenriksredaktør: Mari Eifring
Featureredaktør: Velaug Hobbeltad Sælid
Politisk redaktør: Bjørgulv Braanen
Utviklingsredaktør: Katrine Ree Holmøy
Utgitt av © Klassekampen AS.
Ettertrykk og elektronisk videre distribusjon forbudt uten etter særskilt avtale.

EU-retten

■ Den siste uka har både LO-rådgiver Jonas Bals og Nationen-komentator Eva Nordlund skrevet interessant om kampen mot sosial dumping i Sveits. Bakgrunnen er at EU-kommisjonen nå krever at Sveits fjerner ordninger mot underbetaling og useriøse firmaer, fordi EU mener de bryter med prinsippet om fri flyt av arbeidskraft. Ordningene, kalt «The Swiss flanking measures», innebærer blant annet at selskaper fra EU-land må betale depositum som bevis på seriøsitet når de tar oppdrag i Sveits. De må også tilby jobbene via sveitsisk arbeidsformidling først, dersom de er i en bransje med mer enn 6 prosent ledighet. Ifølge Eva Nordlund i Nationen brukes depositumspengene til å etterbetale arbeidsfolk som blir underbetalt.

■ Ordningene blir av sveitsisk fagbevegelse ansett som viktige for å hindre sosial dumping, og de er et godt verktøy for å sikre seriøsitet i bransjene. I sin spalte i Dagsavisen oppfordrer Jonas Bals fagbevegelsen til å være på vakt når EU-retten får forrang for arbeidsrettigheter. Han skriver om en rapport fra den europeiske fagbevegelsens forskningsinstitutt ETUI, som viser at det deregulerte europeiske arbeidsmarkedet har store problemer: «Arbeidsløsheten har bitt seg fast på et skyhøyt nivå, særlig blant de unge, og store deler av arbeiderklassen er blitt fattig.» Ifølge Bals bidrar EUs institusjoner til utviklingen ved at de favoriserer EU-rett framfor kollektive avtaler.

■ «Tiltakene Sveits har innført, burde tjent som en inspirasjon både for Norge, andre europeiske land og EU selv: I stedet for å bli behandlet som et hinder burde de blitt sett som en forutsetning for fri bevegelse. Likevel presser altså EU-kommisjonen på for at økt markedsadgang skal ha fortrinn foran lokal lønnsbeskyttelse», skriver Bals. Eva Nordlund mener norske partiledere på rødgrønn side bør lære av de sveitsiske tiltakene. Det handler om bruk av handlingsrommet, altså at myndighetene viser manøvreringsvilje i møte med EUs lovkrav. Det er nødvendig for at alle arbeidstakere, utenlandske som norske, skal ha gode arbeidsliv i Norge i framtida.

MARI SKURDAL

Diktator med krokodillene

Han personifiserer mer enn noen annen «den svarte ondskapen» i Afrika, ikke uten klare rasistiske under- og overtoner. I dag er det 40 år siden Ugandas diktator Idi Amin Dada Oumee (1928–2003) ble fordrevet fra hovedstaden Kampala av invaderende styrker fra Tanzania etter en drøy måned og gjorde slutt på åtte års vanstyre og terror-

velde som kostet anslagsvis 300.000 mennesker livet.

Idi Amin deltok i kuppet i 1971 mot president Milton Obote (1925–2005) som ble president i 1966. Han hadde befestet sin posisjon som hærsjef siden 1965 ved å rekruttere fra West Nile-regionen. I 1972 kastet han om lag 50.000 indiere og andre asiater ut av landet under «afrikaniseringskampanjen». Det ble grensekonflikter med Kenya og Tanzania. De utviklet seg til trefninger mel-

Idi Amin

lom ugandiske regjeringsstyrker og eksilgrupper som støttet Obote som var i eksil i Dar-es-Salam. President Julius Nyerere ga ordre om invasjon 4. mars og rykket inn med 20.000 mann. Muammar Gaddafi sendte forsterkninger og våpen fra Libya, men klarte ikke å stanse framrykningen fra sør. Få timer etter Kampalas fall, ble professor Yusuf Lule utnevnt til president. I 1980 var Obote tilbake. Idi Amin døde i Jeddah i Saudi-Arabia i 2003. **PMJ**

Den bortkomne sønn ville vært sjanseløs i dagens offentlighet.

De rene og ranke

Bjørn Ivar Fyksen
FOKUS

Påska står for dørå, og selv om jeg er nærmest vaksinert mot metafysiske lengsler, er det fristende å ty til Bibelen mot uvesenhet som for tida sprer seg i mine kulturelle omgivelser: nypuritanismen – kravet om konsekvent moralsk renhet i alle spørsmål, livet gjennom.

Jeg ville trodd at jeg sorterte under merkelappen «politisk korrekt», men en kan jo begynne å lure. Stadig oftere merker jeg at mitt moralske kompass peker noen grader til sida for verdiene jeg hører formulert fra folk jeg ellers regner som meningsfeller.

I alt fra enkelte metoo-saker til diskusjonen om Forfatterforeningens æresrett etter andre verdenskrig får jeg lyst til å spørre: Finner vi ikke lenger tilgivelse i våre hjerter? Eller som i nyhetssaken som kom for omtrent to uker siden, om at lokallagslederen for SV i Ås, Knut Merox Iversen, inntok talerstolen under SVs landsmøte og bekjente sin fortid som rasist av verste skuffe – til stående applaus. At en person ikke lenger er rasist, kan vanskelig være dærlig nytt, men at han fikk anerkjennelse for omvendelsen og bekjennelsen, falt enkelte tungt for brystet. I min Twitter-strøm og på nettavisen

svirret uttalelser om at det var skammelig at han ba om unnskyldning overfor innvandrere i en forsamling der nesten alle var hvite, og at noe så selvsagt som å anerkjenne andre som mennesker ikke fortjente belønning.

Dét er det selvsagt noe i, men tillater vi ikke lenger at folk trækker feil, og er vi ikke glade når de vender tilbake til den smale sti? Jeg anbefaler på det sterkeste alle å legge påskekrimmen til side et øyeblikk i den kommende høytida og ta en kikk på historien om den bortkomne sønnen i Lukasevangeli- et: Da den udugelige sønnen

«Finner vi ikke lenger tilgivelse i våre hjerter?»

kommer hjem etter et vilt liv i utlandet, holder faren fest for ham. At den andre, snusfornuftige sønnen, har beholdt sin snusfornuft hele veien, er mindre grunn til feiring, skal vi tro den bibelske far, og det er det vel også noe i.

Å felle moralske dommer er meg ikke fremmed; det er fordundre meg ikke lite jeg til enhver tid har lyst til å slå ned på. Og mange handlinger både bør og skal fordømmes, men det må i de fleste tilfeller kunne gå an å komme på bedre tanker og få vende tilbake til fellesskapet. Den nådeløse tonen som preger mange diskusjoner om rett og galt, bekymrer meg. Å kreve at en persons moralske renhet og

standhaftighet skal være absolutt, at ingen feiltrinn i en persons forhistorie kan tillates, bryter kraftig med de humanistiske verdiene jeg blåøyd sugde til meg på skolebenken, og jeg tror ikke det er en sunn atmosfære for noen av oss.

For å dempe den presteaktige tonen et hakk kan jeg også anbefale mer jordnær prosa for dem som ønsker å trene sin sjenerøsitet overfor andre mennesker: Alf Prøysen forteller i en av sine lørdagsstubber om a Guri, som dro til Svalbard for å få arbeid. Så kom krigen, og hun giftet seg med en engelsk offiser. Under okkupasjonen var hun dermed i England, og slik holdt hun sin sti ren. Etter krigen kommer hun hjem i uniform og opplever at tyskerjentene blir baksnakket og fordømt, mens hun selv får ros for sin innsats i hæren. Da sier a Guri, som tydeligvis har innsikt både i seg selv og i det situasjonsbetingede ved et menneskes handlemåter:

– Je takke min Gud og skaper for at je kom tel Svalbard og Engleinn, hadde je vøri heme hadde je vøri den fysste tyskertøst!

En slik raushet overfor feiltrinn og menneskelig svakhet skulle jeg ønske at vi kunne ta med oss inn i kommentarfeltene.

Med det ønsker jeg, litt på forskudd, alle en god og nåderik påske!

Bjørn Ivar Fyksen

bjorn.ivar.fyksen@klassekampen.no

NOBELKOMITEEN

AV ANDREAS IVERSEN OG ANDERS BORTNE

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATT*Kunst må alltid underholde, men ikke være underholdning*

HAUK

DAGENS SUKK

Hva skjer når et barn blir noe man «skaffer seg»?

Pottemakerne

Eivor Oftestad

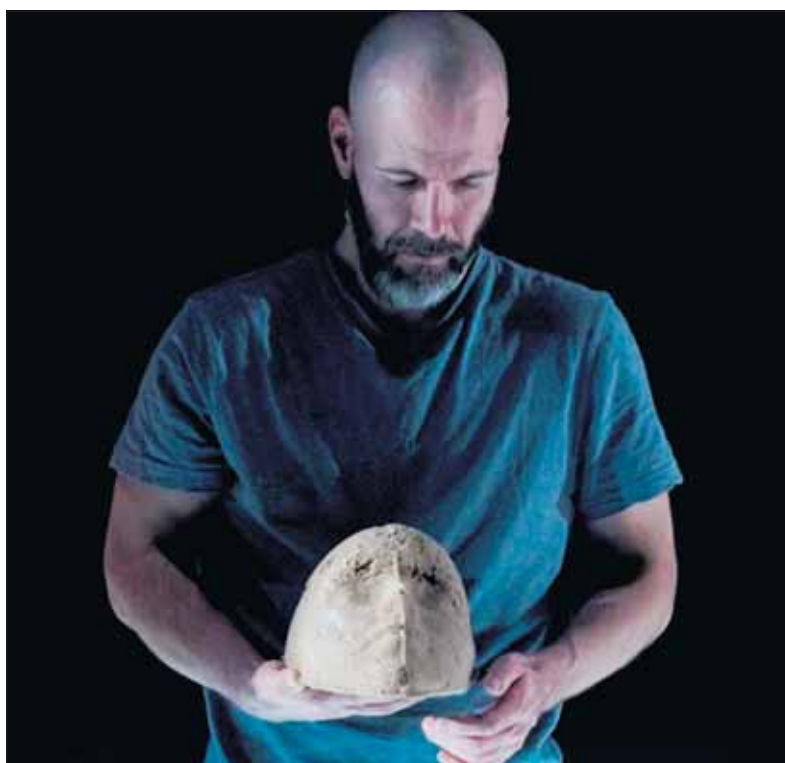
I GOD
TRO

I årets nyttårstale mante statsminister Erna Solberg frem bildet av nyfødte mirakler og stabbende ettåringer. Hun spilte på babydrømmen og forsikret om at vi som foreldre kan gi barna våre en god og lykkelig barndom. Føleriet var opptakten til oppfordringen «Norge trenger flere barn». Jeg tenkte på Erna da jeg nylig så premieren på «Dette barnet» på Det norske teater. Kontrasten mellom oppsetningen og landsmoderens forsikringer kunne knapt vært større. Stykket er som en kniv i hjertet. Etter ti rystende scener om relasjonen mellom foreldre og barn blir vi sittende igjen med spørsmålene hva er et barn? Og hva er foreldreskap?

«Dette barnet» er laget av den franske dramatiker Jøel Pommerat, foregår i et slags verksted hvor man lager barn. Barnehoder blir støpt i sand og trykket ut, i et materiale som er så skjørt at det smuldrer opp underveis. Min første assosiasjon var til forestillingen om Gud som en pottemaker. Mennesket er som leiren i pottemakerens hånd. Det som imidlertid stadig blir tydeligere er at mennesket selv tar pottemakerens plass. Terminologien går inn i språket: barn er noe man lager eller skaffer seg. Kanskje er det allikevel ikke så enkelt.

Scenene i «Dette barnet» bygger på historier fra en blokk i et belastet område av byen Calvados i Frankrike. Helt ærlig tenkte jeg ikke så mye på at det handlet om spesielt belastede miljø. Det var tvert imot befriende at den borgerlige fernissen var skåret vekk, slik at den ambivalente nerven i foreldrebarn relasjonen kom frem. For det meste var på et eller annet plan gjenkjennbart. Den gravide moren, som klamret seg til drømmen om at hun kunne gi barnet alt det ønsket, om at barnet skulle bli stolt over å ha henne som mor. Barnet som brutalt bare avviser sin far, hun trenger ham ikke, vil helst ikke se ham mer.

Faren står der, med klump i halsen, og uten midler til å nå frem. Scenen hvor den voksne sønnen rister i angst under sin far, eller der hvor to mødre må løfte på kledet på likhuset, og skyldfølelsen over alt som burde vært gjort annerledes skrises ut: «son min betaler for dei feila eg har gjort!». Jeg kom til å tenke på scenen hvor romanfiguren Karl Ove i «Min kamp» ser sin fars lik, noe som nettopp utløser seks binds refleksjon over hva det vil si å være en sønn, og hva det vil si å være en far. «Dette barnet»

HVA MED EN SÆDSTREIK? Det moderne synet på å få barn er foruroligende, ikke minst for menn, skriver Eivor Oftestad. Her fra stykket «Dette barnet» på Det Norske Teatret.

FOTO: FIN SERCK HANSSEN/DET NORSKE TEATRET

holder frem det vanskelige mellom foreldre og barn. For det finnes vel ingen maktrelasjon maken til foreldreskapet, ei heller et mer altomfattende omsorgsbehov som barnets? Like mye som nyfødte mirakler og stabbende ettåringer handler barn om knuste drømmer, projisering, avmakt, sorg, skyld, skam, ansvar.

Spørsmålene «Hva er et barn?» og «hva er foreldreskap?» tematiseres også i boka «Den befridde familien», som utgis i disse dager av Josefin Olevik (Pelikannen forlag). Olevik har selv skaffet seg

«Barn handler like mye om knuste drømmer, avmakt, skyld og skam»

barn ved å la seg inseminere på en klinikk i Danmark. Hun baserer sin familie blant annet på det hun kaller «statsindividualismen». Den sterke staten skaper forutsetninger for en sterk individualisme: «Jeg tok staten i hånden og tok et valg. Veien lå der». Hvis Oleviks historie representerer en retning i vår tid, vil jeg si det er foruroligende. Ikke minst for mannen. Hans rolle ble bokstavelig talt skyllet ned som en blodig abort, før hun heller valgte staten, den trygge og forutsigbare, som far til sitt barn. (Kanskje det er på tide med en sædstreik?)

Det slår meg når jeg leser Oleviks bok at det er et kraftig paradoks i den

moderne forestillingen om å «skaffe seg barn». På den ene siden begrunner Olevik sitt valg med individualismen i vår egen tid. Samtidig gis ikke barnet status som noe selvstendig individ. Det forblir et «barn», definert av foreldrerelasjonen og noe mor skaffer seg. Jeg mener at denne diskrepansen karakteriserer debatten om moderne reproduksjon. Et perspektiv som blir borte er at et barn først og fremst er et menneske. Det er programmert til å løsrive seg fra foreldrene, til å bli et eget individ. Det å lage barn, er først og fremst å lage nye mennesker. Et av Oleviks intervjuobjekter, et donorbarn, sier det slik: «Jeg er ikke en drøm, jeg er en person». Stadig fler donorbarn gir stemmer til denne kritikken.

De færreste ønsker seg barn for å opprettholde Ernas bruttonasjonalprodukt. Når spørsmålet om hva et barn er, og hva foreldreskap er, presser seg frem i kulturen, tyder det på at prosjektet skriker etter en ny horisont. Det er da vi må spørre: Hvilke konsekvenser får det egentlig når den store pottemakeren skyves ut?

Eivor Oftestad, forfatter og forsker i kirkehistorie, MF vitenskapelig høyskole
eivor.a.oftestad@mf.no

Lars Gule, Eivor Oftestad, Anne Kalvig og Helene Næss skriver om religion i Klassekampen hver torsdag.

PÅ TEPPET

Langtidsvirkning

I vår grenseoverskridende serie **Gode Lokalvinkler** har vi kommet til Adresseavisens oppslag om Dalai Lamas sykdom:

Gjestet Isfit i 2015: Dalai Lama innlagt på sykehus.

Det kan gå hardt for seg på den internasjonale studentfestivalen i Trondheim, men de fleste kommer seg raskere enn Hans hellighet.

Virker

Alle japanske stealth kampfly av typen F-35 ble tirsdag satt på bakken, da et av dem forsvant fra radaren.

Vi trodde dette var selve poenget med stealth.

skjult

Tung tids tale

Dagsavisen bringer en måling for Oslo der **Fremskrittspartiet får 3 prosent**, 0,9 prosentpoeng mer enn Senterpartiet.

Oslo-partiets førstekandidat Aina Stenersen trøster seg med at **det er en god stund igjen til valget**.

Tid nok til å bli passert også av Senterpartiet.

Mon det

Morgenbladets tidligere redaksjonssjef **Ivar Iversen**

begynner i Agenda Magasin og sier at det han **liker best ved en avis, er når den er som en tankesmie**.

Kjøpt og betalt, og kommer ut når det passer.

Selektiv

Søt skummet

Nationen presenterer Tines påtroppende styreleder **Marit Haugen**, melkebonde i Steinkjer:

Produksjonen har hun fått inn gjennom morsmelken.

En lovende bakgrunn for å styre **meierisamvirket**.

Gode navn

I Østlandets Blad forteller **Halvor Sakshaug** at småbarnsforeldre fra Langhus har fanget 3 000 skjeggkre i eget hus.

teppet@klassekampen.no

Maria Dyrhol Sandvik
politikk@klassekampen.no

POLITIKK

Ap-topp trekker seg fra flere verv

VERV: Hege Haukeland Liadal trekker seg midlertidig som nestleder i Rogaland Ap og fra landsstyret. Hun innrømmer å ha levert fiktive reiseregninger til Stortinget. – Det er viktig for meg at feil rettes opp og at alle fakta kommer på bordet. Derfor har jeg kommet til at det er riktig at jeg trekker meg midlertidig fra mitt verv som nestleder i Rogaland Ap mens denne saken pågår, skrev hun på Facebook i går. Fra januar 2017 til oktober 2018 leverte Liadal reiseregninger for en halv million kroner til Stortinget, skriver Aftenposten. Avisen har avdekket at i reiseregninger for over 60.000 kroner befant stortingsrepresentanten seg et annet sted enn det hun oppga.

©NTB

På tur

■ *Wenn jemand eine Reise tut, so kann er was erzählen*, lærte vi tysktimene. Det er alltid noko å fortelje, men det er ikkje så lett som folk trur å hugse kvar ein har vore når, og kvifor. Og sidan kvitteringar er plunder og heft, kjem ein langt (!) med diett

og kjøregodtgjersle. Dersom det berre er å smøre på, slik det er for landets fremste folkevalde.

■ All ære til Aftenpostens flittige graving i Stortingets reiserekninger. Det er pinleg at undersøkende journalistikk ligg langt føre kontrollrutinane i nasjonalforsamlinga, men det er ingenting mot kor pinleg det er for dei som blir ferska. No er det Arbeidarpartiets Hege Haukeland Liadal som truleg får rasert den politiske karrieren. Ho har inntil vidare trekt seg frå Aps landsstyre og nestleiarvervet i Rogaland Ap, og ho har ingen sterk søknad til nominasjonskomiteen for attval i 2021. Liadal har sitte på Stortinget i meir enn fem år, og har ho ikkje utmerka seg før, så blir ho hugsa frå no.

■ Eitt døme viser at Liadal fekk utbetalt 3111 kroner for reise til Odda, medan ho la ut Facebook-bilete frå terrassen heime i Haugesund. Det er altså ingen avansert svindlar i sving, og bortforklaringa er at «det kan være vanskelig å forstå reiseregningssystemet». Å vera talsperson for det største partiet i noko så komplisert som energipolitikk, derimot.

■ Direktør Per Hanstad i Revisorforeninga seier at dei fleste ikkje har noko problem med å hugse om vi har reist eller ikkje. Han meiner det ikkje er truverdig å skulde på rot. Det tilittsbaserte systemet blir misbrukt av for mange av dei som skal lage landets lover og har godt betalt for det. Det er på tide at heiltidspolitikarar får same krav til dokumentasjon for reise og representasjon som oss andre. Så får dei sjå kor morosamt det er å sortere kvitteringar.

Alf Skjeseth

■ Økende skepsis mot EØS i Frp ■ Mener

Ville stemme

NEI TIL EØS: Frp ville støttet SVs forslag om en utredning av alternativer til EØS-avtalen dersom de ikke satt i regjering, tror Frps Per-Willy Amundsen.

EØS

Av Andreas Haakonsen
og Maria Dyrhol Sandvik

Mens Fremskrittspartiet tidligere hadde programfestet at et norsk EU-medlemskap var opp til folket å bestemme, tok partiet i 2017 for første gang et aktivt standpunkt mot medlemskap. I tillegg vedtok partiet at «deler av EØS-avtalen bør reforhandles». I desember i fjor gikk Frp-nestleder Sylvi Listhaug til angrep på EØS-avtalen i et intervju med VG. Avtalen bør reforhandles, var hennes budskap.

På tross av EØS-kritikk, kommer Frp til å stemme imot et forslag fra SV i Stortinget i dag om å utrede alternativer til EØS-avtalen. Forslaget vil etter alt å dømme kun få støtte fra Senterpartiet og Rødt.

Kunne ha støttet SV

Men stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen (Frp) sier at han ikke ser bort ifra at partiet ville støttet en utredning av alternativer til EØS-avtalen dersom partiet ikke satt i regjering.

– Mange av oss er veldig negative til EØS og skulle gjerne hatt en annen tilnærming. Jeg tror vi ville støttet forslaget dersom vi ikke hadde vært i regjering, sier Amundsen.

I utenriks- og forsvarskomiteens behandling av forslaget i mars nektet Frp å støtte formuleringer fra de andre regjeringspartiene og Ap. Formuleringene omtalte EØS-avtalen blant annet som «avgjørende for Norges økonomi for arbeidsplassene og dermed privat og offentlig velferd».

Amundsen sier det er uaktuelt for partiet å bli med på

FAKTA

Frp og EØS:

■ I desember fremmet SV forslag i Stortinget om å utrede alternativer til EØS-avtalen. Forslaget stemmes over i Stortinget i dag og får støtte fra Senterpartiet og Rødt.

■ Forslaget fra SV kommer som et svar på den økende EØS-motstanden i deler av fagbevegelsen.

■ Fremskrittspartiet stemmer imot, men åpner samtidig for en kritisk gjennomgang av Norges avtaler med EU i lys av brexit.

de andre partienes «tiljubling» av EØS-avtalen.

– EØS-avtalen har flere negative konsekvenser for arbeidsmarkedet, lønnsutviklingen og fører til et mer uryddig forhold til norsk næringsliv. Det blir for enkelt å tiljuble avtalen som om disse problemstillingene ikke eksisterer, sier Amundsen.

Den tidligere statsråden mener det er store forskjeller mellom Frp og regjeringspartner Høyre i synet på EØS.

– Jeg opplever at når Høyre kommer med sine merknader, er det en veldig ukritisk lovprisning av EØS. Jeg tviler på at majoriteten Frp-ere kjenner seg igjen i dette.

Brexit gir muligheter

Amundsen viser til at en eventuell britisk utmeldingsavtale med EU kan gi Norge en pekepinn på hvordan forholdet til EU kan være uten EØS. En utredning av alternativer til EØS bør eventuelt komme etter brexit, sier han.

– Det vil kunne gi oss signaler på hvordan vi selv kan en-

dre vår innretning til EU, sier Amundsen.

Han er skeptisk til de som bruker brexit som en advarsel mot norsk EØS-motstand.

– Kaoset i Storbritannia er et politisk kaos, ikke et økonomisk kaos. Det ville sannsynligvis ikke vært sånn i Norge dersom vi gikk ut av EØS.

Han er også kritisk til øko-

nomer som mener en norsk utmelding fra EØS vil være økonomisk katastrofe.

– Det viktigste er at vi beholder en handelsavtale med EU. I så fall er det vanskelig å se for seg hvorfor det skulle være en krise for norsk økonomi å gå ut av EØS.

Ut mot Frps EØS-motstand

Det var SVs partileder Audun Lysbakken som foreslo en EØS-utredning for Stortinget. Han mener Frp rir to hester med sin EØS-kritikk.

– Jeg opplever dette først

«Jeg tror vi ville støttet forslaget dersom vi ikke hadde vært i regjering»

PER-WILLY AMUNDSEN (FRP)

Fortsetter reformen

REFORM: Selv når antallet kommuner i Norge er kuttet til 356 vil halvparten ha færre enn 5000 innbyggere. Kommunalminister **Monica Mæland** (H) vil slå sammen flere. Uttalelsen var et svar på spørsmål fra Sps leder Trygve Slagsvold Vedum i Stortingets spørretime i går. Han viste til at regjeringen har antydnet at det ville komme en ny bølge med kommunesammenslåinger. **ONTB**

Torsdag 11. april 2019

DAGEN I DAG

om lavenergi produkter. Eldre- og folkehelseministeren **Ase Michaelsen** skal åpne seminaret «Fysisk aktivitet» i regi av Folkehelseinstituttet. **AGN**

GRENSE: Forsvarsminister Frank Bakke-Jensen skal holde foredrag i Asker og Bærum forsvarsforum før han besøker tankesmia Civita for å orientere om digitalt grenseforsvar. Olje- og energiminister Kjell-Børge Freiberg er på Grand Hotell i Oslo for å motta en NHO-rapport

Høyre «ukritisk lovpriser» avtalen e med SV

PLAN: Audun Lysbakken foreslo en «grønn new deal» på årets SV-landsmøte. **FOTO: ODIN JÆGER**

Gir opp klimaforlik

ENIG, MEN: Kjell Magne Bondevik bør først og fremst mase på sine egne om et nytt klimaforlik, mener SV-leder Audun Lysbakken.

KLIMA

Av Emma Tollersrud

Denne uka ba tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik partiene legge velgerfrykt til side og bli enige om en handlingsplan for klima.

– Det er flott med appeller om samarbeid, men Bondevik må rette pekefingeren mot Solberg-regjeringen, som i praksis har avsluttet det breie klimasamarbeidet i Stortinget. Igjen og igjen har vi oppfordret til et nytt klimaforlik. Jeg har gitt opp troa på at det vil skje, er responsen fra SV-leder Audun Lysbakken.

Nye forlik avvist

I klimaforlikene i 2008 og 2012 ble alle partiene unntatt Frp enige om blant annet regnskogssatsing, utfasing av oljefyring og 30 prosent kutt i klimagassutslipp innen 2020. Siden har MDG, Ap og SV foreslått nye klimaforlik, men blitt avvist av Erna Solberg.

– Regjeringen sier de vil løse det selv. Men vi ser hvordan det går; de har løpt fra klimamålene. De er vel redd for at ambisjonene skal bli for store. Det er en fallitt-erklæring for borgerlig klimapolitikk, sier Lysbakken.

Drahjelp fra opposisjonen
Lysbakken er forundret over

FAKTA

Klimaforliket:

- I 2008 ble det inngått et forlik i Stortinget med alle partiene unntatt Frp, på bakgrunn av Stoltenberg-regjeringens klimamelding.
- I 2012 kom et nytt klimaforlik, også da med alle partier unntatt Frp. Nyere samarbeidsinitiativer er blitt avvist av statsminister Erna Solberg.
- Ifølge klimaforliket skal Norge fram til 2020 kutte utslipp tilsvarende 30 prosent av utslippene i 1990.

Klassekampen 9. april

at KrF og Venstre ikke selv krever et nytt klimaforlik.

– KrF og Venstre ville fått mye drahjelp fra opposisjonen som de ikke har når de må krangle alene med klimasinkene på høyresida, sier han.

Regjeringen har innrømmet at de ligger an til å bryte klimamålene med frist i 2020.

– Det er ennå tid til å nå 2030-målene, men regjeringen har en passiv holdning som gjør at de kommer til å bryte 2020-avtalen. Derfor må de rødgrønne samle seg rundt en offensiv klimapolitikk fra 2021, sier Lysbakken.

Han er enig med Bondevik i at klimakrisa vil presse fram en enighet i mange saker, men sier klimapolitikken er ikke hevet over skillelinjene. Han mener klimapolitikk, aktiv næringspolitikk og utjevning må gå hånd i hånd.

emmat@klassekampen.no

JUBLER IKKE: Frps stortingsrepresentant Per-Willy Amundsen sier EØS-avtalen har negative konsekvenser for Norge.

FOTO: ANNIKEN C. MOHR

og fremst som et spill fra Frp sin side, for i praksis har de aldri stått opp mot EØS-avtalen, sier han til Klassekampen.

Lysbakken mener det er vanskelig å ta Fremskrittspartiet seriøst når de stemmer sammen med flertallet som i dag sier nei til EØS-utredning.

SV-lederen sier det er store forskjeller mellom SVs og Frps EØS-kritikk.

– Det er viktig å huske at den norske EU- og EØS-kritikken i stor grad har kommet fra sentrum og venstresida. Vårt forslag kom som en konsekvens av den økende EØS-kritikken i fagbevegelsen. Den har ingenting med brexit å gjøre, sier han.

Lysbakken mener det ikke er rart at Frp knytter sin EØS-kritikk til brexit.

– Mye av brexit ble drevet fram fra høyresida, med brodd

mot innvandrere, sier Lysbakken.

– I mange europeiske land ser man en voksende EU-kritikk blant høyrepopulister. Svaret til venstresida må ikke bli å omfavne EU, men vi må være tydelige på hva som skiller vår kritikk fra deres, sier han.

– Frp har ikke stemt imot en eneste liberalisering av norsk arbeidsliv.

politikk@klassekampen.no

Simen Tallaksen (nyhetssjef)
Åse Brandvold | Pål Hellesnes | Stian Nicolajsen
Alf Skjeseth | Emma Tollersrud
Frida Holsten Gullestad | Jo Skårderud (Trondheim)
Ole Magnus Rapp (Tromsø)
Anne Kari Hinna og Gunnar Wiederstrøm (Bergen)

NYHETER

Kraftig reaksjon mot pelsdyrforbud

AVL: Landbruksdepartementet la i går fram forslag til ny lov om forbud mot hold av pelsdyr. Regjeringen legger opp til en bedre kompensasjonsordning for pelsdyroppdrettere som må avvikle drift en enn det som ble foreslått i høringen. Kompensasjonen skal ta individuelle hensyn, skriver departementet i en pressemelding. Norges Pelsdyrslagslag mener regjeringen legger fram et like dårlig lovforslag som før. – Regjeringen har brukt all denne tiden på å konstruere begrunnelser, fremfor å utrede og få fakta på bordet. Dette er rystende, og jeg nekter å tro at KrF står for dette, sier lagets styreleder Bertran Trane Skadsem.

©NTB

■ Hele Østlandet har bare fire plasser i ungdomsfengsel.

Politiet vil fengsle

FENGSEL: Av 197 unge gjengangere i Oslo politidistrikt burde et titalls illegges ubetinget fengsel, mener Oslo-politiet. I dag behandler Stortinget forslag om ungdomsfengsel.

KRIMINALITET

Av Åse Brandvold og Aine Ebube Helgheim

Ungdomskriminaliteten i hovedstaden beskrives som «større, mer uoversiktlig og mer alvorlig enn på lenge» i en fersk rapport fra Oslo statsadvokatembeter, som har ført tilsyn med enheten for etterforskning av saker med anmeldte under 18 år.

Dette er bakteppet når Stortinget i dag behandler et forslag fra Arbeiderpartiet om å «styrke og utvide ungdomsenhetene i kriminalomsorgen med flere plasser».

Forslaget inngår i et representantforslag med 14 tiltakspunkter for å bekjempe gjenger og organisert kriminalitet. – Vi har hatt en veldig alvorlig utvikling med blant annet nestendrap med kniv begått av en ung gjenganger. Jeg er sikker på at de ungdommene som er inne i alvorlig kriminalitet, bare vil fortsette dersom vi ikke setter inn tiltak. Det beste for dem er å komme helt ut av miljøet, sier Jan Bøhler (Ap), som er en av forslagsstillerne.

Maktesløs enhet

Statsadvokaten beskriver i rapporten en etterforskningsenhet preget av maktesløshet. De ansatte melder om at det er for vanskelig å få medhold i påstand om ubetinget fengsel,

FAKTA

Ungdomsstraff:

■ Unge gjengangere er barn mellom 10 og 17 år som er registrert med fire eller flere straffbare forhold i løpet av et kalenderår. I fjor var det 197 unge gjengangere i Oslo.

■ For dem under 15 år gjelder barnevernsloven. Den strengeste «straffen» er såkalt atferdsplassering med tvang på institusjon etter paragraf 4.24 i barnevernsloven.

■ De mellom 15 og 18 kan idømmes ungdomsstraff, samfunnsstraff eller fengsel.

■ Konfliktrådet er ansvarlig for gjennomføring av ungdomsstraff, som forutsetter frivillighet og stor egeninnsats fra ungdommen.

■ I dag har politiet ingen sanksjonsmuligheter mot ungdom som bryter avtaler med konfliktrådet.

Kilde: Statsadvokatembetene

noe de mener gir et signal til kriminelle om å fortsette som før:

«De kriminelle og deres omgivelser nærmest motiveres til å fortsette som før. I kriminaliteten begås uten reelle konsekvenser», heter det i rapporten hvor det også står at enheten «ikke hadde tro på eget arbeid».

Rapporten ble først omtalt av ABC Nyheter.

«Et titalls bør i fengsel»

Bekymringen i rapporten går helt til topps.

«Blant unge gjengangere er det en liten andel som ikke egner seg for ungdomsstraff og som bør idømmes ubetinget fengsel. I Oslo politidistrikt utgjør det i dag et estimat på rundt et titalls personer. Av naturlige årsaker vil det være et varierende antall personer til enhver tid», skriver Beate Brinch Sand, leder for felles enhet for påtale, i en e-post til Klassekampen.

Unge gjengangere viser til de under 18 år som registreres med fire eller flere lovbrudd i et kalenderår. Dette antallet har økt kraftig siden 2015. I 2017 var antallet 151 i Oslo

ØKER: Påtaleleder Beate Brinch Sand i Oslo politidistrikt (til venstre) og Grete Lien Metlid, leder for etterretning og etterforskning (EEF), på vei inn til møte hos Riksadvokaten i fjor sommer. Andelen unge som begår kriminalitet har økt hvert år siden 2015.

FOTO: TORE MEEK, NTB SCANPIX

kommune. Året etter hadde antallet økt til 182. Tar man med hele Oslo politidistrikt, er tallet 197.

Justisminister Jøran Kallmyr (Frp) sa til NRK Østlandsendingen tirsdag at han var fornøyd med at politiet i større grad vil straffe unge gjengangere. Regjeringen har i sin Granavolden-plattform lovet å «sikre tilstrekkelig kapasitet i ungdomsenhetene for innsatte i alderen 15–18 år».

Men for de titalls ungdom-

mene over den kriminelle lavvalderen som Oslo-politiet mener bør fengsles, er det i dag bare fire plasser. Disse ligger i Ungdomsenheten på Eidsvoll og skal dekke hele Østlandet.

Ifølge Bøhler kan kapasitetsmangelen få svært uheldige konsekvenser:

– Jeg hadde seinest denne uka samtale med en mor med et barn som sonet på Ungdomsenheten. Nå blir barnet flyttet til vanlig fengsel, fordi

det var en yngre lovbrøyer som skulle få plassen. Hun var veldig lei seg, fordi ungdommen hennes hadde fått veldig god psykologhjelp og god faglig oppfølging på Eidsvoll. Hun var svært bekymret for hvordan det kom til å gå når han nå skulle sone med eldre kriminelle, sier Bøhler.

Vil endre barnevernet

Barn under 15 år kan ikke straffes med fengsel, men Ap foreslår å «endre praksisen i

Kan flytte mobbere

SKOLE: Regjeringen vil at elever som mobber kan bli tvangsflyttet til en ny videregående skole. I tillegg foreslås det å nekte overgrepssdomte jobb på videregående. Forslagene til endringer i opplæringsloven ble sendt til Stortinget i går. De innebærer at elever kan flyttes mot elevenes eller foreldrenes ønske, noe som allerede er mulig i grunnskolen.

©NTB

«Dør» for å unngå sex

VERDT
Å VITE

bakken og ble liggende helt stille på ryggen – en uvanlig posisjon for øyenstikker. Etter at hannen hadde sust videre, våknet hunnen til liv og fløy av sted.

AGN

NEI TAKK: Øyenstikkerhunner har en lur strategi for å unngå innpåsletne, kåte hanner: De iscenesetter sin egen død. I en studie publisert i journalen *Ecology* beskrives partingsatferden til øyenstikkerarten *Aeshna juncea*: Hvis en hunn ble forfulgt av en uønsket hann, stupte hun i

Oslo-politiet ber om mer kapasitet for flere unge

FØRE VAR: – De fleste ungdommer er ikke kriminelle, sier Lone Strand i Stovner-politiet.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

– Gjelder veldig få

97 prosent av Oslo-ungdommen havner ikke i politiets systemer. Det er viktig å huske på, mener Lone Strand, avsnitsleder ved forebyggende seksjon i Enhet øst, Stovner politistasjon.

– De aller fleste gjør jo ikke noe galt. Det er så lett, når man leser avisene, å tro at alle er kriminelle, og at alle gjør noe galt, sier Strand, som har jobbet med ungdom i 16 år.

– Men det er viktig at vi jobber med de tre prosentene og hindrer at andre havner i statistikken, sier hun.

Ord som gjengkriminalitet blir stadig oftere knyttet til ungdom. Bruken av ordet gjeng blir feil i denne sammenhengen, mener Strand.

– Vi kan si at ungdom begår kriminalitet sammen, men en gjeng har opptakskrav, felles symboler, og medlemmene anser seg som del av en gjeng. Sånn er det ikke for flertallet av disse ungdommene, sier hun.

Det kan være lett å bare hive seg på hvis det er en konflikt, tror Strand.

– Kanskje er det spennende at det skjer noe, og man vil støtte vennene sine. Da snakker vi ikke om gjenger, men at folk blir med noen

kompiser. Også kan det bli en voldsspiral. At en har «blikka» en, som svarer med å legge ut noe stygt på internett, også svarer han, også tyr de til vold.

På et møte i mars fortalte gutter på 14 og 15 år at de ofte blir stoppet av politiet på vei til trening eller hjem fra skolen uten å ha gjort noe galt. De sa at det føles ubehagelig, og at de kjenner seg mistenkeliggjort. Politiets intensjon og ungdommenes opplevelse er ikke alltid den samme, ifølge Strand.

– Når vi sier «halla gutta, går det bra?» og tenker at vi sier hei på en hyggelig måte, kan ungdommene oppleve det som en kontroll. Det er viktig at vi forklarer hva vi gjør, sier Strand.

Hun blir glad når hun på kjøretur blir stoppet av ungdommer som ber henne hilse navngitte kollegaer.

– Da har den politibetjenten gjort en god jobb på skolene eller ungdomsklubben.

I dag snakker Strand på et folkemøte om viktigheten av samarbeid mellom ulike instanser.

– Det er ikke barnevernet, skolen eller politiet alene som løser dette. Vi må samarbeide for å hjelpe ungdommene våre, sier hun.

barnevernet» for å stoppe barn under 15 år som begår gjentatt kriminalitet.

Et eksempel på dette er en 14-åring i Oslo med over 70 saker på seg, blant annet knivstikking i halsen på en 18-åring.

Slike saker er vanskelige å håndtere, fordi de faller inn under barnevernsloven og ikke straffeloven.

Dermed blir det et aktuelt spørsmål om man skal utvide straffelovens hjemler overfor de mest kriminelle unge gjengangerne, eller om man skal gi barnevernet utvidede muligheter til å bruke tvang.

Julian Ofsdal Berg har lang erfaring fra barnevernet i Oslo, blant annet fra en akuttinstitusjon, der har han blant annet måtte håndtere barn som er involvert i grov volds-kriminalitet. Han sier til Klassekampen at for den høyest marginale gruppa med ultrakriminell ungdom er det kanskje best at straffeloven kommer til anvendelse.

– Jeg tenker at det er mer hensiktsmessig enn at barnevernet skal forvalte mer tvang enn det allerede er anledning til, sier han.

aseb@klassekampen.no
ainah@klassekampen.no

OMSTRIDT: Riving av den såkalte Y-blokka.

Venter debatt

BYGG

Av Andreas Lof

Regjeringen har lagt fram sin første helhetlige stortingsmelding om gjenoppbyggingen av regjeringskvartalet. Kommunalministeren er forberedt på heftig debatt.

Det er snart åtte år siden terroranslaget mot regjeringskvartalet og Utøya. Fortsatt er det uklart når et nytt regjeringskvartal står klart og ferdig til bruk, men et skisseprosjekt er allerede klart. Neste steg i prosessen er å få på plass et forprosjekt.

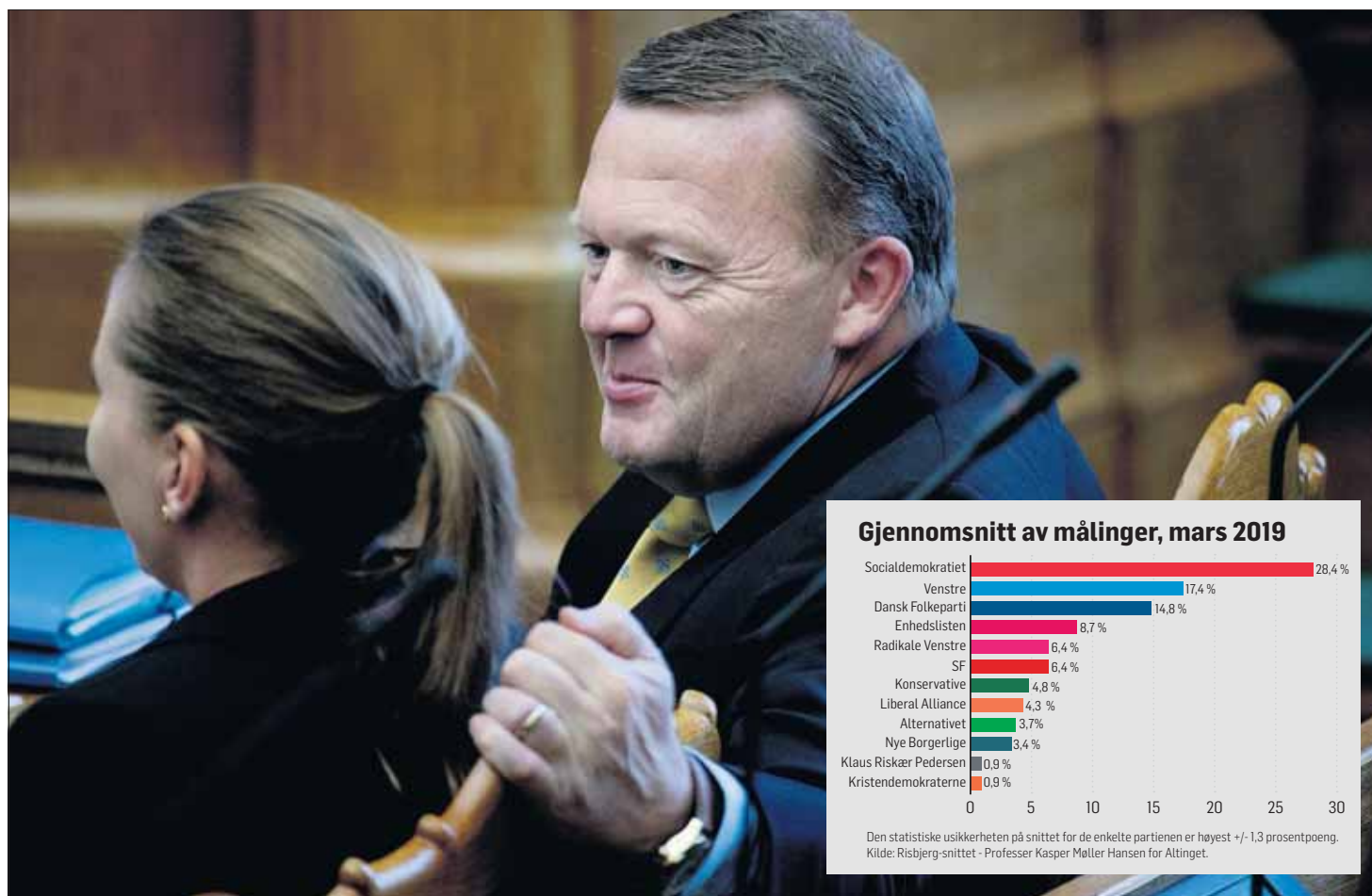
Onsdag kom regjeringen og kommunalminister Monica Mæland (H) med sin første helhetlige gjennomgang av arbeidet så langt. Målet er å orientere Stortinget om alle planleggingsfasene fram til i dag og danne grunnlag for en videre debatt om hvordan bygningskomplekset skal se ut.

Statsråden er forberedt på at denne debatten blir høylytt.

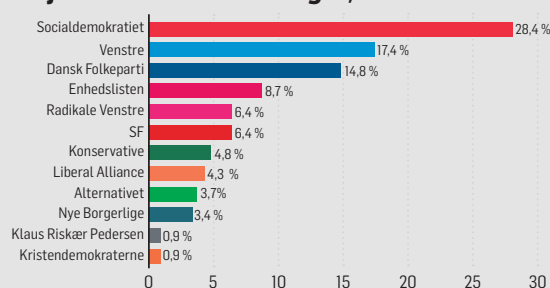
– Nytt regjeringskvartal engasjerer. Det er følelser og oppfatninger knyttet til minnene etter terroren 22. juli 2011, til kvartalets historie og til hvordan det nye regjeringskvartalet vil fungere i byen. Derfor presenterer vi nå en samlet framstilling av dette arbeidet, sier hun.

– Nå skal Stortinget få anledning til å si sin mening om prosjektet, sier Mæland.

Et av punktene som skal debatteres er forslaget om at Y-blokka skal rives. **©NTB**

Gjennomsnitt av målinger, mars 2019

Den statistiske usikkerheten på snittet for de enkelte partiene er høyest +/- 1,3 prosentpoeng.
Kilde: Risbjerg-snittet - Professor Kasper Møller Hansen for Altinget.

VELGERJAKT: Statsminister Lars Løkke Rasmussen forsøker å fravriste Mette Frederiksen valgseieren ved å angripe hennes forslag om å innføre en pensjon for sliterne.

FOTO: LISELOTTE SABROE, NTB SCANPIX

Socialdemokratiet kan bli valgvinner, men møter knallhard motstand fra Venstre.

Hjemsøkes av løftebrudd

Bjørgulv Braanen
KOMMENTAR

Snittet av partimålinger viser at Socialdemokratiets leder Mette Frederiksen ligger an til å overta som statsminister etter Venstres Lars Løkke Rasmussen ved det kommende folketingsvalget i Danmark. Valget må holdes innen 17. juni og skrives ut seinest tre uker før.

I en enkeltmåling får sosialdemokratene over 30 prosent, som i tilfelle vil være det beste resultatet siden 1990-tallet. De er nå større enn Ap her hjemme, og det er sjelden kost fordi de danske sosialdemokratene alltid har ligget noe lavere enn søsterpartiene i Norge og Sverige. Det har likevel vært Danmarks dominerende parti med en oppslutning så seint som i 1998 på over 35 prosent. I valgkampen det året lovte statsminister Poul Nyrup Rasmussen (S) å verne etterlønnene som gjorde

at folk kunne gå av med pensjon tidligere. Noe av det første han gjorde da han ble gjenvalgt, var å bryte løftet. Sammen med den såkalte kulturkampen og innvandringspolitikken var dette den viktigste grunnen til at sosialdemokratene tapte det neste valget i 2001.

I tiåret som fulgte, lå partiet på rundt 25 prosent. Nå er det på vei oppover igjen, men akkurat i det Frederiksen var i ferd med å bringe Socialdemokratiet tilbake til gamle høyder, hjemsøkes hun av løftebruddet for 30 år siden. Akkurat som i 1998 spiller også pensjon en viktig rolle i dette valget. Etter at Løkke-regjeringen har avvirket hele etterlønna, har Socialdemokratiet foreslått å innføre en tidligpensjon, der sliterne i arbeidslivet kan trekke seg tilbake med verdighet.

Sliterpensjonen, som appellerer til mange arbeidervelfere, har bidratt sterkt til sosialdemokratenes framgang de siste månedene. Velgere som partiet mistet til Venstre, og som siden vandret videre til Dansk Folkeparti, er nå i ferd med å vende tilbake.

Sosialdemokratenes pensjonsutspill har vært en stor utfordring for statsmi-

nister Lars Løkke Rasmussen, som hadde planlagt å vinne valget med en helsereform. Han er en durkdreven politiker, med en viss sjarm og folkelighet. Nå legger han all sin tyngde og erfaring i å svekke troverdigheten til forslaget om tidligpensjon.

I den første tv-duellen mellom de to forrige søndag var Rasmussen tydelig på offensiven, og Frederiksen slet med å gi overbevisende svar. Hun har bare satt av tre milliarder til reformen, samtidig som hun ikke har spesifisert hvilke arbeidstakergrupper som skal omfat-

massivt skuffede velgere, eller så slår reformen et 'gevaldig hull' i statskassa», sier Lars Løkke Rasmussen.

Hvis ikke Mette Frederiksen kommer opp med bedre svar, kan valgvinde snu. Mange velgere husker fremdeles løftebruddet om pensjon i 1998 og lurar på om det kan skje igjen. Og hvis de ikke gjør det, husker de i hvert fall Helle Thorning-Schmidts regjering i 2011, som også løp fra de fleste valgloftene.

Likevel tyder det meste på solid flertall for «rød blokk». Nå er det imidlertid Morten

mottak av kvoteflyktninger og forbedring av forholdene for barna på utreisenteret Sjølsmark, som har fått mye offentlig kritikk.

Østergaards utspill kan øke oppslutningen om Radikale Venstre blant asylliberale velgere, men det er også en gavepakke til de borgerlige, som igjen kan snakke om «rødt kaos». Innvandring blir en sak i valgkampen, noe sosialdemokratene har forsøkt å unngå. Utspillet vil også føre til ny mobilisering for Dansk Folkeparti, som vil ta tilbake velgere partiet har mistet til Socialdemokratiet.

Så er spørsmålet om de radikale, som står svært nær sosialdemokratene i klimapolitikken, virkelig vil la de borgerlige, støttet av Dansk Folkeparti, bli sittende. Det eneste som er sikkert er at det ikke vil føre til oppmykning i innvandringspolitikken. Erik Holstein formulerer det slik på Altinget: «På tross av frustrasjon over den sosialdemokratiske innvandringspolitikken er neppe radikale velgere helt likegyldige til om integrasjonsministeren heter Inger Støjberg (V) eller Mattias Tesfaye (S).»

Bjørgulv Braanen

bjorgulv.braanen@klassekampen.no

«Radikale Venstre truer med ikke å støtte Frederiksen som statsminister»

tes av ordningen. Hun sier forslaget angir en retning og at den nøyaktige utformingen må vente til etter valget.

Det slår ikke Rasmussen seg til ro med. Mange velgere som har omfavnet pensjonen, vil også gjerne vite hvem som skal kunne bruke ordningen.

«Dette er den største bløffen i Danmarkshistorien. Enten vil forslaget føre til

Østergaard, leder i Radikale Venstre, som tilsvarer Venstre i Norge, som skaper problemer for Frederiksen. Østergaard sier nå at partiet ikke vil bidra til å innsette henne som statsminister uten en skriftlig avtale om en mer liberal innvandringspolitikk. Sosialdemokratene vil i store trekk opprettholde dagens politikk, med noen endringer, som økt kontanthjelp,

Regjeringen gjennomfører fullt taxifrislipp i byene: Åpner for Uber

NY REFORM: Til tross for kritiske høringsinnspill vil regjeringen la hvermannsen med bil og mobiltelefon drive drosjetjenester. Taxisjåfør Javed Iqbal frykter for framtida.

TRANSPORT

Av Stian Nicolajsen (tekst) og Christopher Olsson (foto)

Fra 1. juli 2020 blir det norske drosjemarkedet radikalt forandret. Til tross for flere kritiske høringsinnspill, står regjeringen fast på å deregulere bransjen i det endelige forslaget til nye drosjelov. Med mindre et av de borgerlige partiene gjør opprør mot egen regjering, vil lovforslaget bli vedtatt av Stortinget.

Neste år vil derfor lokalpolitikerne ikke lenger kunne begrense antall taxiløyer, og driveplikt og krav om å tilhøre drosjesentral fjernes. Dette åpner for at nye aktører som Uber kan innta markedet.

Drosjesjåfører må imidlertid ha hatt sertifikatet i to år, oppfylle krav til helse og vandel og gjennomføre sjåførsamen til en pris på omkring 1000 kroner. Bilen må også gjennom årlige kontroller og forsikres for bruken.

For å sikre et tilbud i distriktene, lar regjeringen fylkeskommunene gi enerett til enkeltoperatører i kommuner

FAKTA

Ny drosjelov:

■ Regjeringen la i går fram den nye drosjeloven. Endringen gjør at det ikke lenger skal være begrensninger i antallet drosjer, og det blir langt færre krav for å drive persontransport. Fylkeskommunene skal imidlertid ha adgang til å gi drosjeoperatører enerett i kommuner utenom byområdene.

■ Den nye drosjeloven vil trolig åpne for at taxitjenester som Uber blir tillatt i Norge. Uber er en mobilapplikasjon som kopler kunder med sjåfører som vil bruke egen bil som drosje.

STOR KONKURRANSE: Drosjesjåfør Javed Iqbal tror det vil bli mer venting og lavere lønn når regjeringen fra neste år av deregulerer drosjenæringen.

«Kjøring via apper som Uber er organisert løsarbeid uten rett på sykepenger og pensjonsopptjening»

ROALD ARENTZ, DROSJESJÅFØR I TRONDHEIM

utenom byområdene. I distriktskommuner kan derfor drosjetilbudet forbli mer som i dag. Omkring halvparten av befolkningen bor i de 38 bykommunene der det ikke kan gis enerett, ifølge proposisjonen.

Drosjeturer må fortsatt registreres, og det skal være taksameter i bilene, men mobilapplikasjoner som Uber vil trolig være tilstrekkelig til å oppfylle disse kravene.

Tjener dårlig

Javed Iqbal er drosjesjåfør i Oslo, og han frykter drosjefrislippet.

– Det vil bli et kjempeproblem. Allerede i dag sliter vi med å få nok turer, og hvis hvem som helst skal få kjøre drosje, blir det enda mer venting. Sjåførene kommer til å bli underbetalt, sier han.

Iqbal har kjørt drosje med enkelte opphold siden 1994. Han sier at drosjesjåfører i hovedstaden allerede har det tøft økonomisk.

– Jeg klarer meg så vidt, og

med tre barn blir det vanskelig hvis betalingen blir lavere.

Iqbal tror det vil bli mye skatterot når hver enkelt Uber-sjåfør skal opprette sine egne foretak, og sier at han som sjåfør i Oslo Taxi må gjennom flere kurs som gjør at kundene får et bedre tilbud.

Roald Arentz er drosjesjåfør i Trondheim og leder i

Norsk Transportarbeiderforbunds bransjeråd for taxi. Også han frykter nå for lønn og arbeidsvilkår.

– Kjøring via apper som Uber er organisert løsarbeid. Der har man ingen sosiale rettigheter eller rett på sykepenger og pensjonsopptjening, og man aner ikke når man skal jobbe og hvor mye man vil tjene, sier han.

Arentz frykter at det vil bli en sidegeskjeft å kjøre drosje.

– Statusen til yrket har blitt svekket veldig de siste tiårene, og jeg frykter drosjesjåfør nå kan forsvinne som et heltidsyrke i de store byene. Vi kan få et segment av fattige

arbeidere som bare leier ut sin egen arbeidskraft på kort sikt.

Kan stride mot EU-rett

En del av bakgrunnen for endringene, er at EØS-avtalens overvåkingsorgan Esa mener at dagens drosjeregime er i strid med EØS-avtalen.

Arentz i Norsk Transportarbeiderforbund tror EU-retten kun brukes som påskudd.

– Jeg tror egentlig regjeringen vil liberalisere, og bruker EØS-avtalen som brekkstang. De hevder løyvebegrensning er i strid med lik etableringsrett, men det er ikke prøvd rettslig.

stiann@klassekampen.no

Tror heltidsyrket vil bestå

retøyet må registreres i motorvognregisteret og skal dobbelt så ofte på EU-kontroll. Derfor kan man ikke bruke privatbilen som drosje. Punkt to: Sjåføren må ha dokumentert kompetanse, ha løyve og ha godtgjente betalingsløsninger og oppfylle andre teknologiske krav. Det vil bli mindre etableringshindre, men fortsatt så sterke krav til kompetanse og utstyr at jeg er sikker på at heltidssjåføren vil bestå, og at vi får en trygg drosjenæring.

– Vil man kunne bruke ap-

plikasjoner som Uber med de nye reglene?

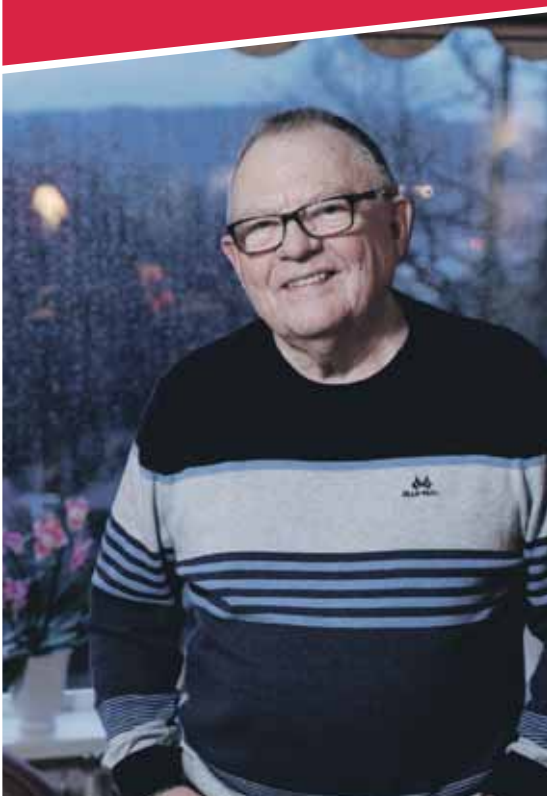
– Ja, under forutsetning at kravene oppfylles, som at bilen skal være registrert i motorvognregisteret, og at sjåføren har den kompetansen som kreves, sier Dale.

Statsråden sier at de har gjort enkelte endringer i tråd med høringsinnspillene, som å utsette ikrafttredelsen med et halvt år og utvidet perioden der fylkeskommunen kan gi operatører enerett fra tre til fem år.

BN Bank samarbeider med
Senior Norge

– Ingen vits i å la pengene ligge på kistebunnen.

Ove R. Methlie (77) til Dagsrevyen 27.12.

Bergenseren er en av mange pensjonister som har tatt opp SeniorLån i BN Bank - et boliglån uten krav om betjening av verken renter eller avdrag.

Foto: Paul S. Amundsen

Med SeniorLån frigjør du verdier som ligger oppspart i boligen din. Pengene gir deg en mulighet til å gjøre det du selv ønsker, enten det er å reise mer, pusse opp, støtte barn/barnebarn økonomisk, eller noe helt annet.

DIN INNTEKT SPILLER INGEN ROLLE

SeniorLån er et låneprodukt for deg over 60 år hvor det ikke er krav om betaling av verken renter eller avdrag. Påløpte renter legges til lånet hver måned.

Vurderer du SeniorLån?

Kontakt Judith-Karin Adolfsen eller Terje Ottesen på telefon 22 82 56 00.

BN Bank

Les mer på bnbank.no eller besøk oss i Senior Norges lokaler i Bygdøy Allé 5. Ring 950 05 794 for avtale.

Eks: Nom. 4,25%, eff. 4,36%, kr 1 000 000, o/15 år, tot. kr 1 896 754

Velgerne i fire av ti Nordmøre-ko Nordmørin

NOK: Ordførere på Nordmøre lover å utrede innmelding i Trøndelag etter folkekrav. Bygdeforsker mener det kan bli slutten for Møre og Romsdal som eget fylke.

FYLKER

Av Jo Røed Skårderud, Trondheim

– Jeg har tidligere sagt at vi bør bli i Møre og Romsdal. Med den siste tidas utvikling blir jeg stadig mer åpen for at vi bør søke overflytting til Trøndelag i neste kommune-styreperiode, sier Roger Osen (Ap), ordfører i den lille øykommunen Smøla, nord i Møre og Romsdal.

Han er ikke alene om å drømme om Trøndelag. Et stort flertall av innbyggerne i kommunen ønsker nå bli trøndere.

I slutten av mars vedtok byråkratene i Helse Møre og Romsdal å flytte fødeavdelingen i Kristiansund til Molde. Vedtaket kan ha vært gnisten som blåser Møre og Romsdal i filler.

Nordmøringene – innbyggerne i de ti nordligste kommunene i Møre og Romsdal – har lenge følt seg dårlig behandlet i fylket. Helt siden kongen gjorde Molde til administrasjonssentrum i fylket i 1838 har nordmøringene følt at rivalene i Molde får alt. Ti år med sykehusstrid mellom Kristiansund og Molde, som Molde vant, og gradvis nedbygging av helsetilbudet på Nordmøre, har bare gjort vondt verre.

Mange vil vekk

Nå viser en meningsmåling tatt opp av Infact og publisert i lokalavisa Tidens Krav at mange har fått nok av hele Møre og Romsdal.

Av over tusen spurte nordmøringene ønsker 49 prosent å bli en del av Trøndelag, mens et mindretall på 38 prosent vil forbli i Møre og Romsdal.

I fire av de ti nordmørske kommunene er det nå solid flertall for å melde seg inn i Trøndelag.

■ I Aure vil 65,5 prosent bli trøndere, mens 21,7 prosent vil bli i Møre og Romsdal.

■ I Kristiansund vil 65,6 prosent til Trøndelag, 21,2 prosent vil bli.

FAKTA

Sykehusstrid:

■ Sykehusstriden på mellom Nordmøre og Molde strekker seg minst tilbake til 2010. Da ble det foreslått å flytte og fjerne akuttjenester og fødeavdeling fra Kristiansund og legge tilbudet til Molde.

■ I 2014 ble det vedtatt at sykehusene i Kristiansund og Molde skal legges ned og at nytt sykehus skal bygges på Hjelset nær Molde.

■ På oppdrag fra Tidens Krav har Infact spurt 1056 nordmøringar har svart på om spørsmålet «Ønsker du å tilhøre Møre og Romsdal eller Trøndelag?» Resultatene ble først publisert i Tidens Krav.

Klassekampen 27. mars

■ I Smøla vil 62,1 prosent bytte fylke, bare 13 prosent ønsker å bli værende.

■ I Halså vil 47,1 prosent bytte fylke, mens 28,6 prosent vil bli. Det er godt nytt, for Halså har allerede vedtatt å bli en del av Trøndelag fra 1. januar 2020, når de går inn i den nye storkommunen Heim.

I de resterende seks kommunene er det fortsatt varierende grad av flertall for Møre og Romsdal, men i både Tingvoll (37,3 prosent) og Surnadal (35,1 prosent) utgjør separatistene betydelige mindretall.

Må tas alvorlig

Klassekampen har snakket med ordførerne i de fire separatistkommunene. Alle, med unntak av Halså som allerede skal inn i Trøndelag, lover at folkeviljen vil føre til seriøse diskusjoner om fylkesbytte.

– Dette må vi ta på alvor. Velgerne forlanger svar, sier Kjell Neergaard (Ap), ordfører i Kristiansund.

Han mener politikerne på Nordmøre må samles for å diskutere fordeler og ulemper med utmelding, samt hvilke prosesser som må på plass for å ta en avgjørelse som er godt demokratisk forankret.

Han tror fylkesskifte vil bli et tema i valgkampen.

– Velgerne bør få en avklaring før valget på hvor vi står, sier Neergaard.

Ap i Kristiansund har ennå ikke konkludert i spørsmålet.

– Når to tredeler av innbyggerne ønsker en annen regiontilknytning, er ikke det noe vi kan kimse av, sier Ingunn Golmen (Sp), ordfører i Aure kommune.

SEIGE: Nær 2000 nordmøringar møtte

Kjell Neergaard

Ingunn Golmen

Hun tror mange har ønsket seg til Trøndelag i lang tid, men at avgjørelsen om å legge ned rehabiliteringstilbudet i Aure og fødeavdelingen i Kristiansund har styrket kravet.

Selv er Golmen usikker på om det har noe for seg.

– Det er ikke automatisk

mmuner vil ut av Møre og Romsdal ■ Vil bli ekte trøndere ger vil ha «møxit»

på kort varsel i Kristiansund i mars for å protestere mot nedleggelsen av fødetilbudet. Nå sier to tredeler av innbyggerne i Kristiansund at de vil melde seg ut av Møre og Romsdal.

slik at ting fikser seg bare vi bytter fylke, men jeg skjønner reaksjonen. Nedleggelsesvedtakene oppleves som at vi skubbes ut av fylket, sier hun.

Ordførerne understreker at kommunene må se på om det er mulig for hele eller deler av Nordmøre å agere sammen, men at kommunene også ta stilling til om de vil skifte til Trøndelag hver for seg.

Slutt på Møre og Romsdal

Selv med Halså holdt utenfor utgjør kommunene med klare flertall for utmeldelse over 30.000 mennesker.

Reidar Almås, professor emeritus ved Rurals, tidligere senter for bygdeforskning,

tviler på om Møre og Romsdal vil overleve et slikt tap på sikt.

– Det kan brenne et blått lys for Møre og Romsdal som fylke. De berget seg med et nødskrik i forrige runde av regionreformen. Mister de en betydelig del av fylket til Trøndelag kan de bli for små til at regjeringen mener det er bærekraftig som eget fylke, sier Almås.

Han tror at flere kommuner, som Surnadal og Sunndal, fort kan følge etter til Trøndelag, hvis utmeldingene blir et faktum.

– Jeg ser to mulige utganger. Enten at resten av Møre og Romsdal gir innrømmelser til Nordmøre så situasjonen roer seg. Eller så blir det på

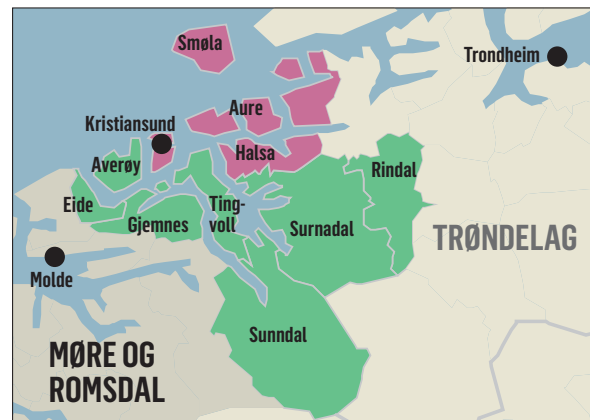
sikt full splittelse. Da forsvinner Møre og Romsdal som eget fylke. Det kan ta tid, men hvis man ikke tar grep er dette veien det går, sier Almås.

Trøndelag tar imot

Tore O. Sandvik, fylkesordfører i Trøndelag, er opptatt av at Nordmøre selv må avgjøre egen framtid. Skulle de velge Trøndelag, er han ikke avvisende.

– Trøndelag har tidligere ønsket Nordmøre velkommen om de skulle ønske det. Da må vi i så fall sette oss ned sammen for å diskutere muligheter og utfordringer ved et slikt bytte av fylke, sier Sandvik.

jos@klassekampen.no

SER MOT NORD: I de fire nordmørskommunene Smøla, Aure, Halså og Kristiansund er det flertall for å melde overgang til Trøndelag. På resten av Nordmøre er interessen lavere.

viten@klassekampen.no

VITEN

Hva er «sisu»?

MYE AV DET GODE: Ingen ord karakteriserer finner mer enn «sisu», som vi gjerne forbinder med langdistanseløpere som presser seg selv til det ytterste. Men hva ligger egentlig i ordet? En studie ved Aalto-universitet, ledet av Emilia Lahti, har spurt mer enn 1000 personer og analysert svarene deres. Det går ikke bare på utholdenhet og indre styrke (både fysisk og mentalt), men også på vilje til å yte mer enn man egentlig burde klare. Og mange av respondentene mente også «sisu» kan ha en negativ side: Man kan presse seg selv og andre for langt.

BV

Gjennom klimahistorien kan jordas geologi ha hatt mye å si for hvor

Hva trigget istidene?

MEKTIG IS: Jordas turbulente geologiske historie har ført til store utvekslinger av karbon mellom jordskorpen og atmosfæren. Da fjellkjeder som Himalaya begynte å reise seg opp, ble tok til seg karbon fra atmosfæren, noe som senket den globale temperaturen. Her en isbre i Alpeene.

Kontinentale kollisjoner har flere ganger ført til istider. Men en ny istid er ikke i sikte i vår levetid.

Ordet «istid» gir vel i dag helst assosiasjoner til Disney-filmer om et usannsynlig dyreliv i snø og is – og noe som var for svært lenge siden. Tanken på at store deler av den nordlige halvkule, inkludert Norge, engang skulle vært dekket av is, er vanskelig å fatte. Og enda mer utenkelig var denne forestillingen da den dansk-norske bergverksingeniøren

Jens Esmark (født 1762 i Houlbjerg i Jylland, død 1839 i Christiania) for vel to hundre år siden kom med denne teorien – og dermed kom sveitseren Louis Agassiz, som vanligvis får æren for dette, mange år i forkjøpet.

Det var en rekke merkværdigheter i landskapet som hadde satt Esmark på tanken, ikke minst de malplasserte store steinene man kan finne på høydedrag rundt omkring i landet, og som også Agassiz la merke til i landskapet rundt Alpeene. Hvem hadde brakt dem dit? Isbreer var en mer

realistisk forklaring enn troll og jetter, eller syndfloden, som lenge var det svaret slike teorier fikk.

Tung is å svelge

Etter mye motstand ble omsider istidsteorien anerkjent, selv om den var tung å svelge for mange, ikke minst for dem som tok Bibelen bokstavelig. Men en ting ved istidsteorien, har vært vanskelig å forklare: Hva det var som trigget istidene. Man fant etter hvert ut at det hadde vært flere av dem. Dersom det var energien fra solen som var den viktig-

ste driveren for klimaet på jorden, burde jo klimaet blitt gradvis varmere, fordi solstrålingen har økt jevnt og trutt. I stedet har vi gjennomlevd en lengre periode med istider, med temperaturer langt under det som var vanlig i tidligere perioder.

Inntil nå har det vært såkalte Milankovitch-sykluser, kalt opp etter serberen Milutin Milankovic, som har vært den foretrukne teorien: at jordas måte å rotere rundt solen, og rundt seg selv, på, har variert etter tre sykluser av ulik lengde. Både jordas helning

Helt nye økosystem

FORT GJORT: Få steder har fuglearter og plantearter forsvunnet så radikalt som på øya Oahu i Hawaii. Øya, som tidligere hadde flere særegne arter, har nå ikke en eneste «innfødt» fruktetende fugleart igjen. Men ifølge en studie rapportert i *Science*, har de utdødde artene i stor grad blitt erstattet med nye, som etter kort tid, gjerne mindre enn 100 år, har etablert komplekse relasjoner med planter – også ofte nye på øya. Å etablere nye økosystemer ser ut til å gå mye raskere enn man har trodd. **BV**

Flere iskalde spørsmål

QUIZ

5: Hvor mye har havet steget siste istidsmaksimum?

- 1: Hvor lenge har de siste istidene vanligvis vart?
- 2: Og mellomistidene?
- 3: Hva er det faglige navnet på den siste istiden?
- 4: Hvilke typiske norske landskapsformer skyldes isen?

varmt – og kaldt – det har blitt i verden.

FAKTA

Istidene:

■ En istid eller glasiatid er en periode i Jordens historie da temperaturen var vesentlig lavere enn i dag, og da store deler av landområdene var dekket av is.

■ Det har vært mange istider gjennom historien. Den siste kjente istiden ble avsluttet for 11-12.000 år siden. Siden da har vi levd i en mellomistid, holocen.

■ Ifølge en ny teori presentert i tidsskriftet *Science* kan varierte konsentrasjoner av CO₂ i atmosfæren være grunnen til at istidene oppsto.

erende konsentrasjoner av CO₂ i atmosfæren. Det er nemlig ikke bare utslipp fra biler og fabrikker som påvirker dette nivået: Gjennom klimahistorien har andre faktorer vært langt mer utslagsgivende, og aller viktigst har geologien vært. Jorda er nemlig ikke så stabil som vi gjerne kan få inntrykk av. Mens det samlede innholdet av karbon i jorda, inkludert atmosfæren og havet, er noenlunde konstant, har fordelingen av dette stadig endret seg.

Det som finnes i atmosfæren er bare en liten del, langt større mengder finnes lagret i havet (i skalldyr, koraller, skjell og mikroorganismer), biosfæren (vekster, dyr, insekter og mikroorganismer), jordsmonnet, og ikke minst berggrunnen. Og jordas turbulente geologiske historie har flere ganger ført til store utvekslinger av karbon mellom jordskorpen/havet og atmosfæren, i begge retninger. Noe som har endret mengden av CO₂ i atmosfæren drastisk.

Havdyr på Mount Everest

Det de amerikanske forskerne har funnet ut, er at flere istider ble satt i gang av geologiske prosesser som skyldtes bevegelse i jordskorpen nær ekvator. De best kjente tilfellene var da det tidligere superkontinentet Gondwana, som beveget seg nordover, støtte sammen med et annet superkontinent, Eurasia, i flere omganger. Da begynte ting å skje. Møtet mellom kontinentene presset deler av landmassen opp, og fjellkjeder som Himalaya begynte å dannes.

Dette førte til at det som tidligere hadde vært havbunn, bergarter kalt ofiolitter, ble liggende åpent. Du kan fremdeles finne fossiler av havdyr på Mount Everest. Disse bergartene var svært utsatt for forvitring i klimaet nær ekva-

tor. Forvitringen skjedde ved at bergartene tok til seg karbon fra atmosfæren i store mengder, noe som tappet atmosfæren for CO₂. Dette skjedde selv om arealene som ble liggende åpne, ikke var så store.

Den siste istid

Denne «omvendte drivhuseffekten», som reduserte karboninnholdet i atmosfæren, virket nedkjølende, og skal ifølge forskerne flere ganger i historien ha trigget istider. Første identifiserte tilfelle (det kan også ha skjedd tidligere) skjedde for 455 til 440 millioner år siden. Det andre for 335 til 280 millioner år siden. Og det tredje, da Himalaya ble dannet og den siste store istidsperioden startet (da Antarktis begynte å fryse til), kom i tre omganger for 80, 50 og 35 millioner år siden.

Siden har klimaet på jorden svingt mellom istider og (kortere) mellomistider. Den siste istiden ble endelig avsluttet for 11-12.000 år siden (med et vel tusen år langt tilbakefall til istidsklima, kalt Yngre Dryas). Siden da har vi levd i en mellomistid, kalt *holocen*, noe mange nå vil si er gått over i en ny geologisk epoke, *antropocen*, der mennesket er den viktigste påvirkningen på klimaet. Det er etter siste istid, altså i en svært liten del av jordas historie, at jordbruket og sivilisasjonen har vokst fram.

Ingen ny istid i sikte

Ikke alle kontinentale kollisjoner har ført til istider. Det er helst de som har skjedd nær ekvator som har hatt dette resultatet, antakelig fordi det er her forvitringen er sterkest. Og det skjer faktisk noe slikt også i dag, i Indonesia. Dette betyr imidlertid ikke at vi er på vei inn i en ny istid, noe som eventuelt kunne ha motvirket oppvarmingen. Disse prosessene skjer nemlig over en mye lengre tidskala enn den vi mennesker lever i.

Så om det kommer en ny istid – om vi ikke gjør det umulig med våre karbonutslipp – vil dette skje først langt inne i framtiden. Heller ikke foreslåtte geo-engineerings tiltak som å knuse store mengder ofiolitter, for å påskynde forvitringen, vil ha den ønskede effekten. Et slikt tiltak vil til og med i seg selv kunne frigjøre så mye karbon at det kan ha den motsatte effekten, sier en av forskerne bak studien, Oliver Jagoutz fra MIT.

vitent@klassekampen.no

HELT SJUKT: Det er ikke sikkert at vegetarianisme er sunt. Her fra den årlige vegetarianerfestivalen i Phuket – der også metall tydeligvis inngår i kosten. **FOTO: JEWEL SAMAD, AFP/NTB SCANPIX**

Vegetarianere er sykere

Ifølge en ny studie har vegetarianere høyere risiko for kreft, allergier og angst.

ERNÆRING

Bjørn Vassnes

Er en vegetarisk livsførsel sunn? Mange er overbevist om det, og mediene flommer for tiden over av artikler med dette budskapet. Også den omtalte EAT-rapporten argumenterte i den retning. Men som jeg har vært inne på i tidligere artikler, er det flere studier som tyder på det motsatte – uten at dette betyr at overdrevent kjøttforbruk er sunt. Jeg har blant annet referert en studie som viser dårligere beinholdelse blant vegetarianere, antakelig fordi de får lite av visse mikroernæringsstoffer, slik som mineraler og vitaminer.

Sunnere, men sykere

Nå har forskeren Nathalie T. Burkert med fler ved det medisinske universitetet i Graz i Østerrike publisert en rapport i PLOS One som antyder at dette bildet kan være mye mer omfattende enn bare dårligere beinholdelse. Forskerne rapporterer at vegetarianere generelt er sykere enn kjøttetere, selv om de

har en antatt sunnere livsstil på områder som røyking, alkohol og fysisk aktivitet.

Studien baserte seg på en offentlig østerriksk helseundersøkelse, og omfattet 1320 deltakere, som ble delt inn i fire grupper: 330 vegetarianere, 330 som spiste litt kjøtt men mye frukt og grønt, 300 som hadde «normal» diett men moderat med kjøtt, og 330 med en mer kjøttrik diett. 76,4 prosent var kvinner og 40 prosent var under 30.

Hva er årsak og virkning?

Selv om vegetarianerne drakk mindre alkohol, inntok mindre mettet fett og kolestrol, men desto mer frukt og grønt, og hadde lavere kroppsmasseindeks, som skulle tilsi bedre helse, viste resultatene det motsatte: Vegetarianerne hadde høyere risiko for kreft, allergier og mentale problemer som depresjon og angst. Spesielt den høye kreftsisikoen var markant. De hadde også generelt lavere livskvalitet, og fikk mer medisinsk behandling.

Som forskerne selv påpeker, viser undersøkelsen imidlertid ikke hva som er årsak og hva som er virkning. Noe av resultatet kan skyldes at mennesker som i utgangspunktet er plaget av sykdom, prøver et vegetarisk kosthold som botemiddel. Så her er mer forskning nødvendig. Men rapporten viser i hvert fall at vegetarianere ikke nødvendigvis er sunnere enn kjøttetere.

vitent@klassekampen.no

tidligere havbunner liggende åpent og

MALERI: JEAN-ANTOINE LINCK, 1799

og den elliptiske banen rundt sola varierer, og dette har man trodd var nok til å trigge klimaeendringer. Men at disse små endringene skulle være nok til å sette i gang istider, med temperaturfall på mange grader, var vanskelig å godta.

Ustabil jord

Da virker en teori nylig frem-satt i tidsskriftet *Science*, av forskere fra tre amerikanske universiteter (MIT, UC Santa Barbara og UC Berkeley), bedre fundert. Den forklarer istidene ut fra forhold vi i dag vet påvirker klimaet, nemlig vari-

SVAR: 1. 100 000 år hver, 2. 10 000 år, 3. Weichsel-glasiatlen, og den siste istidsperioden: pleistocen, 4. U-dal og fjorder, 5. 120 meter.

Årdal 2019: Tomme butikkvinduer og tomme løfter om vekst.

Avviklingen av

Gudbrand Ingolfsson

MED ANDRE ORD

I «gamle» dager hadde vi to legekontor i Årdal, et i Øvre og et annet på Årdalstangen. Man fant ut etter hvert at årdølene var blitt så friske at det ikke var behov for to legekontor, slik at legekontoret på Årdalstangen ble nedlagt. På denne tiden hadde vi ikke begravelssesbyrå i Årdal, uten et som var her i en kort periode hvis jeg husker riktig.

Den «nye» industrien i Årdal består av to begravelssesbyråer, det var nok på tide å styrke denne satsingen. Om behovet for begravelssesbyråer meldte seg da legekontorene ble redusert, skal bli usagt/uskrevet, men det er kjekt å se at det ser ut som om vi er tilbake til gamle trender, nemlig at Årdal har to av alt. Nå kan vi årdøler legge begravelssene ut på anbud, og det er jo positivt!

Man leser på Wikipedia at Årdal er i forkant av en industriell teknologisk utvikling, både nasjonalt og internasjonalt. Stemmer dette, vil tro? Tanken om Silicon Valley og Nasa slår meg når jeg leser dette.

Hva ble av alle de store overskriftene som kom fra lederen i Årdal Utvikling i mediene? Jeg har plukket ut noen av uttalelsene:

■ Årdal vil ha behov for nesten 300 nye arbeidstakere i åra som kjem

- Kan få 300 nye jobber
- 50 nye arbeidsplasser
- Årdal kan få tre større etableringer

Samtlige overskrifter hadde det til felles at Årdal Utvikling ikke kunne uttale seg om hvilke bedrifter og/eller bransjer det dreide seg om på daværende tidspunkt, slik at dette vanskelig lar seg overprøve. Når luften gikk ut av ballongen, ble ikke mer snakket om disse svære (luft-) prosjektene. Jeg våger å påstå at det virker meget uheldig at lederen i Årdal Utvikling har styreverv i mange bedrifter. Det kan gå utover habilitetsprinsippet. En i slik stilling må være 100 prosent nøytral!

Det er lenge siden arbeidsfolk begynte å pensjonere seg i en

FAKTA

Årdal kommune:

■ Kommune i Sogn og Fjordane som består av tettstedene Årdalstangen og Øvre Årdal. Per 1. januar 2019 hadde kommunen 5254 innbyggere. De siste årene har folketallet gått stadig nedover.

■ Aluminiumsverket var hjørnesteinsbedriften i Årdal etter første verdenskrig. I 2007 la Hydro ned den eldste produksjonslinja på verket og mange jobber forsvant.

■ I denne teksten skriver Gudbrand Ingolfsson om de mislykkede forsøkene på å få Årdal på beina igjen med nye industrisatsinger.

■ Særlig Arbeiderpartiet og fagbevegelsen må ta ansvar for at Årdal ikke har klart å omstille seg, skriver Ingolfsson.

Om forfatteren:

■ Gudbrand Ingolfsson er tidligere styremedlem i Årdal Arbeiderparti og leder for LO i Årdal.

alder av 62, uten at det påvirket folketallet i Årdal positivt. Det var til og med en periode der arbeidsfolk tok imot nedbemanningspakke 58+.

Det er i grunn sørgelig å tenke på og følge med utviklingen, eller avviklingen, i Årdal de siste årene. Jeg tok meg en undersøkelsestur i Øvre og på Årdalstangen forleden og oppdaget flere forretningsbygg, leiligheter og hus som sto tomme. Tomme vinduer stirret på meg som spøkelser. Slett ikke noe vakkert syn.

Bustadprisene i bygda har falt betydelig de senere år, og det er ikke noe rart når vi sliter med fraflytting. I tillegg har Årdal vært på topp fem-listen (mange ganger nummer én) på finn.no over leiligheter/hus til salg i fylket. Jeg kunne ikke finne noen av lokalene som jeg tok bilder av, på salgslisten på finn.no.

Hva skal vi med nye hus/leiligheter i Årdal i dag? På finn.

«Aps representanter kom til Årdal og snakket om akkurat det vi ville høre, noe som gjorde oss glade, men blinde»

no er det per i dag (26. mars) 59 eiendommer til salg i Årdal, mot 22 i Sogndal. Nye hus og leiligheter i Årdal er kun egnet til å redusere verdien på brukte eiendommer enda mer, om ikke for å gjøre dem totalt verdiløse.

Det som bekymrer meg voldsomt, er at innbyggertallet har gått ned de siste årene, og vil bli kraftig

redusert i årene som kommer. Ifølge SSB var nettoinnflytting i Årdal i 2017 minus 73, slik at det var 5277 innbyggere. Per 1. januar 2018 til 2019 gikk innbyggertallet ytterligere ned, med -32. Fraflyttingen bare fortsetter, innbyggertallet er kommet ned i 5245 1. januar 2019, og framskrivinga er at om elleve år, i 2030, vil innbyggertallet være 4721 – med andre ord 556 innbyggere mindre enn i 2017. Dette er spådom, men vitenskapelig og realistisk. Hva skal vi da med nye leiligheter og eller hus?

Uføre i alderen 16 til 66 år, var 10,6 prosent i kommunen i 2017, eller 559 personer, mens det for eksempel i Sogndal var kun 5,0 prosent: 402 av 8059 innbyggere. Samtidig var nettoinnflytting i Sogndal pluss 71 i samme år, og økte så ytterligere med 132 innbyggere fra 1. januar 2018 til 1. januar 2019.

Hvorfor er det så mange uføre i Årdal? Har industrien i bygda skylda (kjemikalier, skiftarbeid og så videre)? Kan uførehetsstørrelsen påvirke at folk ikke er interessert i å busette seg her?

Jeg har brukt dager og netter de siste fem til seks månedene for å gå igjennom Årdal sin historie de siste 15 årene, med å lese igjennom det meste som har vært skrevet og sagt, snakke med folk og å se utviklingen/avviklingen med egne øyne.

Jeg er ikke i minste tvil om at Arbeiderpartiet sentralt sammen med fagbevegelsen må ta mye av skylden for tilstanden. Ja, jeg vet at dette ikke lyder bra, og det vil helt sikkert bli meget dårlig mottatt av noen. Men jeg vil forsøke å forklare min oppfatning på en konstruktiv måte.

Det hele begynte da Hydro vedtok å legge ned Söderberg-produksjonen, samtidig som konsernet ga uttrykk for at den tapte produksjonskapasiteten ikke skulle erstattes. Vi har hatt besøk av flere titalls politikere fra

forskjellige partier, samt toppledelsen i LO. Samtlige hadde det til felles at de påsto at Hydro måtte bygge ut, noe de skulle sørge for. Det var kun Høgre sin representant og daværende industriminister Ansgar Gabrielsen som fortalte oss sannheten, som gikk ut på at det ikke lot seg gjøre at staten instruerte Hydro. Vi måtte tenke noe annet.

Representanter fra Arbeiderpartiet kom til Årdal og holdt varme taler, og de snakket om akkurat det vi årdøler ville høre, noe som gjorde oss litt glade, men samtidig blinde. Vi var naive i høyeste grad og vi trodde selvfølgelig på denne gjengen. Vi satt på gjerdet med hendene i kryss og ventet på at noe skulle skje, men det skjedde ingenting, eller nesten, vi fikk jo Dooria og Norsun.

Samtlige årdøler vet hvordan det gikk med Dooria. [Fabrikken fikk i 2006 13 millioner i såkalte omstillingsmidler som del av Stoltenberg-regjeringens satsing på nye arbeidsplasser. I 2011 måtte fabrikken legge ned, og 32 mista jobben, red.anm.] Det var mange i det ganske land som var meget i skeptiske til

Mye av skylda må Arbeiderpartiet og fagbevegelsen ta.

Av et samfunn

Dooria-prosjektet og som fikk rett, dessverre. Håpet ligger i solcelleprodusenten Norsun, men slik jeg har forstått det har Norsun ikke tjent penger siden fabrikken ble etablert for 14 år siden, utenom to år. All honnør til eierne og de tilsette for å stå på i motbakke. Det ville være helt fantastisk hvis Norsun fikk utvidet fabrikken

Jeg har selv vært en del av det politiske gamet i bygda og husker godt hvor rasende jeg ble da Ansgar Gabrielsen holdt tale på Årdalstangen. Jeg lurte på fra hvilken planet denne tullingen kom. Men i etterpåklokskapens lys innser jeg i dag at vi burde ha hørt på han og begynt å tenke nytt den dagen han kom, ikke dunke hode i veggen og tro på Arbeiderparti-folk som lovet oss gull og grønne skoger.

Fagforeningen i Årdal (Kjemiske) fant en «gullkantet» kontrakt som de påsto at ville føre til at Hydro ville bli tvunget til å bygge nye elektrolysehaller for å erstatte Søderberg-produksjonen. De engasjerte konsulentene for å prosjektere utbygging av Hydro sitt aluminiumsverk. Hva kom ut av dette, og hvor mye kostet det?

Etter hvert besøk av representanter, stortingsrepresentanter og statsråder fra Arbeiderpartiet var optimismen på topp i Årdal. De skulle jo sørge for at Hydro skulle utvide fabrikken, og jobbe for å skaffe oss arbeidsplasser. Vi er rett og slett blitt lurt.

Den 22. juli 2007 kunne man lese følgende fra ordfører i Årdal på tu.no (Teknisk Ukeblad):

«– Vi ser nå en vekst i befolkningstallet. Utflytta årdølinger er i ferd med å komme hjem. Vi har

SPØKELSESBYGG: Når jeg kjører rundt i Årdal oppdager jeg stadig nye forretningsbygg, leiligheter og hus som står tomme, skriver Gudbrand Ingolfsson. Årdølene ble lovet nye arbeidsplasser og vekst i innbyggertall, men i stedet har det motsatte skjedd. FOTO: GUDBRAND INGOLFSSON

gode forbindelser til Lærdal og Sogndal samt kort vei over fjellet til Østlandet. Til sammen gir dette store muligheter for den som vil etablere seg i kommunen. Vi kommer til å etablere en hjemmeside etter hvert. Den får navnet www.heimat.no. sier ordfører Arild Inge Lægneid.

Målet er å få 10 prosent vekst i kommunen frem til 2010. slik at innbyggertallet kommer på over 6000.

– Vi har 100 ledige tomter som selges til svært gunstige priser, 10 kroner per kvadratmeter. Folk ser positivt på utfordringene og er

optimister med tanke på framtida. Jeg tror vi kan si at vi kanskje har den mest vellykkede omstillingsprosessen i Norge, påstår Lægneid.»

Målet var altså å få til vekst i kommunen på ti prosent frem til 2010, slik at innbyggertallet skulle komme over 6000, men i dag er det bortimot 700 færre innbyggere enn målet for 2010. Man kan neppe oppfatte det som vellykket omstillingsprosess – jeg velger å bruke uttrykket fiasko! Riktig nok har Årdal-samfunnet en fantastisk flink og engasjert politiker, industrikjempen Hilmar Høl (han burde være leder i Ap sentralt), men det er ikke nok når Arbeiderpartiet motarbeider ham. Han er helt sikkert ikke enig i konklusjonen min, men det får så være.

En liste jeg fikk fra Innovasjon Norge viser at de har gitt 25.105.000 kroner i støtte til en rekke bedrifter. Hva ble av disse «bedriftene» som har fått millioner for å etablere seg i Årdal? Hvor mange arbeidsplasser har 25 millioner skapt? Lista viser at Innovasjon Norge pumpet fem millioner i Dooria, til tross for at de i utgangspunkt hadde avvist all støtte til prosjektet. Mange av de andre «bedriftene» som er på denne listen finnes ikke i Årdal i dag, og ifølge proff.no er de enten nedlagt, oppløst, eller har ingen tilknytning til Årdal.

Mange nyttet seg av finanskrisen når tilstanden i Årdal var diskusjonstema. Det var en fin og enkel måte til å unnskyld utviklingen. Jeg vil i den sammenheng påpeke at det ikke var noen finanskrise da Søderberg-teknologien ble avvirket i Årdal. I tillegg vil jeg nevne at mine tidligere landsmenn, nemlig islendingene, ble hardt rammet samtidig av finanskrise og økonomisk utroskap i bank/finanssektoren, i en skala som ingen hadde sett maken til. I tillegg til dette oppsto det kraftig vulkanutbrudd som stoppet flytrafikken til Island og forstyrret flytrafikken i Europa – men islendingene har snudd på det hele, og fått til en vekst som ikke er til å tro. Det siste jeg leste var at arbeidsledigheten var under 2,5 prosent på landsbasis i 2018. Utlendinger var blitt 12,6 prosent av innbyggertallet – de fleste fra Polen. Island har måttet flytte inn arbeidskraft.

Innerst inne tror jeg at de fleste i Årdal, om ikke alle, vil være enige i min fremstilling av status. Før jeg setter punktum, vil jeg mane til idédugnad blant innbyggerne i Årdal (ikke politisk), der vi forholder oss til virkeligheten, ikke til luftslott! Sammen må vi kunne få noe til, i likhet med mine tidligere landsmenn.

Gudbrand Ingolfsson

gudbrand.ingolfsson@mail.ardalssnett.no

Mari Eifring (redaktør)
Eirik Grasaas-Stavenes | Sissel Henriksen | Peter M. Johansen
Magnus Lysberg | Yohan Shanmugaratnam
Yngvild Gotaas Torvik | Amal Wahab
utenriks@klassekampen.no

UTENRIKS

FOTO: N. EL-MOFTY, AP/NTB SCANPIX

DAGENS TALL:

4

Fire beduinkvinner skal for første gang jobbe som turistguider i Egypt, noe som regnes som banebrytende for det svært konservative folkeslaget. Beduinkvinner jobber svært sjelden jobber utenfor hjemmet eller samhandler med fremmede. Prosjektet startet i 2015, og beduinene har laget en sti på om lag 550 kilometer gjennom fjellandskapet. ©NTB

Rapport: Færre folk henrettes

Antallet henrettelser i verden falt i fjor til det laveste nivået på et tiår, viser en ny rapport fra Amnesty. Totalt ble 690 henrettet i 2018, ned fra 993 i 2017. Iran (253), Saudi-Arabia (149), Vietnam (minst 85) og Irak (minst 52) var landene med flest henrettelser. Tallet øker i Hviterussland, Japan, Singapore, Sør-Sudan og USA.

©NTB

200 mill. får ikke prevensjon

Over 200 millioner kvinner verden rundt som ønsker å forhindre graviditet får ikke

tilgang til prevensjonsmidler, ifølge en FN-rapport. 58 prosent av kvinner bruker prevensjonsmidler i 2019. Kun 57 prosent av kvinnene som var gift eller i et forhold kunne ta egne valg om samleie med partneren, prevensjonsmidler og helse.

©NTB

FOTO: PHILIPPE LOPEZ, AP/NTB SCANPIX

DAGENS NAVN:

Dalai Lama

Dalai Lama er på bedringens vei og vil bli skrevet ut fra sykehus i løpet av noen få dager. Han ble i går innlagt på sykehus i New Delhi med lungebetennelse. 83 år gamle Dalai Lama, som ble utpekt da han var to år gammel i 1937, regnes for å være den 14. inkarnasjonen av tibetansk buddhismes religiøse leder. Han ble innsatt som Tibets statsoverhode i eksil etter at han måtte flykte.

©NTB

Korrupsjonssaker og Trumps Midtøs

Vinner går

SEIERHERRE: Israels statsminister Benjamin Netanyahu endte opp som valgvinner og samler en ny og historisk høyrevridd regjering.

Av Peter M. Johansen

VALGVINNER: Israels statsminister Benjamin Netanyahu og hans kone Sara feirer Netanyahu's gjenvalg. Nå venter regjeringdannelse og en rekke korrupsjonssaker som har blitt utsatt til etter valget.

FOTO: ARIEL SCHALIT, AP/NTB SCANPIX

ten-plan venter gjenvalgt Netanyahu: r til høyre

President Reuven Rivlin fra Likud vil gi sin partifelle, statsminister Benjamin Netanyahu, i oppdrag å hekle sammen en ny koalisjon for hans femte periode. Gitt valgresultatene, der 97 prosent av stemmene var opptelt da

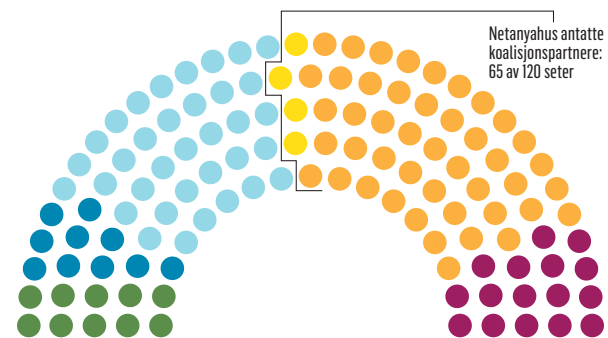
Klassekampen gikk i trykken, vil det kunne gå raskt for seg. Flere partier ga tidlig beskjed om at de foretrekker Netanyahu som regjeringssjef framfor general Benjamin «Benny» Gantz.

Det gir Netanyahu rygg-

dekning for en flertallskoalisjon med rundt 65 av 120 seter i Knesset. Likud ser dessuten til å bli største parti, knapt foran Blått og hvitt, alliansen som tidligere forsvarssjef Gantz fikk på plass for bare seks uker siden etter å ha dan-

Partier og mandatfordeling

Blått og hvitt (35 seter)	Likud (35), Yisrael Beiteinu (5), Høyreunionen (5)
Arbeiderpartiet (6), Meretz (4)	Kulanu (4)
Hadah-Ta'al (6), Balad-Ra'am (4) – palestinske og jødiske venstrepartier	Shas (8), Forent Torah-jødedom (8) – ultraortodokse partier

FAKTA

Valg i Israel:

■ Statsminister Benjamin Netanyahu (Likud) skrev ut nyvalg etter at utenriksminister Avigdor Lieberman og hans parti Vårt hjem Israel forlot regjeringsskoalisjonen i november.

■ Fellestilla Blått og hvitt, ledet av tidligere forsvarssjef Benny Gantz, ligger an til å bli like store som Likud, men får ikke nok støtte i Knesset (parlamentet) til å danne regjering.

■ Netanyahu ligger an til å fortsette som statsminister for en femte periode.

net sitt eget parti, Sterkt Israel i desember.

Gantz og alliansepartnere, tidligere finansminister Ya'ir Lapid fra Yesh Atid og tidligere forsvarsminister Moshe Ya'alon fra Telem, hevder at de vant slaget ved at de har rokket ved Netanyahus ubestridte posisjon for første gang på ti år. Men den politiske strategien vant likevel krigen. Netanyahu har avskrevet Gantz som forsvarsminister. Begge parter har avvist stor-koalisjon.

Rettsak venter

Det er i Netanyahus egeninteresse å få koalisjonen raskt på plass. Før valget varslet riksadvokat Avichai Mendelblit at han vil ta ut tiltale for korrupsjon i tre av fire saker som politiet har gransket.

Proessen ble utsatt for ikke å påvirke valget, hvilket det ikke har gjort med hensyn til Netanyahu og Likud, ifølge israelske kommentatorer. Netanyahu vil appellere til Mendelblit om å avvise rettssaken med hensyn til Israels «nasjonale sikkerhet». Han kan dessuten komme til å kreve av koalisjonen at den vedtar en lov som gir immunitet til sittende regjeringssjef.

Det kan raskt bli en del av forhandlingskalabalen, slik en kan lese ut av Avigdor Lieberman, gjengangerminister i ulike poster fra 2002 inntil han gikk av som forsvarsminister i midten av november i fjor i protest mot våpenhvilen med Hamas i Gaza.

Nyanser av ytre høyre

Lieberman avfeier Gantz som statsminister, men holdt det

åpent om han vil inn i koalisjonen eller stå utenfor. Han leder det høyreekstreme, sekulære bosetterpartiet Vårt hjem Israel, med nedslag hos russiske immigranter.

Lieberman er ute etter posisjoner og vil samtidig avgrense seg mot de tre ultraortodokse partiene Shas, Forent Torah-jødedom og det nye Høyreunionen, blant annet ved å kreve allmenn verneplikt også for ultraortodokse jøder.

De tre ultraortodokse partiene sikret seg til sammen 21 mandat og forankrer Netanyahus koalisjon ytterligere til høyre.

Flere av ytre høyre-partiene forsøkte å markere avstand til de mest ekstremreligøse. Mens Vårt hjem Israel krabbet over sperregrensa, mislyktes utdanningsminister Naftali Bennett og justisminister Ayelet Shaked med sitt nykommerparti Nytt høyre etter utbruddet fra Jødisk hjem. Bennett hadde i går fortsatt et lite håp om at soldatstemmene ville bringe dem over sperregrensa på 3,25 prosent, men det så ikke ut til å lykkes.

Århundrets plan

Valgdeltakelsen var den laveste blant palestinske velgere. Likevel kom begge arabiske-venstrejødiske valgfraksjoner over sperregrensa og sitter igjen med tolv mandat. Nå venter de og PLO på den lenge varslede «århundrets plan» fra USAs president Donald Trump.

Siste varsel fra Netanyahu var å annektere deler av Vestbredden. Det har PLO vært klar over lenge; spørsmålet er når og hvor mye av gangen.

PLO appellerer til det internasjonale samfunnet. Den norske regjeringen har programfestet å styrke forholdet til Israel. Valgresultatet befester at tostatsløsningen og forhandlingene som opphørte i april 2014, er begravd. Bare 18 av 120 mandater i det nye Knesset går inn for tostatsløsningen, inkludert Arbeiderpartiet.

Framgangen for Netanyahu i innspurten blir tilskrevet at han er Israels ubestridte statsmann, *buddy* med Trump og Russlands president Vladimir Putin og med styrkede forbindelser til Kina, India og nå Brasil.

perterm@klassekampen.no

Nesten én milliard indiske velgere skal fra i dag velge 543 me

Fem ukers kø v

MANGE: Statsminister Narendra Modi slåss hardt for seier. Men valget handler i bunn og grunn om å lage avtaler og allianser, sier India-forsker.

Av Sissel Henriksen

Indias hindunasjonalistiske regjeringsparti BJP gjorde det nokså dårlig i delstatsvalget i desember. Økt spenning rundt det omstridte grenseområdet Kashmir med nabolandet Pakistan har imidlertid gitt statsminister Narendra Modi drahjelp.

– Før Kashmir-konflikten blusset opp igjen, hadde mange tro på regjeringsskifte. Men nå ser det ut til at Modi kan sikre seg gjenvalg, sier Francesca R. Jensenius, førsteamanuensis ved Institutt for statsvitenskap, Universitetet i Oslo.

Sikkerhet blir valgkampmat
India kontrollerer to tredeler av Kashmir, der flertallet er muslimer. Både India og Pakistan gjør krav på området. I tillegg ønsker mange selvstendighet for regionen.

Konflikten blusset opp igjen i midten av februar, etter at et bilbombeangrep i Kashmir drepte minst 40 indiske soldater. En islamistgruppe med base i Pakistan tok på seg ansvaret. India la skylda på Pakistan, og sendte kamphjelp inn over den pakistanske delen av Kashmir.

Mandag foreslo Modi å oppheve spesialstatusen Kashmir har hatt siden 1954, noe lokale politiske ledere sier vil utløse mer uro i regionen.

– **Opptappingen kom på et tidspunkt var heldig for Modi-regjeringen, sier Jensenius, og viser til at nasjonal sikkerhet er blitt et nøkkeltema i BJP's valgkamp.**

– Det passer dem godt. I 2014 ble Modi valgt på løfter om økonomisk vekst og flere jobber til alle. Så har ikke økonomien gått så bra, arbeidsledigheten er høy, det har ikke vært særlig høy vekst, og det er stor og økende ulikhet. Modi argumenterer med at han trenger mer tid, men han skal slite med å bli gjenvalgt

FAKTA

Valg i India:

■ I dag starter Indias valg til nytt underhus, Lok Sabha.

■ Nesten 900 millioner stemmeberettigede skal velge 543 av 545 seter i Lok Sabha. De to siste setene pekes ut av underhusets flertall.

■ Valget avvikles på sju datoer: 11. april, 18. april, 23. april, 29. april, 6. mai, 12. mai og 19. mai. Resultatet blir klart 23. mai.

■ Regjeringspartiet BJP og deres allierte, med statsminister Narendra Modi i spissen, er favoritter. Viktigste opposisjon er Kongresspartiet (INC) og deres allierte, med statsministerkandidat Rahul Gandhi.

■ I forrige valg i 2014 fikk BJP 282 seter og Kongresspartiet 44 seter.

bare på økonomiløfter. Vanligvis er ikke utenrikspolitikk og sikkerhetspolitikk viktig i indiske valg, men Modi styrker seg nå på å framstå som sterk mann og beskytter, sier hun.

Må smi sterke allianser

Som Storbritannia har India valg i enpersonskretser.

– Flertallsvalg i enpersonskretser gjør at det er mulig å vinne med en lav andel av stemmene, men gjennomsnittlig har kandidatene som vinner, rundt 50 prosent av stemmene bak seg.

BJPs hovedkonkurrent er en koalisjon ledet av det tradisjonsrike Kongresspartiet.

Kongresspartiet har ingen sjanse til å vinne over BJP på egen hånd, sier Jensenius.

Hun mener det i bunn og grunn er evnen til å bygge gode koalisjoner som avgjør valget.

Samarbeid mellom allierte partier om hvor de stiller, kan få ned antall kandidater i den enkelte valgkrets, og slik øke sjansene for å danke ut kandidaten fra motalliansen.

– Evnen til å lage slike avtaler før valget er viktig. Etter valget kan man i tillegg få avtaler med andre partier for å danne regjeringskoalisjon. Svært få tror at BJP får flertall i år. Det er usannsynlig at de får like stor oppslutning som sist, da folk trodde Modi kunne levere på økonomi og jobber. Men han kan likevel sikre seg flertall via allianser. Modi er en svært dyktig politiker.

– *Som hindunasjonalister har BJP et frynsete rykte når det gjelder hardkjør mot muslimer. Er de udemokratiske?*

– De stiller jo til valg, og har ikke visst tegn til å undergrave valginstitusjonen og frie valg. De har heller aldri nektet å gi fra seg makta når de

TIL VALG: Elektroniske stemmemaskiner skal bidra til å hindre valgfusk når velgerne i verdens nest mest folkerike land skal velge nye representanter til underhuset Lok Sabha. Her testes systemet i Jorhat 1. april. Valget starter i dag, og skal avvikles i sju etapper fram til 19. mai. Stemmene blir talt og stemmetall offentliggjort 23. mai.

FOTO: ANUPAM NATH, AP/NTB SCANPIX

har tapt valg. Men de har blitt kritisert for at de har forsøkt å sensurere akademika og medier, og de har heller ikke mye entusiasme for politisk opposisjon, sier Jensenius.

Stemmer i sju etapper

Alt er stort når verdens nest mest folkerike land skal avvikle valg. Antall velgere er svimlende 900 millioner, an-

tall valglokaler er én million, og ti millioner valgfunksjonærer er i sving. Hundrevis av partier og tusenvis av kandidater kjemper om stemmene.

– **Gjennomsnittlig er det 1,5 millioner stemmeberettigede i hver valgkrets til underhuset, sier Jensenius.**

Det er vanligvis høyt oppmøte i indiske valg, i snitt 60 prosent i parlamentsvalg og

opp til 90 prosent i lokalvalg. Jensenius tror høyere valgdeltakelse i lokalvalg skyldes at det blir mer personlig.

– Man vet hvem man stemmer på, og resultatet har en direkte effekt på folks liv. Mange blir mobilisert av politikere som går fra dør til dør. Det er vanskeligere å få til når man skal mobilisere 1,5 millioner velgere.

Forskeren forteller at elektroniske valgmaskiner har minket faren for valgfusk.

– Det som kan skje, er at folk trakasseres fra å stemme, men det er ikke lett å ta kon-

«Modi styrker seg nå på å framstå som sterk mann og beskytter»

FRANCESCA R. JENSENIUS, FØRSTEAMANUENSIS VED UIO

Medlemmer til Indias nye underhus. Resultatet er ventet 23. mai: Med valgurnene

troll over valglokaler. Det legges stor vekt på sikkerhet. Det er derfor det er valg i sju omganger, for å ha nok ressurser til å ivareta sikkerheten. Alle partier som stiller, har også personell ved valglokalene.

Må leve opp til brakvalg

I 2014 sikret BJP seg 282 seter i Lok Sabha, med 172 millioner stemmer. Med allierte fra andre partier har statsminister Modi nå over 300 av de 545 setene i underhuset i ryggen.

– Det var et godt valg for BJP i 2014, men ser man på stemmetall, så er det ikke like dramatiske forskjeller mellom dem og Kongresspartiet, sier Jensenius.

Kongresspartiet, fikk bare 44 seter i underhuset i 2014,

men hadde nesten 107 millioner stemmer.

Enpersonskretssystemet slo også skeivt ut for andre partier i 2014: Med 18 millioner stemmer fikk partiet AI-ADMK, fra delstaten Tamil Nadu, 37 seter, mens kommunistpartiet CPI (M), som også fikk 18 millioner stemmer, endte med ni representanter.

Gandhi-dynastiet

Jensenius forteller at mange mener at Kongresspartiet gjør mye riktig, men «litt for lite, litt for seint», og at de er for mye på defensiven for å framstå som et overbevisende regjeringsalternativ.

Partiet stiller med Rahul Gandhi som statsministerkandidat. Han tok over i de-

sember som partileder, etter sin mor, italienskfødte Sonia Gandhi. Rahul Gandhi er barnebarn av tidligere statsminister Indira Gandhi, og oldebarn til Indias landsfader og første statsminister, Jawaharlal Nehru. Også faren hans, Rajiv Gandhi, har vært statsminister.

– Rahul Gandhi betegnes ofte som en motvillig politiker. Han er viktig fordi politiske dynastier er viktig i India, men har ikke karismaen og lederegenskapene som han trenger for å være en samlendende lederfigur og skape entusiasme, mener Jensenius.

Hun sier at Rahuls søster Priyanka hittil har vært mindre profilert, men kanskje kan ha mer appell og være et

MEDVIND FRA KASHMIR: Statsminister Narendra Modi styrker partiet ved å framstå som en sterk mann og beskytter.

FOTO: ANUPAM NATH, AP/NTB SCANPIX

UTFORDRER: Kongresspartiets leder Rahul Gandhi (i midten) betegnes som «en motvillig politiker». Men politiske dynastier er viktig i India.

FOTO: NOAH SEELAM, AFP/NTB SCANPIX

«ess i ermet» for partiet. Selv om India har hatt kvinnelig statsminister, så har det gått treig med å få mange kvinnelige folkevalgte.

– Det var rundt 5 prosent kvinner i det første parlamentet i 1951, i dag er det 12 pro-

sent. Det står bedre til på lokalnivå, der det er innført kvotering for kvinner til alle politiske posisjoner. Og når det gjelder å stemme, deltar kvinner nå i omtrent like stor grad som menn.

sissel.henriksen@klassekampen.no

Klassekampen er en radikal, riksdekkende dagsavis med hovedkontor i Oslo sentrum.

Vi er ca. 120 ansatte og har distriktskontor i Tromsø, Trondheim og Bergen. Avisa har som eneste norske dagsavis hatt opplagsvekst gjennom hele 2000-tallet.

NYHETSSJEF/ REPORTASJELEDER

Klassekampen søker ny nyhetssjef/reportasjeleder.
Stillingen er en av de mest sentrale posisjonene i avisa.

Nyhetssjefen/reportasjelederen leder Klassekampens nyhetsredaksjon, politikkavdelingen, økonomi- og arbeidslivsjournalistene og lokalkontorene i Bergen, Trondheim og Tromsø. Nyhetssjefen/reportasjelederen er underlagt ansvarlig redaktør, sitter i redaksjonsledelsen og arbeider tett sammen med den andre nyhetssjefen.

Klassekampen har store ambisjoner for alle sider av nyhetsjournalistikken. Personen vi søker må være strukturert, engasjert og ha erfaring med redaksjonell ledelse, planlegging og prosjektstyring.

Søkerne må ha interesse og forståelse for det særegne avisprosjektet Klassekampen.

Kvinner oppfordres til å søke.

Spørsmål om stillingen rettes til:

- Ansvarlig redaktør Mari Skurdal, tlf.: 21 09 30 32
- Nyhetssjef Simen Tallaksen, tlf.: 48 03 60 44
- Klubbleder Carline Tromp, tlf.: 45 69 45 62

Søknad sendes til Mari Skurdal,
mari.skurdal@klassekampen.no innen 22. april.

NYHETSJOURNALIST

Vi søker en journalist i fast stilling til innenriksavdelingen i Klassekampen.
Stillingen er ved hovedkontoret i Oslo.

Vi er på utkikk etter en dyktig og allsidig nyhetsjournalist. Søkere bør ha god nyhetsteft, interesse for et bredt felt av saker, samt forståelse for det særegne avisprosjektet Klassekampen.

Kvinner og personer med minoritetsbakgrunn oppfordres til å søke.

Spørsmål om stillingen rettes til:

- Nyhetssjef Simen Tallaksen, tlf.: 48 03 60 44
- Klubbleder Carline Tromp, tlf.: 45 69 45 62

Søknad sendes til Simen Tallaksen,
siment@klassekampen.no innen 22. april.

KLASSEKAMPEN

Utfordrer det etablerte

■ Kvinneopprør i Sudan ■ Norge støtter maktskifte

Nekter å gi opp

NOK: Kvinner står i front i opprøret mot Sudans leder Omar al-Bashir. USA, Storbritannia og Norge krever «politisk overgang» i landet.

SUDAN

Av Yohan Shanmugaratnam

Flere tusen demonstranter var i går samlet utenfor den sudanske hærens hovedkvarter i Khartoum, der aktivister i snart en uke har krevd president Omar al-Bashirs avgang.

Protestene har vært frontet av leger, lærere og advokater og arrangert av Den sudanske foreningen for fagfolk (SPA), som er en opposisjonell fagorganisasjon i Sudan.

Flere observatører bemerker at kvinner har vært ledende i demonstrasjonene. Internasjonale medier har de siste dagene plukket opp et videoopptak av en ung kvinne som står på et biltak og maner folkemengden til å rope *thawra* – arabisk for revolusjon.

I flere arabiske medier er kvinnen identifisert som ingeniør- og arkitektstudenten Alaa Salah (22).

– Dette regimets trakassering og undertrykking rammer særlig kvinner, sier sykepleier og professor Nemat Malik (80) til den sørafrikanske avisa Mail & Guardian.

Brød og bensin

Protestene mot president al-Bashir startet i desember, etter utbredt misnøye med landets økonomiske problemer. Blant de utløsende årsakene var en økning av prisene på brød og drivstoff.

Ifølge demonstrantene har 22 mennesker blitt drept i Khartoum siden fredag. I en uttalelse fra Sudanske legers sentralkomiteé (CCSD) heter det at fem av de drepte var soldater som hadde skiftet

SYMBOL: En kvinnelig demonstrant får folkemengden til å rope *thawra* (revolusjon) i Sudans hovedstad Khartoum mandag.

FOTO: LANA H. HAROUN, REUTERS/NTB SCANPIX

side og døde mens de beskyttet demonstranter mot styrker fra landets etterretnings-tjeneste.

Innenriksdepartementet oppgir på sin side at antall drepte i løpet av helgas uro er sju, ifølge Al Jazeera.

En talsperson for Sudans politi erklærte tirsdag at samtlige politistyrker hadde fått ordre om å ikke «intervenerere mot borgere eller fredelige samlinger». Uttalelsen tar også til orde for en «fredelig

overføring av makt». Al-Bashir har sittet ved makta i 30 år. Han har anerkjent at demonstrantenes økonomiske bekymringer er «legitime», men fastslått at de må utfordre ham ved neste valg når presidentens mandat utløper neste år.

Troika krever skifte

Tirsdag kom også en felles uttalelse fra USA, Storbritannia og Norge, som inngår i den såkalte Troikaen, om den siste

uroa i Sudan. Der krever stormaktene og Norge at sudanske myndigheter legger fram en «troverdigg plan for politisk overgang».

Troikaen mener det fins «et tydelig behov for politiske og økonomiske reformer i Sudan» og at «tida er inne for at sudanske myndigheter svarer på disse folkekravene på seriøs og troverdig vis». Al-Bashir har både vært CIAs samarbeidspartner i «krigen mot terror» og Washingtons erke-

FAKTA

Opprør i Sudan:

■ Siden desember har deler av Sudan vært preget av protester, utløst blant annet av en tredobling av brødpriiser.

■ Demonstrantenes hovedkrav har etter hvert blitt at president Omar al-Bashir går av, etter 30 år ved makten.

■ Tusener av demonstranter har siden fredag samlet seg utenfor hærens hovedkvarter i Khartoum.

■ Ifølge rapporter gjengitt av FN, har rundt 70 blitt drept siden protestene startet.

fiende. I oktober 2017, etter mer enn ti år, hevet USA sanksjoner som ble innført mot Sudan av president George W. Bush i forbindelse med konflikten i Darfur. Men siden Sudan fortsatt står på USAs liste over land som finansierer terror, nøler mange investorer, skriver Reuters.

– Går ingen steder

Forsvarsminister Awad Ibnouf uttalte mandag at militæret hadde forståelse for frustrasjonen blant demonstrantene, men la til at «historien vil ikke tilgi» at de væpnede styrkene lar skli ut i kaos, melder det statlige nyhetsbyrået Suna.

Han avviser også at det finnes spiltelser mellom militæret og etterretningen.

Demonstranten Ahmed Mahmoud sier imidlertid til BBC at soldater hadde gitt regimemotstandere ly da de ble angrepet av etterretningsstyrkene.

– Det er meningsløst for Omar al-Bashir å fortsette å bruke sine bølger for å få oss vekk fra gatene, fordi vi går ingen steder, sier Mahmoud til BBC.

yohans@klassekampen.no

Erdogan: Leveranse av russiske missiler kan bli framskyndet

Tyrkias president Tayyip Erdogan sier at leveransen av avanserte luftvernmissiler fra Russland kan bli framskyndet, skriver Reuters.

President Erdogan kunngjorde i september i fjor at det var inngått kontrakt med

Russland om kjøp av S-400, som er et moderne og avansert luftvernrakettssystem. Verdien av kontrakten skal være på 22 milliarder kroner.

Tyrkia har en kontrakt om kjøp av rundt 100 fly av typen F-35 fra USA, men amerikanerne

stanset inntil videre leveransene 1. april som følge av Tyrkias avtale med Russland.

Utenriksminister Mevlut Cavusoglu sier i et intervju med tyrkiske NTV at Tyrkia må kjøpe flyene på annet vis dersom USA ikke leverer.

KRONIKK & DEBATT

KRONIKK:

Maks 5000 tegn inkludert mellomrom. Legg ved portrettfoto.

DEBATT:

Innlegg: 3000 tegn inkludert mellomrom. Replik/kortinnlegg: 1000 – 2000 tegn.

E-post: debatt@klassekampen.no

Redaksjonen forbeholder seg retten til å forkorte innlegg.

Tollef Mjaugedal
tollefm@klassekampen.no
Kronikk- og debattredaktør

Carline Tromp
carlinet@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Hedda Lingaas Fossum
heddaf@klassekampen.no
Redaksjonssekretær

Klassekampen honorerer normalt ikke innsendt stoff. Innsenderens e-postadresse blir trykt med mindre innsenderen reserverer seg mot dette.

Sjøbergs ekle verden

UTDANNING
Johan From

Svein Sjøberg, «fysiker og skoleforsker» har 9. april kommentert min artikkel i forrige ukes Klassekampen om Astrids Søgns avgang. Jeg stiller spørsmål ved om Astrid Søgns rettssikkerhet var godt nok ivarettatt i prosessen som førte frem til avsettelsen. Var det et justismord?

Sjøberg er ikke interessert i hva som kan sies og vurderes om prosessen, eller om de spørsmål denne saken gir grunn til å stille om skillet mellom politikk og forvaltning. Han er med andre ord ikke interessert i om Astrid Søgns har fått en rettferdig eller urettferdig behandling.

Hans anliggende er at jeg kan ikke stille disse spørsmålene med krav på objektivitet fordi jeg, på vegne av min institusjon, har samarbeidet med den etaten Astrid Søgns har ledet, i mange år. Rettferdighet, urettferdighet, objektivitet og sannhet finnes ikke, bare personlige relasjoner, ikke vurderinger og resonnementer.

Det er med andre ord en konspiratorisk, ekkel verden Svein Sjøberg lever i. Vanligvis finner vi bare uttrykk for den i de mest snuskete kommentarfeltene på nettet. Helt i tråd med dette; når Sjøberg siterer nevner han ikke sitatens opphav eller hvilken relevans de har. Det er han selvsagt ikke interessert i, så lenge de uttrykker noe negativt om ting han ikke liker.

For ordens skyld: Skole- og barnehageprogrammene på BI har nasjonal utbredelse ut over Oslo. Vi leverer programmer på vegne av Utdanningsdirektoratet og arbeider tett med en rekke fylkeskommuner og kommuner. Vi får svært gode evalueringer. Studentene ønsker å komme til oss i større tall enn vi klarer å håndtere. Vi etterspørres internasjonalt. Det er vår verden.

Johan From, professor i offentlig politikk, BI
johan.from@bi.no

Spellemannsprisen viser bare en brøkdel av bredden norsk

Hva er «smal»

KRONIKK

Ida Løvli Hidle og Anja Lauvdal

Lørdag for en uke siden ble musikklivet i Norge feiret på NRK, og Spellemenn ble delt ut til noen heldige få. Prisen er viktig på mange måter. Den gjør oss stolte over de gode stemmene vi har i Norge, og det er noe veldig fint med at vi alle kan samles rundt både Karpe Diem, Mari Boine, Leif Ove og DDE.

Men for mange musikkinteresserte oppleves ikke prisen relevant, fordi den ikke speiler musikklivet i Norge på en ordentlig måte. Den hedrer ikke alle de musikerne den kanskje er ment å hedre. Norsk nisjemusikk er i verdenstoppen, tross vår lave befolkning, innenfor klassisk, folkemusikk og jazz – for eksempel, mens denne musikken får forsvinnende liten plass under Spellemann, både i form av nominasjoner og i selve arrangementet i regi av NRK.

Hvorfor gjemmes denne musikken bort?

For norske klassiske musikere er sannsynligheten større for å bli nominert til Grammy enn til Spellemann. Norske klassiske og jazzartister og utgivelser har blitt nominert til Grammy hele 50 ganger siden 1986. Morten Lindberg og plateselskapet 2L er blitt nominert til hele 34 Grammy for klassiske utgivelser – og kun to Spellemannspriser!

Som klassisk eller jazzutøver kan man i dag bli nominert i én – maks to Spellemannskategorier. Er man popmusiker, kan man få fem-seks nominasjoner for én

og samme plate. Skjevfordelingen er også stor i sjangerubestemte kategorier som Hedersprisen, Årets Spellemann, Årets Album og Tonos komponistpris.

Hvorfor føles skjevfordelingen så viktig og feil? Spellemann er en institusjon i Norge, og for en jazzmusiker som blir nominert betyr det på mange måter et karriereløft ut av nisjemusikken. Musikken blir relevant også for dama i gata. Det handler også om en felles opplevelse av å være norsk i Norge. I en tid der sosiale medier gjør oss mer skilt fra hverandre, er Spellemannprisen fortsatt et sted som forener «musikk» under én og samme paraply – og gjør at musikk som er ukjent for mange kan føles

litt nærmere. Nettopp derfor er det så viktig at operasangeren Lise Davidsen var nominert til «Årets gjennombrudd og grammostipend». Men hun er faktisk bare en bitte liten del av det som finnes. Vi har verdensledende norske orkestre, kor, operasangere, solister.

En bemerkelsesverdige ting med Spellemannsprisen er at mange klassiske og

jazznominasjoner havner i sekkebetegnelsen «Åpen klasse». Åpen klasse er en ansvarsfraskrivelse, der man putter alle artistene som burde hatt andre kategorier. Et annet problem er at veldig mange sjangere konkurrerer mot hverandre under ganske håpløse sammenlikningsvilkår.

Siden kategoriene er relativt statiske fra år til år, handler det om å passe best mulig inn. Dette gjør det for eksempel nesten håpløst for kor og orkester til å bli nominert til noe som helst. Det gjør også at nyskapende og sjangeroverskridende musikk får lite rom til å synes. Til sammenligning: Det

finnes Grammy-priser i mange relevante kategorier, fra Best Orchestral Performance til Best instrumental composition og tre ulike priser for filmmusikk. Mange av disse er basert på den internasjonale platebransjen, og vil ikke være aktuelle i en norsk prisutdeling. Det gir likevel en pekepinn på at klassisk musikk tas på alvor.

Det som er trist er at det kan virke som NRK og Spellemannsprisen har et har et misoppfattet mål om «folkelighet». Folkelighet er også bredde, og innunder bredde ligger nisjene. NRK som produsent har muligheten til

å bruke disse fantastiske musikerne til å vise mangfoldige Norge til Norge. Det er både folkeopplysning og underholdning på samme tid.

Norske utøvere trenger den plattformen. NRK trenger også disse utøverne. Musikere som dedikerer livene sine til og elsker musikk – det er god TV. Det vil heve kvalitetsnivået på Spellemannsproduksjonen hvis det letes smalere og brukes mer av den mangfoldige musikken som finnes i Norge. Og det vil også gi folk følelsen av at denne musikken er «litt min».

Dette gjelder også i NRK, nos generelle musikkdekning, der P3s artister har vært

OVERHØRT

Noen vil bli rike, og noen må være rike for at dette skal være mulig.

Kristin Clemet i VG

Like viktig som å få til positive tiltak for jordbruket er det å halda påfunn frå Venstre langt unna forhandlingane.

Geir Pollestad (Sp) i Nationen om jordbruksoppgjøret

Firenze har flere likhetstrekk med Lørenskog.

Ragnar Christoffersen, rådmann i Lørenskog kommune, til Romerikes Blad

Sivilisasjonen i Norge er på vei ned i dass.

Audun Vinger om at Narvesen slutter å selge rundt tretti norske tidsskrifter

Dersom kvinner vil tena like mykje som menn, må dei byrja å jobba som menn.

Dag Erik Hagesæter, no tidlegare leiar i Alver Frp, til Avisa Nordhordland

Folk som frivillig skriv for mange reiserekningar – der går grensa for rasjonell adferd for meg.

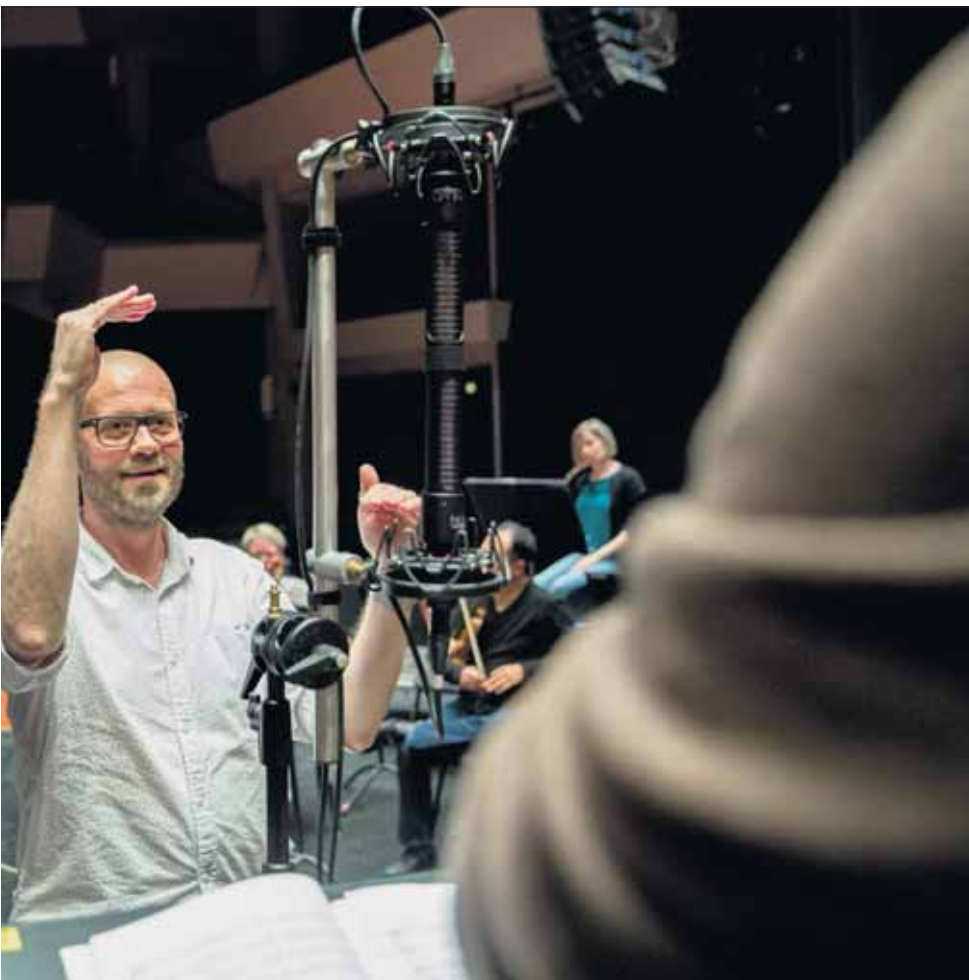
Hilde Sandvik på Facebook

MER DEBATT NESTE SIDE >>

musikk har å tilby. Vi trenger flere kategorier.

musikk?

PROFET I ANNET LAND: Morten Lindberg og plateselskapet 2L er blitt nominert til hele 34 Grammy for klassiske utgivelser – og kun to Spellemannspriser. Det reflekterer hvor vanskelig det er for artister innen klassisk, folkemusikk og jazz å få innpass hos Spellemann, skriver forfatterne.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

representantene for «norsk musikk» i flere år. Det er ikke kritikk av P3, det er kritikk av alle de andre kanalenes mangel på god og seriøs musikkjournalistikk.

Vi mener og tror at musikk i seg selv ikke er uinteressant for folk. Musikk er noe som skaper og forsterker store følelser og opplevelser hver dag. En hyllest til dette skal gjøres ordentlig.

Det vi trenger er en nøye gjennomgang av kategoriene,

og at det gjøres en vurdering hvert år på hvilke priskategorier som trengs, basert på musikken som er laget og meldt inn.

Det bør opprettes flere kategorier generelt, for folkemusikk, klassisk og jazz. Grammykategoriene kan være en inspirasjon, i tillegg til kategorier som Samtidsjazz, årets musiker, beste gruppe, årets folkemusikkalbum, årets samiske artist/gruppe, tradisjonsmusikkinnspilling, årets mest

nyskapende instrumentalist. I tillegg bør de sjangerubestemte kategoriene vise et langt større utvalg av nisjesjanger.

Vi håper Spellemannsprisen er sitt ansvar bevisst, tar nisjesjangerne på alvor og gir dem den plassen de fortjener.

Ida Løvli Hidle, samtidsmusiker, tidligere orkesterleder ved Operaen i Malmö
Anja Lauvdal, jazzmusiker og komponist

anja.lauvdal@gmail.com

JO FLER, JO BEDRE? I årets jordbruksforhandlinger bør trenden med stadig større bruk og produksjon snus, skriver forfatteren. Her fra et gårdsbruk i Enebakk.

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

På tide å slakte noen hellige kyr

**JORDBRUKS-
OPPGJØRET**
Per Anton Nesjan

Jordbruksforhandlingene står for døren. Utgangspunktet i år, som tidligere år, er at vi har overproduksjon i de fleste produksjoner, lav sjølforsyningsgrad, gjengroing og nedbygging av jord, færre bønder, færre og større gårdsbruk, produksjonen sentraliseres, økende inntektsforskjeller innad i jordbruket, stor forskjell mellom inntekta i jordbruket og andre grupper i samfunnet, og virkemidler som stimulerer til denne utviklingen.

Prisene på melk og kjøtt belønner størst mulig produksjon.

Skal vi da fortsette å belønne oppbygging av stadig større produksjon, på stadig større bruk, med stadig større gjeldsbyrde? Eller skal vi tørre å omfordele? Tør vi å slakte noen hellige kyr? Tør vi å satse på dem som vil tilpasse produksjonen til en driftsmåte der gårdens ressurser er utgangspunktet, der innkjøpt norsk fôr er andre prioritert, og import av fôrmidler avgrenses til det strengt nødvendige?

Vi vet at prisene på melk, kjøtt med mer belønner størst mulig produksjon, så lenge den er lønnsom. I tillegg brukes en stor del av pengene over jordbruksavtalen på samme måte, det vil si pristilskudd. Tilskuddstak og produksjonsrammer

(konsesjonsgrenser og kvotetak) ble enten løftet eller fjernet i 2014-oppgjøret. Den private omsetningen og utleie av melkekvoter fortsetter sentraliseringen. Og investeringsmidlene er i vesentlig grad brukt til å bygge store driftsenheter.

For at begrepet matproduksjon over hele landet skal ha ei mening, må det grunnleggende i kravet være at kornjord skal brukes til å produsere korn, mens grasjord og utmark skal brukes til å omdanne gras til melk og kjøtt. Og bønder

skal ha ei inntekt for det første årsverket som tilsvarer ei full stilling i andre grupper.

For å få til dette må en både ha friske

midler og være villig til å omfordele. Vi må øke driftstilskuddene, fase inn strukturtilskuddet i melkeproduksjonen i flere drøvtyggerproduksjoner, innføre et eget tilskudd til unge bønder, sette tak på tilskuddene til areal og husdyr, redusere pristilskuddene, øke tilskuddene til grøfting og nydyrking og rette investeringsmidlene mot de brukene som trenger oppgradering av driftsapparatet, uten at de skal trenge å øke produksjonen.

Å lage det detaljerte opplegget blir forhandlingens oppgave. Lykke til!

Per-Anton Nesjan, nestleder i Nordland Bonde- og Småbrukarlag

per.anton.nesjan@signalbox.no

debatt@klassekampen.no

KRONIKK
& DEBATTKlima eller
krangel?

KLIMA

Ole-jacob Christensen

Klimaendringene er den største utfordringen i vår tid – hvilken toppolitiker har ikke uttalt dette ved egnede anledninger? Desto større grunn til å glede seg over at Arbeiderpartiet på vedtok å ikke sette i gang oljeutvinning utenfor Lofoten, Senja og Vesterålen. Og desto større grunn til å fortvile over diskusjonen om vedtak mellom Aps nylagte nestleder Bjørnar Skjæran og næringsminister Torbjørn Røe Isaksen i Politisk kvarter 8. april, som utviklet seg mer til et bikkjeslagsmål.

Hvordan kan vi unngå at temperaturen stiger med to-tre grader fram mot midten av århundret og utløser globale kriser? Hvordan kan vi utvikle nye næringer som kan sikre velferden når oljen må fases ut? Hvordan kan vi utvikle bærekraftig energi til lands og til vanns? Hvordan kan vi utvikle et samfunn som ikke bygger på rovdrift av naturen?

Det er de spørsmålene jeg hadde forventet at de ville diskutere. I stedet fikk vi en kranget av Skjæran forsøkte å fortelle at vedtaket egentlig ikke betydde noe og at regjeringen mente det samme som Ap, mens Isaksen skremte med at Ap i en eventuell ny regjering ville presses til enda flere klimatiltak av SV, Rødt og MDG.

Hva skal man si om en klimadebatt der partene kjemper om hvem som vil gjøre minst for å redusere utslippene? De siste månedene har ungdom over hele verden streiket for å fortelle oss voksne at de har krav på en framtid. Har ikke politikerne villet lytte?

Det heter seg at vi får de politikerne vi fortjener. Jeg er sikker på at vi fortjener bedre enn dette. Jeg er også sikker på at Isaksen, Skjæran og de fleste andre kan bedre hvis de kommer seg ut av rollen som språklige fribrytere, og våger å ta fatt på reelle løsninger på utfordringer. Og jeg håper og tror at Aps vedtak om å verne matproduksjonen og klimaet er et skritt videre på veien mot en seriøs klimapolitikk.

Ole-jacob Christensen, styremedlem i Vestre Slidre Miljøparti dei Grøne
vikabraaten@gmail.com

Dette duger ikke, Kolberg!

AP

Tone Zander

Martin Kolberg mener at Ap må stenge for regjerings-samarbeid med Rødt og MDG (Klassekampen 9. april). Rødt avskriver han fullstendig i overskuelig framtid. Som velger og politisk engasjert menneske mener jeg at Kolbergs holdninger gjør det vanskelig for meg å fortsette å stemme på Arbeiderpartiet.

Jeg er godt plassert på venstresida. Jeg liker noe av det Ap og SV står for. Det samme gjelder Sp, Rødt og MDG. Som ansatt i et LO-forbund i mange år har jeg vært med på å tilrettelegge kommunikasjonsarbeidet i valgkampen for de rødgrønne partiene. Sammen har disse partiene styrke til å frata Høyre, Frp, Venstre og KrF regjeringsmakta.

Martin Kolberg er kjent for å ha stått med knyttet neve på Ap-landsmøtet i 2005 og sagt: Fagbevegelsen, fagbevegelsen, fagbevegelsen. I intervjuet 9. april tar han til orde for at Ap må styrke alliansene og etablere et rødt og grønt alternativ som samler hele venstresida og fagbevegelsen.

Men hva med de mer enn 60.000 medlemmene i LO som etter valget i 2017 sa de hadde stemt Rødt? Hva med de 30.000 medlemmene som sa de hadde stemt MDG? Siden valget i 2017, viser

UTILSIKTET BIVIRKNING: Martin Kolbergs utfall mot Rødt og MDG gjør det vanskelig for meg å fortsette å stemme på Arbeiderpartiet, skriver Tone Zander.

FOTO: ODIN JÆGER

meningsmålinger at begge partiene har styrket seg, særlig i de store byene.

Som Oslo-beboer har jeg sett konkrete resultater av rødgrønn politikk som også inkluderer Rødt og MDG.

Kolberg forsøker å ta fra meg min egen, politiske dømmekraft.

Jeg synes det er fantastisk at Rødt har stått hardt på at kommunen skal drive velferdstjenester sjøl, og ikke slippe til kommersielle. Jeg synes det er flott at MDG med sin klima- og miljøpoli-

tikk har sørget for at det rødgrønne byrådet har bygd massevis av nye sykkelveier og at de presser på for et bilfritt bysentrum der folk kan leve og puste. Dette hadde ikke skjedd dersom ikke Ap og Raymond

Johansen hadde samarbeidet med disse partiene.

Hvis ikke Kolberg og Støre forstår at mange, veldig mange av oss på venstresida ser hva Rødt og MDG betyr i norsk politikk, så mister de samtidig mange som ville stemt på Ap, både i lokalvalg og stortingsvalg.

Jeg blir provosert over Kolbergs uttalelser om Rødt fordi jeg tenker at han forsøker å ta fra meg min

Klassekampen 9. april

egen, politiske dømmekraft. Han ødelegger for det rødgrønne fellesskapssammenfunnet jeg tror på.

Resultatet blir det motsatte av det Kolberg tror. Ap kan bli enda mindre enn det er i dag.

Tone Zander, venstrevridd Oslo-beboer
Tone.Zander@fagforbundet.no

Skolelederutdanningen og «justismord»

OSLOSKOLEN

Herdís Garmann Eriksen

Jeg har følgende kommentarer til Svein Sjøberg sitt innlegg av 9. april.

Skolelederutdanningen i Osloskolen har vært en suksess. De fleste skoleledere i Osloskolen har gjennomført utdanningen. I tillegg har deler av utdanningen vært gjennomført i Utdanningsdirektoratets regi for store deler av landets rektorer. Utdanningen har fått svært god evaluering av dem som har gjennomført den. Nå er også København interessert. Det er flott!

Dette er det ikke alle som liker. Svein Sjøberg, som verken har utdanning i skoleledelse eller erfaring fra skoleledelse, har de siste årene brukt mye av sin tid på å rakke ned på Utdanningsstaten i Oslo i sin alminnelig-

het og Astrid Søgner i særdeleshett, herunder skolelederutdanningen. Noen faktiske opplysninger om skolelederutdanningen i Osloskolen.

Undertegnede ble ansatt som personaldirektør i Utdanningsstaten i 2002 og arbeidet ti år under Astrid Søgners ledelse. Vi tok initiativ til at skolelederne skulle tilbys en master i skoleledelse (det var faktisk ikke Astrid Søgners initiativ). Det ble utarbeidet en kravspesifikasjon til innholdet i en eventuell masterutdanning i samarbeid med rektorer og tidligere rektorer i Osloskolen.

Vi var opptatt av å gi våre skoleledere kunnskaper de ikke allerede hadde som pedagogiske ledere. Kunnskaper om hvordan alle elever, uavhengig av bakgrunn kunne oppnå bedre resultater, kunnskaper i lover og regler som regulerte elevenes og lærernes skolehverdag, kunnskaper i perso-

nalledelse, strategisk ledelse og økonomi med mer. Vi hadde møter både med Universitetet i Oslo og Handelshøyskolen BI og ba om tilbakemelding på om de kunne utvikle et masterstudium i samsvar med våre ønsker. Det ble senere innhentet tilbud både fra UiO og BI med flere. BI fikk tilbudet fordi de var best i stand til å innfri våre krav til innholdet i masterstudiet.

BI var ikke eksperter på skoleledelse, det var det ingen som var den gang. Johan From og hans medarbeidere har imidlertid hatt evnen til å lytte og til å lære av sin oppdragsgiver og av alle de flinke skolelederne som har gjennomført studiet ved siden av full jobb. Studiet har derfor stadig blitt bedre. Kursinnhold og kursbeskrivelser kan selvsagt fås ved henvendelse til Handelshøyskolen BI.

Utdanningsstaten er som alle andre offentlige institusjoner underlagt reglene om

offentlighet, forvaltningsloven, offentlige innkjøp med mer. Dersom Svein Sjøberg mener at disse reglene er brutt bør han dokumentere dette og ikke komme med antydninger. Antydninger som er meget alvorlige og som rammer flere av Utdanningsstatens medarbeidere, herunder undertegnede.

Astrid Søgner har vært svært dårlig behandlet av nåværende byråd. Som sosialist er jeg skamfull og lei meg på byrådets vegne. Thorkildsen er en dårlig personallleder som har drevet personalbehandling i mediene og ikke gjennom direkte kontakt med Søgner. I høringen som ble gjennomført tidligere i vinter kunne ikke Thorkildsen dokumentere en eneste sak Søgner ikke hadde fulgt opp.

Herdís Garmann Eriksen, en av skolelederutdanningens mange mødre og tidligere personaldirektør i Utdanningsstaten

herdisge@gmail.com

Torsdag 11. april **trumpf**

TRIPPELTRUMF!

3% bonus på dagligvarer

KIWI PLUSS-KUNDER FÅR DENNE DAGEN

17% bonus

på all fersk frukt og grønnsaker og all ferskpakket fisk!

DAGENS BEEFBURGER
2x150 g Folkets, pr. kg 163,33

DAGENS SWEET HOT CHILI BURGER
2x150 g Folkets, pr. kg 163,33

DAGENS BIG BEEFBURGER
250 g Folkets, pr. kg 156,00

DAGENS MINIBURGER
4x70 g Folkets, pr. kg 175,00

DAGENS VEGETARBURGER
2x80 g sopp, hvitløk&persille, Folkets, pr. kg 243,75

DAGENS CHORIZOBURGER
2x150 g Folkets, pr. kg 130,00

DAGENS BACONBURGER
2x150 g Folkets, pr. kg 163,33

DAGENS LAKSEBURGER
2x100 g Fiskemannen, pr. kg 245,00

DAGENS KYLLINGBURGER
2x120 g Folkets, pr. kg 120,83

KIWI'S PRISLØFTE
"VI GIR OSS
ALDRI
PÅ PRIS!"

Lammelår m/mørbrad
Ca 2,95 kg, frossen, Gilde/Folkets, pr. kg

Grillpølser
3x600 g Gilde, pr. kg 43,83

Sommerkoteletter
Frosne, First Price, pr. kg

Kvikk Lunsj
3 pk 141 g Freia, pr. kg 138,30

Pepsi Max
6x1,5 liter, pr. l 12,11

Appelsiner
Season, pr. kg

NYHET!

NÅ nesten
1.300.000
KIWI PLUSS-
kunder!

ROCKEFROSKER ASSORTERT SUNT SMÅGODT
Pr. beger/stk. Prisen på smoothie er + pant

KIWI mini pris

Kjøp kjapt, trygt og billig

ALLE PÅSKEPRISENE FINNER DU PÅ KIWI.NO

Bendik Wold (kulturredaktør) | Sara Hegna Hammer (red. sek.)
Jonas Brække | Thomas Espevik | Guri Kulås | Dag Eivind Undheim Larsen
kultur@klassekampen.no

KULTUR & MEDIER

FOTO: TOM HENNING BRATLIE

SÅNN GÅR DAGENE:

– Ikke alle er født Flink

Forfatter som er født Flink går hardt ut mot skrivekurs.

– Tro meg, man blir ikke en bedre forfatter av å gå på skrivekurs og studere Per Pettersons «Ut og stjæle hester», skriver forfatter og tryllekunstner **Jon Øystein Flink** på Facebook.

Han sikter til Cappelen Damms skrivekurs, hvor håpefulle forfatterspirer kan betale 1950 kroner for et todagers foredragsbasert kurs med Henrik H. Langeland.

Flink er selv forfatter på Cappelen Damm, men er ikke redd for å ødelegge for kurset forlaget arrangerer. Han deler nemlig sitt eget skrivekurs, og det er helt gratis: «Les klassikere og forsøk å skrive like bra selv!»

Skuespiller Anders Danielsen Lie er *posterboy* for kurset, og på Cappelen Damms nettsider kan han fortelle at «Henrik gir gode, presise råd og er engasjert». I nevnte Facebook-tråd skriver skuespilleren at han deltok på Langelands kurs i 2009 og at det har hjulpet ham til å lese mer grundig og kritisk etterpå. «Hvis man skriver veldig bra helt uten kurs og veiledning, er jo det kjempebra», skriver Danielsen Lie, før han riktignok poengterer: «Ikke alle er født Flink.»

Thomas Espevik

INTERNASJONALEN: Myndighetene har utvidet tiltalene i opptaksjuks-saken i USA og blant annet tiltalt skuespiller **Lori Loughlin** for hvitvasking. Det kom fram under rettsmøtet tirsdag. Tiltalene er tatt ut mot Loughlin, hennes ektemann Massimo Giannulli og 14 andre rike foreldre som anklages for å ha jukset og betalt bestikkelser for å få barna sine inn på eliteuniversiteter som Yale og Stanford.

©NTB

FOTO: ØRN E. BORGES, NTB SCANPIX

NOTERT:

Dagbladet søker støtte

Dagbladet, her ved redaktør Alexandra Beverfjord, søker for første gang om pressestøtte. Det kommer fram i Medietilsynets oversikt over årets søkere, som ble lagt fram i går. Det er tabloidavisas digitale abonnementsprodukt, Dagbladet Pluss, som søker om penger. Klassekampen har tidligere beregnet at støtta til Dagbladet kan komme opp i rekordhøye 50 millioner kroner. Totalt skal 318 millioner kroner deles ut i år, opplyser Medietilsynet. Før sommeren skal tilsynet avgjøre om Dagbladet er kvalifisert for ordningen.

Torbjørn Tumyr Nilsen

Opposisjonen på Stortinget lover kamp

77 KrF SV

For tre år siden refset KrF og Venstre regjeringen for å sabotere omdelingen av aviser. I dag får mellompartiene selv refs for å ha sviktet papiravisene.

MEDIER

Av Torbjørn Tumyr Nilsen og Jonas Brække

I går la samferdselsminister Jon Georg Dale (Frp) fram regjeringens forslag om endringer i Postloven. Som Klassekampen omtalte i går, vil om lag 200.000 avislesere ikke lenger motta papiravisa i postkassa som følge av omleggingen.

Flere av landets mediekonsern, som Amedia og Polaris, frykter å miste store inntekter dersom forslaget blir vedtatt. Nå varsler også opposisjonspartiene på Stortinget motstand, selv om regjeringen er sikret flertall med Venstre og KrFs stemmer.

– KrF har sviktet mediene med denne postloven, som særlig går det ut over de meningsbærende avisene, sier Freddy André Øvstegård, mediepolitisk talsperson for SV.

– Som opposisjonsparti var KrF ganske høye og mørke og forsvarte mediemangfoldet. Nå sitter partiet igjen med svarteper, med en mediestøttemelding og en postlov som svekker avisenes økonomi og distribusjon.

– Pinlig for KrF og Venstre

Også Rødt mener KrF og Venstre må stilles til ansvar for løftebrudd overfor mediebransjen. Partileder Bjørnar Moxnes forventer at også Arbeiderpartiet toner flagg.

– Hvis Arbeiderpartiet mener alvor med at de nå har begynt å si «by og land – hånd i hånd» igjen, så må de bli med på å gå mot dette forslaget, som river by og land fra hverandre, sier Moxnes.

– Det vil også være pinlig for KrF og Venstre om dette blir utfallet på deres vakt, når de tidligere har uttalt at de ikke vil godta kutt som går ut over mediemangfoldet.

Senterpartiets mediepolitiske talsperson Åslaug Sem-Jacobsen lar seg provosere av Venstre-leder og kulturminister Trine Skei Grande, som nylig la fram Kulturdepartementets stortingsmelding om pressestøtte.

– Kulturministeren snakker pent om mediemangfold og lokalavisenes viktighet og

FAKTA

Postlov rammer mediene:

■ Samferdselsminister Jon Georg Dale (Frp) la i går fram forslag til endringer i postloven.

■ I dag distribuerer Posten 15 prosent av dagsavisenes papiropplag på ukedager. Lørdagsavisene deles ut av det private selskapet Easy2go.

■ Fra 1. juli 2020 vil det bli avisomdeling kun tre dager i uka: tirsdag, torsdag og lørdag. Kostnaden til dette er beregnet til 250 millioner kroner årlig.

Klassekampen i går.

Freddy André Øvstegård (SV) Bjørnar Moxnes (R)

vil bruke mer av pressestøtta på dem. Mens samferdselsministeren er mer opptatt av å spare litt penger enn å bry seg om lokalavisenes kår, enda så sterkt de har advart mot endringene i postombæringen, sier Åslaug Sem-Jacobsen.

– Må ta hensyn til økonomi

Da Stortinget i 2016 gikk med på at Posten kunne slutte å levere post på lørdager, fikk distribusjonsselskapet Kvikkas i oppdrag av Samferdselsdepartementet å overta ansvaret for å levere lørdagsaviser over hele landet.

Oppstarten var preget av kaos og mangelfull levering, og ifølge mediebransjens egne anslag ble minst 10.000 abonnenter rammet. Fra Stortinget var KrF og Venstre tydelige på at regjeringen måtte rydde opp.

«Trygg og forutsigbar levering av aviser er en forutsetning for at det norske mediemangfoldet skal bestå», uttalte Venstres Abid Raija til Klassekampen.

«Det vil være pinlig for KrF og Venstre om dette blir utfallet på deres vakt»

BJØRNAR MOXNES, PARTILEDER I RØDT

I dag er det Jon Gunnes som representerer Venstre i transportkomiteen på Stortinget.

– Vi mener vi gjør et godt grep overfor lokalavisene, men har forståelse for at det er en del andre dagsaviser som får utfordringer. Men vi håper at de er bedre i stand til

mot endringer i postloven ■ KrF tapte dragkampen i regjeringen

Sikter mediene

HØY OG MØRK: Kjell Ingolf Ropstad og KrF var «høye og mørke» i mediepolitikken utenfor regjering, men sitter nå igjen med svarteper, ifølge SV. – KrF har sviktet mediene med postloven, hevder Freddy André Øvstegård.

FOTO: CHRISTOPHER OLSSØN

å gjennomføre digitaliseringen enn lokalavisene.

– Har Venstre tapt den interne dragkampen i regjeringen?

– Nei, vi har vært med på dette og har vært godt oppdatert og orientert underveis. Vi har diskutert om vi kanskje kunne gitt et enda mer omfattende tilbud for avisene, men økonomien må også tas hensyn til, sier Gunnes.

«Her har jeg tapt»

Da tidligere samferdselsminister Ketil Solvik-Olsen (Frp) i fjor la fram sitt forslag om 2,5 omdelingsdager for Posten, var også KrFs daværende mediepolitiske talsperson

klar på at regjeringen måtte komme opp med forslag til såkalte avbøtende tiltak.

«Vi har vært veldig tydelige på at vi må bidra til en ordning som sørger for at abonnentene fortsatt får avisene sine, dersom Posten reduserer antall postdager», sa Geir Jørgen Bekkevold den gang.

Etter å ha støttet Knut Arild Hareide på KrF-landsmøtet i fjor høst, har Bekkevold byttet komité og fratrådt som mediepolitisk talsperson for partiet. Han befinner seg for tida på utenlandsreise, men svarer på sms at hans tidligere uttalelser bærer preg av at han ønsket å komme mediene i møte.

«Her har jeg tydeligvis tapt. Jeg håper ikke siste ord i denne saken er sagt! Jeg hadde virkelig håpet at regjeringen ville strekke seg litt lenger!» skriver Bekkevold.

Hans Fredrik Grøvan, parlamentarisk leder og samferdselspolitisk talsperson i KrF, sier til Klassekampen at regjeringens forslag «sikrer et tilbud for lokalaviser i hele landet». Han understreker at avislevering tre dager i uka gir avisene tid til omstilling, og at regjeringen deretter vil vurdere virkningene.

– Fra KrFs side er vi i tillegg opptatt av å øke den direkte mediestøtta, ikke minst i en

viktig omstillingsperiode for bransjen. Derfor er vi glade for at regjeringen tar sikte på å øke støtta med 10 millioner kroner til digitalisering og omstilling i en overgangsperiode, sier Grøvan.

Han legger til at aviser som blir særlig berørt av endringer i postloven, vil bli prioritert.

Ap ser på kostnadene

Også Arbeiderpartiet er bekymra for effekten av den nye postloven og vurderer nå alternative løsninger.

Blant annet har Mediebedriftenes Landsforening (MBL) foreslått en modell som ville kostet det samme som regjeringens forslag,

men som hadde berget 50.000 flere abonnenter fra å mista avisa.

– MBLs forslag vil koste omtrent like mye som det forslaget regjeringen nå har lagt fram. Avis til alle – hver dag – blir vanvittig dyrt, men vi har ennå ikke landet på hvor vi skal legge lista, sier Øystein Langholm Hansen, Aps medlem i transportkomiteen på Stortinget.

– Men dere er i utgangspunktet for en reduksjon av antallet postdager?

– For post, ja. Men for avisene må vi kjøpe en løsning, og vi sitter nå og ser på kostnadene.

kultur@klassekampen.no

FILM PÅ TORSDAG:

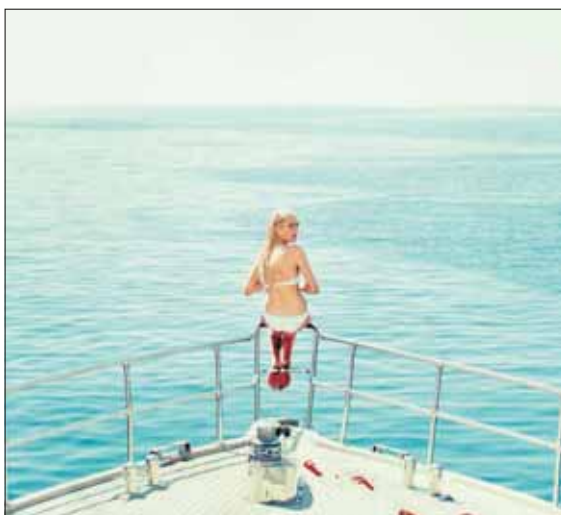
Hver torsdag anmelder Klassekampen filmer som har premiere samme uke, eller som allerede vises på norske kinoer eller strømmetjenester.

I løpet av måneden finner du også essays og intervjuer om norske og utenlandske serier og filmer.

Tips til våre filmsider kan rettes til Guri Kulås: gurik@klassekampen.no

«Seriebonanza»

Norsk filminstitutt har delt ut 26 millioner støtte kroner til fem nye tv-drama som vil koma på høvesvis TV 2, TV Norge, Viaplay og NRK. Mellom disse er Anne Bjørnstad og Izer Alius «Jordbrukerne», som skal handla om svært uvanleg jordbruk i Telemark. Izer Aliu regisserer også saman med Iram Haq, Rubicon TV produserer for NRK. Maipo Film har også fått støtte til ein sesong to av «Lykkeland», også det for NRK. **Guri**

HØG PRIS: Den tyrkiske riviera er herlig, men alt har sin pris. **FOTO: MER FILM**

Ubehagelig god

«Holiday»
(Danmark/Sverige, 2019)
Regi: Isabella Eklöf.
Manus: Isabella Eklöf, Johanne Ahlgren.
Med: Victoria Carmen Sonne, Lai Yde, Thijs Römer.
Lengde: 1 t. 33 min.

ANMELDELSE

★★★★☆

En heftig tur.

Sasha er ung, slank og pen. Og naiv. Vi møter henne idet hun ankommer Bodrum, en ferieby på den tyrkiske riviera. Hun ser ut til å skulle møte noen, men vi vet ikke hvem, eller hvorfor. Uklarheten skaper spenning og filmen pirrer umiddelbart.

Hotellet Sasha bor på er rent og pent, men det er ikke godt å si hvor flott eller simpelt det egentlig er. Den musikalske underholdningen ved bassenget hinter imidlertid om færre en fem stjerner.

Så ringer en mann, og Sasha må gjøre seg klar til å bli hentet. Hun stresser følt og ser mer engstelig enn spent ut. Med god grunn. Før fem minutter er gått har Sasha fått føle på kroppen hva for slags liv hun er i ferd

med å innlede. Det ser ikke fristende ut.

Litt senere møter hun en annen mann, en hun ser ut til å være forelsket i. Han heter Michael, er dansk (som henne), litt eldre og fyldigere – og involvert i et eller annet lyssky. Nokså snart viser også hans moralske kompass seg å være skikkelig skakkjørt, og det ubehaget som lå og ulmet under overflaten, trer tydelig frem.

At regissør og forfatter Isabella Eklöf (medforfatter av Cannes-vinneren «Grensen») vet hva hun gjør, er tydelig. Detaljer og stemninger kalibreres presist, og kontrastene mellom det man ser og det man skjønner, gir historien en sjelden skarphet. Man holdes hele veien fra å se hele bildet (ofte bokstavelig talt), noe som i kombinasjon med overbevisende skuespill gjør det lett å kjenne på Sashas usikkerhet. Opplevelsen av å bli dratt med på noe man ikke egentlig vil, er taktill.

Heldigvis brukes ubehaget vel, og Eklöf faller aldri for fristelsen til å «ta den helt ut». Slik opprettholdes en effektiv tilforlatelighet, som igjen og igjen forteller oss at *Dette kunne vært deg, din søster, din datter.*

«Holiday» er ingen koselig film. Den skildrer ikke en ferie, den viser frem et mareritt. At den like fullt taler så tydelig til oss, sier mye om dem som har laget den. Og om verden vi lever i.

Jon Hagene
kultur@klassekampen.no

Tv viser vald i franske gater, men sosial va

Valdelege**«Fransk opprør»**

(En Guerre, Frankrike, 2018)
Regi: Stéphane Brizé.
Manus: Ralph Blindauer, Stéphane Brizé, Olivier Gorce, Olivier Lemaire, Xavier Mathieu.
Med: Vincent Lindon, Mélanie Rover, Jacques Borderie, Olivier Lemaire.
Lengde: 1 t. 53 min.

MELDING

★★★★☆

Makteslaust demokrati er eksplosivt.

I «**Fransk opprør**» kan vi sjå attkjennelege bilde av opphissa, streikande arbeidsfolk som veltar ein bil i Paris' gater. Ut av bilen kryp ein skremd og forslått tysk konsernsjef som nett har avgjort at arbeidsplassane til franskmennene skal leggst ned. Det ser avskrekkande ut, ikkje minst i filmens reproduerte tv-reportasje. Korleis kan nokon forhandla med folk som opptre slik? Er ikkje vald uakseptabelt i eit demokrati med regulert arbeidsliv? Bør ikkje folk slutta å aksjonera, før arbeidsgjevarane og staten kan gå i dialog med dei? Spørsmåla er jamt oppe til debatt i Frankrike. Mange av dei er nyleg aktualiserte av Emmanuel Macrons respons på dei gule vestane, eit opprør denne 2018-filmen – på nokre vis – er eit forvarsel om.

Regissør Stéphane Brizé vender på flisa og ser røynda frå demonstrantane sin synsstad. I ein hyperrealistisk spelefilm der vi finn fagrørslaktivistar både bak og framfor kamera, blir tv-nyhende, så vel som politiske og økonomiske leiarperspektiv, framandgjerande kontrastar til realitetane.

Bedriftsnamna er fiktive,

men handlingsgangen vil vera kjent frå ei rad verkelege, franske arbeidskonfliktar dei seinare åra, ikkje minst frå kampen om Continental-fabrikken i Clairoux. Også i filmen står striden om ei profitabel hjørnesteinsbedrift i bilindustrien. Dei tilsette har i to år arbeidd 40 timars arbeidsveke for 35 timars løn for å gjera fabrikkens konkurranseedyktig. Den franske staten har i tillegg gjeve subsidiar for å halda på arbeidsplassane, som no skapar 17 millionar euro i overskot for eigarane. Likevel har den utanlandske konsernleiinga vedteke å flytta produksjonen til lågkostlandet Romania. Dei ser seg ikkje bundne korkje av statstøtte eller ein femårig avtale med dei tilsette. No kan brått 1100 arbeidsplassar forsvinna frå ein region der mange ikkje har utsikter til anna enn varig arbeidsløysse. Dei tilsette reagerer med å

leggja ned arbeidet og okkupera produksjonslokala.

Kampen for å hindra utflagging av Continental-fabrikken i 2009 gjorde fagrørslleiaren Xavier Mathieu (CGT) til ein symbolfigur for den moderne klassekampen i Frankrike. Mathieu (som seinare òg har vorte kjend som komikar!) hadde ei mindre rolle i Stéphane Brizés førre film, «Markedets lov» (2015). I «Fransk opprør» har eks-tillitsmannen og advokaten hans, arbeidsretts-eksperten Ralph Blindauer, vore manuskonsulentar. Hovudrolla, den energiske klubbleiaren Laurent (Brizés faste skodespelar Vincent Lindon), har nok også ei reim av Xavier Mathieu i seg.

For dei som såg Vincent Lindons César-vinnande hovudrolle i «Markedets lov», er forvandlinga total. Brizés førre film var eit humanistisk drama i slekt med Ken

STÉPHANE BRIZÉ I:

Samtidsfilmen **«Markedet lov»** (2015) er Brizés største suksess til no. Det er eit dempa portrett av sosial desperasjon som vann Vincent Lindon ein César for framstillinga av ein oppsagd fagarbeidaren i eit stadig råare arbeidsliv. **GK**

STÉPHANE BRIZÉ II:

Regissøren har òg prøvd seg på kostymedrama. **«Une vie»** (2016), basert på Guy de Maupassants utviklingsroman, er eit portrett av kvinneliv på 1800-talet. Judith Chemla vart nominert til César for beste hovudrolle. **GK**

Dei døde går – igjen

Ein tredje serie basert på AMC Networks' zombieunivers er planlagt, ifølgje The Hollywood Reporter. Originalserien **«The Walking Dead»** er inne i sin niande sesong og har alt ein fire sesongar lang spin-off i «Fear the Walking Dead». Den tredje serien, som enno ikkje har fått nokon tittel og berre er på idestadiet, vil bli bygd omkring to unge, kvinnelege hovudroller. Valet er gjort ut frå publikumsgranskningar, og målet med den nye serien er å byggja eit serieunivers som kan dekkja opp heile tv-året for sjåarar og annonsørar.

Guri Kulås**FLERE FILMANMELDELSER NESTE SIDE >>>**

ld blir også vedteke i lukka styrerom.

vedtak

ARBEIDSKAMP PÅ FRANSK: Vincent Lindon spelar klubbleiaren som gjer kampen for lokale arbeidsplassar til ein strid som utfordrar systemet.

FOTO: TOUR DE FORCE

Loachs «Jeg, Daniel Blake» (2016). Filmen følgde den stillfarne, oppsagde fagarbeidaren Thierry frå skanse til skanse i ein einsam kamp for å koma tilbake i ein jobb som kunne forsørja familien.

Medan både Thierry og forteljinga imploderte i desperasjon, eksploderer Laurent og «Fransk opprør» i sinne. Begge filmar gjev relevante bilde av det samtidssamfunnet, men denne gongen er det personlege dramaet strippa ned til ei minimalistisk skisse av livet utanfor klubbkontora og streikebarrikadane. Lindon er den einaste profesjonelle skodespelaren blant roller fylde av røynde fagorganiserte. Deira mangel på

spelerøynsle blir kompensert av autentisitet og eit handlingsdrive plott. Tempo, regi og fokuset på å avsløra makta ligg nær opp til thrillersjangeren. Det er brå sceneskift, og lydsporet vekslar mellom reallyd i dialogscener og Bertrand Blessings actionmusikk til demonstrasjonane.

På papiret er «Fransk opprør» ein politisk pamflett, men på lerretet blir dette (som opplagt òg er ein venstre-film om marknadsøkonom og politisk aktivisme) til ei medrivande spaningsforteljing. «Fy faen-faktoren» er høg når Brizé tar oss med «bak kulissane» i arbeidslivet, dit tv-kamera og allmenta vanlegvis ikkje kjem: til den interne kringelen mellom taktisk og strategisk splitta

fagforeiningar og til forhandlingsromma, der avmakta til både tillitsvalde og regjering blir avkledd, i møte med konserndirektørar som har nasjonal og internasjonal lov på si side. Filmen er ein konkret kommentar til «Florance-lova», som gjer det mogleg å avslå oppkjøpsbod frå interessentar som vil driva nedleggingstruga bedrifter.

«En guerre» – i krig – er originaltittelen, og filmen argumenterer godt for at vald ikkje berre er å snu ein bil på taket, men også å kasta 1100 overskotsproduserande familieforsørgjarar ut i arbeidsløysle og nekta dei å finna ei alternativ løysing. Alt den svake parten i denne krigen har, er samholdet. Om det ryk, ryk alt. Det veit også motparten.

Guri Kulås

guri.kulaas@klassekampen.no

Nesten skikkelig «Hellboy»

LETT, MEN GØY: David Harbour gjer en ganske god figur som Hellboy.

FOTO: AWE**FILM****«Hellboy»**

(USA, 2019)

Regi: Neil Marshall.**Manus:** Andrew Cosby (basert på Mike Mignolas tegneserie).**Med:** David Harbour, Ian McShane, Sasha Lane, Milla Jovovich, Daniel Dae Kim.**Lengde:** 2 t.**ANMELDELSE**

★★★★☆

En ny versjon av Hellboys historie.

Historien om Hellboy prydet tegneseriehyllene på begynnelsen av 1990-tallet, med sterk strek og mørk humor, så da Guillermo del Toro annonserte sine planer om en filmatisering, med beintøffe Ron Perlman i tittelrollen, så jeg straks for meg en superheltefilm utenom det vanlige. Jeg ble ikke skuffet. Den imponerende «Hellboy» (2004) – og oppfølgeren (2008) – fremstilte både figur og univers på en måte som føltes definitivt. Jeg var derfor skeptisk da jeg nylig så at andre stod klare med en ny versjon.

Men også litt opprømt, for Hellboy er en herlig fyr, med en vanvittig opprinnelseshistorie. (Halvt demon/halvt menneske som stiger opp til jordens overflate på slutten av 2. verdenskrig, når nazistiske okkultister vil hjelpe det tredje riket til

seier med hjelp fra «riket nedenunder».) Samt at han har en kick-ass jobb som agent i et hemmelig byrå som bekjemper paranormale uvesener av hårreisende kaliber. Kanskje en nytolkning likevel kunne by på noe rått og tøft?

Vel. «Hellboy» anno 2019 er hverken råere eller tøffere enn forgjengerne. Men den er annerledes, litt morsommere og langt yngre i tonen. Den leser på med tøff rock og hauger av vitser, mens blodet spruter og tempoet er jekket opp. Dessuten har den lånt litt fra andre superheltefilmer, som for eksempel «Black Panther», og gjort mer ut av Hellboys potensielt apokalyptiske effekt på menneskeheten.

Handlingen denne gang dreies nemlig rundt Bloddronningens ønske om å få ham til sin make, og at dersom Hellboy takler tilnærmelsene feil, så smeller det.

Sett opp mot del Toros filmer (som jo satte en standard) blir årets «Hellboy» litt lett. Den mangler forgjengernes massive totalitet, hvor absolutt alle detaljer, element og nyanser er gjennomtenkt og perfektionert. Og så mangler den Ron Perlman. Selv om David Harbour er en god Hellboy, blekner han i forhold.

Men: Om man er i humor til vill vold, ekle effekter og harry humor, kan man lett ha det gøy med denne.

Jon Hagene

kultur@klassekampen.no

PÅSKE-FILM

Rockedokumentar

Ein av verdas viktigaste dokumentarfilmfestivalar, Sheffield Doc/Fest, har også eit «Meetmarket» for filmskaparar med idear og aktuelle produsentar. Pitcheprogrammet, som er ein del av festivalen i juni, vil i år presentere idear til ei rad nye rockedokumentarar. Bland desse er filmar om **Sinéad O'Connor**, The Happy Mondays og The Towers of London. Av andre kunstnardokumentar vil det også bli pitcha ein film om den litterære verda til Haruki Murakami. **Guri Kulås**

”Winter is coming!”

MÅNDAG STARTAR SISTE SEONG
AV «GAME OF THRONES»

Alice Rohrwachers filmeventyr fornyer en italiensk tradisjon for å vi

Ubesudlet og und

Jon Hagene
FILM

«Lykkelige Lazzaro»

(Italia, 2018)

Regi: Alice Rohrwacher.

Manus: Alice Rohrwacher.

Med: Adriano Tardiolo, Luka Chikovani, Nicoletta Braschi, Alba Rohrwacher m.fl.

Lengde: 2 t. 8 min.

ANMELDELSE

★★★★★

Et tidsriktig magisk-realistisk eventyr om godhet mellom makt og råskap.

Etter premieren i Cannes i fjor var det mange som leste mye inn i Alice Rohrwachers nye spillefilm, «Lykkelige Lazzaro». Og det var mange som så likheter med og videreføringar fra klassikere som Viscontis «Jorden skjelver» (1948) og Olmis «Treskotreet» (1978). Og det kan jeg si meg enig i. Kanskje særlig hva angår sistnevnte, som forteller historien om en lutfattig familie i det rurale Italia på slutten av 1800-tallet. Men der Olmi er direkte og objektiv, er Rohrwacher indirekte og allegorisk. Og mens han gjør seg tidløs ved å holde handlingen i fortiden, gjør hun seg allmenn via en mer flytende tidslinje.

Uansett tok jeg meg oftere – selv midt i all den naturlige skjønnhet filmen fremviser – i å tenke på Ettore Scolas Cannes-vinner fra 1976, «Tarvelige, heslige, vemmelige». For selv om Scolas film, om en fæl og fattig storfamilie som

«INVOLATA»: Nykommeren Adriano Tardiolo i tittelrollen som den gode, men hundsete Lazzaro er et funn i Alice Rohrwachers fabelaktig fine film.

bor i en rønne i Roma, er vulgær og folkelig i formen, forteller også den om pengers korrumpierende makt, sosiale

rangstiger, utbytting, råskap og godhet. Men: der Scola maler med bred pensel, holder Rohrwacher seg for god til overtydeligheter. Hun

tar tiden til hjelp og skisserer stille og forsiktig opp det bildet hun vil vise oss.

Idet filmen starter, er det uklart på hvilken tid handlingen utspilles. Kveldsmørket er nær totalt, og bildene er utydelige, men man kan skimte at en gruppe unge menn er på vei for å syngre serenader for en ung dame. Gjenom godt valgte bildeutnitt og dialogbrokker, etableres settingen for en

storfamilie som lever under svært fattigslige kår, bundet av eldgamle tradisjoner.

Påfølgende scener og sekvenser avslører imidlertid at vi egentlig befinner oss på slutten av 1980-tallet, at familien vi følger like fullt er for livegne å regne, og at godseieren er Markise de Luna. Hennes håndlanger forsyner arbeiderne med det de trenger av hermetikk og lyspærer og slikt, og ser til at arbeiderne alltid skylder De

Luna mer for varer, enn hun skylder dem for arbeid. Slik holdes de fanget på gården – som med perfekt ironi er navngitt «Inviolata» (ubesudlet, ukrenket).

Omkranset av pastoral skjønnhet og urgammelt landskap, lever arbeiderne et hardt og primitivt liv. Et hierarki eksisterer, men linjene er uklare og alle maser på alle. Og ingen maser mer på enn Lazzaro (Adriano Tardiolo). Den unge, milde

ALICE ROHRWACHER I:

Gjennombrotet **«Corpo celeste»** (2011) skildrer ei ung jente frå fri oppvekst i Sveits til katolsk konfirmasjon i Sør-Italia. Rohrwacher rører originalt ved temaa sosial kontroll, religiøsitet og pubertet. **GK**

ALICE ROHRWACHER II:

«Miraklene i Toscana» (2014), om den unge, fattige birøktaren Gelsomina, stadfesta Rohrwachers særmerkte bildesans og teft for jente-portrett. Filmens idear og miljø peikar også fram mot «Lykkelige Lazzaro». **GK**

se hakeorden og hierarkier.

erlig

FOTO: ARTHAUS

mannen uten blodsband til noen, står nederst på rangstigen og kommanderes konstant til å hente, bære eller fikse. Han utfører enhver ordre med en rolig aksept, et vennlig smil og et blikk så fromt som et barns. Lazzaro synes å eksistere i en tilstand enda mindre tidsbunden enn omgivelsene. Som et levende, uskyldig bevis på at mennesket kan være godt, selv under vonde betingelser. Denne eventyrlige delen av

fortellingen ser ut til å kunne vare evig og til å romme uendelig. De rikes utnyttelse av de fattige, de fattiges higen etter et bedre liv, vennskap og kjærlighet på tvers av skillelinjer ... her er mer enn nok å ta av.

Men Rohrwacher velger

annerledes. Via et ytterst distrigt fortellergrep, som jeg ikke røper her, flyttes handlingen til storbyen; til nåtid. Der treffer vi igjen (representanter for) de samme rollefigurene, i en tilværelse akkurat like tvungen og styrt av uoverkommelige økonomiske realiteter. Fortellingen antar her en mer direkte, utvetydig form – samtidig som dens kritikk av samfunnets behandling av sine svakeste fremføres mer allegorisk.

At Rohrwachers manus og regi bærer denne vendingen så godt som de gjør, er uhyre imponerende, og filmen som allerede var så rik, så fascinerende og så fengslende full av magisk realisme, blir enda rikere.

En av andre halvdelens sterkeste og mest signifikante episoder (hvor en invitasjon glemmes og en vertinnegave koster for mye) makter på finurlig vis å si svært mye om hvordan overklassemennesker er vant til å kreve og å få, mens fattigfolk er vant til å måtte gi fra seg. Det er nettopp slike «historier i historien» som på ubesværet vis gir «Lykkelige Lazzaro» menneskelig dybde, politisk fylde og emosjonell kraft.

Rohrwachers usedvanlig åpne og rike film gir publikum stort tolkningsrom. Selv om man tidvis kan kjenne at man ikke helt forstår, eller at man ikke umiddelbart ser en underliggende mening i opptrinn og hendelser, gjelder det å fortsette å følge med. Nesten som da man var barn og ble lest eventyr for. Da var det gjerne de historiene man ikke fullt og helt forstod som etterlot en med størst og herligst undring. Og et ønske om å få servert historien igjen. Snarest.

Jon Hagene
kultur@klassekampen.no

NETFLIX VURDERER KJØP AV KINO:

Kino for strømmefilm

Netflix forhandler om kjøp av den ikoniske, historiske kinoen **Graumans Egyptian Theatre** i Hollywood, melder Deadline.com. Kinoen er i dag eid og drive av museumsorganisasjonen American Cinematheque, der Netflix' Ted Sarandos sit i styret. Kinoen vil kosta strømmeselskapet mange titalls millionar dollar, men også gje dei eit lerret for å visa eigenproduserte filmar og slik imøtegå krava til Oscar-nominasjonar. **Guri Kulås**

Amerikansk idyll

Benjamin Yazdan
FILM

«Wildlife»

(USA, 2018)

Regi: Paul Dano**Manus:** Paul Dano og Zoe Kazan etter Richard Fords roman.**Med:** Carey Mulligan, Jake Gyllenhaal, Ed Oxenbould, Bill Camp**Lengde:** 1 t. 45 min.**Månedens film på Cinemateket**

ANMELDELSE

★★★★☆

Berører bare overflata av den amerikanske forstadsmytologien.

I den etablerte fortellingen om 1950-tallets amerikanske gullalder, heter det gjerne at eksepsjonalisme, nasjonal hovmod og gryende velstand svartnet i napalm og barbari det neste tiåret. Paradiset som forsvant – den inngjerdede middelklassen i et tusentalls amerikanske småbyer – har for lengst stivnet som sinnbildet på en uskyldig kapitalistisk pastorale.

Både mer eller mindre kritiske og ironiske stemmer – og mer eller mindre fascistiske demagoger – låner velvillig fra bildeskatten som danner forestillingen om et USA som egentlig ikke fantes. Velger man å stole på serieformatet, har vel «Mad Men» vært den fremste formidleren av epoken i nyere tid. Selv har jeg funnet den mest bevegende og komplekse behandlingen av det kulturelle vannskillet i «Twin Peaks: The Return» og i flere av Philip Roths romaner.

Regidebuten til skuespiller Paul Dano («There Will Be Blood») tar sats fra den samme tidsalderen, men er bare glimtvis i stand til å lodde noen analytisk dybde.

I «Wildlife» har ekteparet Jeanette (Carey Mulligan) og Jerry (Jake Gyllenhaal) tatt med seg sønnen Joe (Ed Oxenbould) til Montana. Familien rakner etter oppskriften når Jerry mister jobben som skopusser og må

FRIHETSTRANG: Carey Mulligan i rollen som den seksuelt og sosialt frustrerte husmora Jeanette.

FOTO: CINEMATEKET

ta seg arbeid som brannmann. I farens fravær blir Joe (tids)vitne til moras desperasjon og forsøk på å bryte ut av det fengselet som er hjemmet.

Filmens dempede formspråk skjuler en vesentlig forvirring: Dreier det seg om en smakfull adaptasjon av Richard Fords roman ved samme navn? En subversiv feministisk vri på det velkjente utroskapsplottet? Melankolsk satire? Eller er det et forsøksvis smart amalgam av alle tre? «Wildlife» synes mest av alt å ville påkalle kommentarer av typen «they don't make 'em like that anymore».

Det som kunne ha blitt en besk opprulling av den amerikanske forstadsmytologien – og en betimelig aktualisering av fiksjonene som gir næring til en ny bølge av markedsført, uhyrlig nostalgi – er i bunn og grunn bare en bedagelig dose konvensjonell historiefortelling. Den er ikke blottet for solid skuespill eller elegant kameraføring, og har et blikk for uhygge i hus og hjem, men ikke stort mer.

«Wildlife» er på sitt mest rothske når Jeanette, med sønnen som desillusjonert kikker, innleder et forhold til den velstående bilselgeren Warren Miller. Undertrykt seksualitet rundt det helamerikanske middagsbordet har lenge vært en yndet strategi for å avdekke undersida av en konform livsverden, og scenene der mor og sønn er hjemme hos Miller, det perverterte emblemet på den amerikanske drømmen, er både betagende og komiske.

Man kunne likevel ønske seg litt mer originale grep enn å la Miller patte på en overdimensjonert sigar før Joe oppdager et kondom i

patriarkens nattbordsskuff. Selvfølgelig har Joe også fått deltidsjobb som assistent for en fotograf som tar familieportretter! Hvordan ellers skulle han avsløre falskhetene? I alle fall tilfører leken med banal symbolikk en freudiansk sadisme som fortsatt egner seg godt til å harselere med kjernefamilien, men det er ingen «Portnoy's Complaint» (Philip Roth) som utspiller seg under de ruvende Montana-fjellene.

Det mest interessante med «Wildlife» er dessverre at den minner om hvilken ufattelig naivitet nær sagt de fleste filmskaperne stuper inn i et fortidig bilderom med.

Det er vel og bra å dekonstruere amerikanske myter, avkle den maskuline ordenen og sette en mer nyansert kvinneverdier opp mot pappasjé-menn med harde verdier og en bakgrunn i flyvåpenet. Men de progressive verdiene mister brodden når de pakkes inn i et konservativt formspråk der manuset nøyer seg med å konstatere at sånn var det, og jo, er det ikke kanskje litt sånn i dag også, da?

En mer radikal undersøkelse av det amerikanske sekstitallet ville ha grepet inn i illusjonen om et tapt paradisi med samtida som utkikkspunkt. Dano er tilsynelatende fornøyd med å ha gjenskapt fortidas filmspråk.

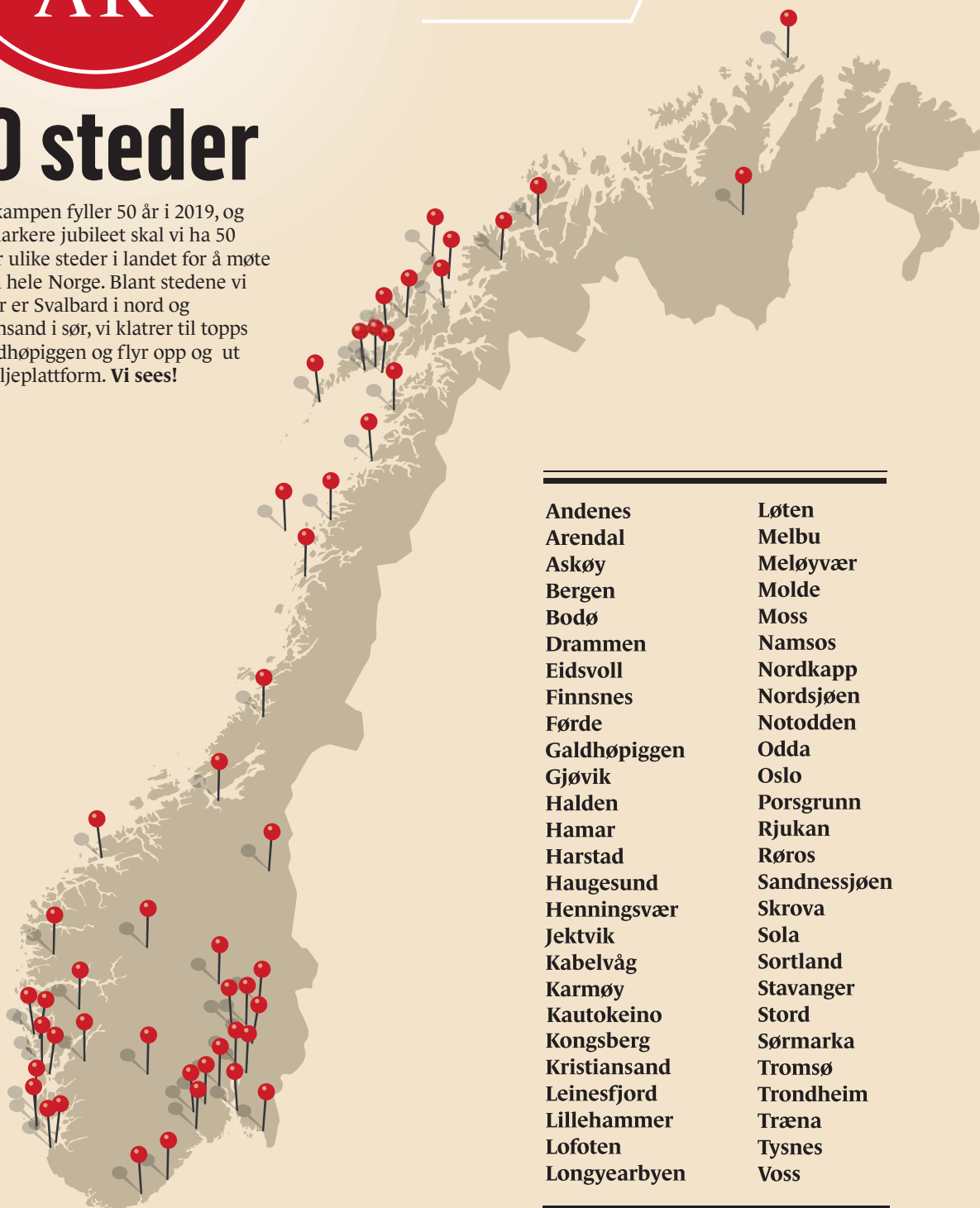
Benjamin Yazdan

kultur@klassekampen.no

50 steder

Klassekampen fyller 50 år i 2019, og for å markere jubileet skal vi ha 50 steder ulike steder i landet for å møte folk fra hele Norge. Blant stedene vi besøker er Svalbard i nord og Kristiansand i sør, vi klatrer til topps på Galdhøpiggen og flyr opp og ut til en oljeplattform. **Vi sees!**

Andenes	Løten
Arendal	Melbu
Askøy	Meløyvær
Bergen	Molde
Bodø	Moss
Drammen	Namsos
Eidsvoll	Nordkapp
Finnsnes	Nordsjøen
Førde	Notodden
Galdhøpiggen	Odda
Gjøvik	Oslo
Halden	Porsgrunn
Hamar	Rjukan
Harstad	Røros
Haugesund	Sandnessjøen
Henningsvær	Skrova
Jektvik	Sola
Kabelvåg	Sortland
Karmøy	Stavanger
Kautokeino	Stord
Kongsberg	Sørmarka
Kristiansand	Tromsø
Leinesfjord	Trondheim
Lillehammer	Træna
Lofoten	Tysnes
Longyearbyen	Voss

Har du lyst på besøk av Klassekampen eller har du forslag til andre steder vi bør besøke?

Send en epost til standansvarlig Peder
Østring: pedero@klassekampen.no
eller til marked@klassekampen.no

1969 **KLASSEKAMPEN** 2019

Gjelder perioden:
11. - 14. april

NATIONAL THEATRET nationaltheatret.no / 22 00 14 00 Telefontid: 9:30-18:30 (Lor. 11-17) Billettuke: 11:00-19:30 (Lor. 11-18) HOVEDSCENEN VI MÅ SNAKKE OM FAUST Av Thorleifur Örn Arnarsson og Mikael Torfason. Apr. 11. DEN UTROLIGE HISTORIEN OM DEN KJEMPESTORE PÆRA Av Jakob Martin Strid. Apr. 23, 24, 26-28, 30. Mai: 2-5, 8, 10, 11, 18, 20, Jun. 5. ÅRETS SKOLEREVY 2019 Fossvrengen 2019. Kun 25.4 CYRANO Av Edmond Rostand Mai: 7, 9, 13, 15, 21, 23. GRØNLANDSUTRAEN Av og med Fredrik Høyer Mai: 14. 17. MAI-MATINÉ Velkommen til 17. mai-fest kl. 16.00. LILLE EYOLF Av Henrik Ibsen Mai: 25, 27, 28, 29. Jun: 1, 4, 6, 7, 11-15, 17, 18. KONDOLERER OG GRATULERER Av og med Elise Käss Furusest Mai: 22. ALICE I VIDUNDERLAND Av Mads Bones og Kyrre Havnald, fritt etter Lewis Carrolls «Alice in Wonderland» Premiere 11. oktober. Okt: 11, 12, 19, 23, 24, 29. Nov: 1-3, 5, 8, 9, 20, 21, 26, 29, 30. Des: 1, 4, 5, 12-15, 19-21, 23, 26-28, 30, 31. LIV – EN SAMTALE MED LIV ULLMANN. Jan: 10-12, 17-20. Mar: 2, 6-8, 14, 15. AMFISCENEN MEG NÆR Av Anne Lygre Apr: 11, 26, 27, 29, 30. NATTA SYNG SINE SONGAR Av Jon Fosse. Apr: 12, 23-25. Mai: 6, 10, 11, 16, 18, 20, 24, 25, 29. Jun: 3, 4. PERSONER, STEDER OG TING Av Duncan Macmillan Mai: 13, 14, 22, 23, 27, 28. Jun: 7, 8, 14, 15. LIVET ER DEN ENESTE MÅTEN Av Wislawa Szymborska Mai: 18, 25, Jun: 5, 6, 11, 13. Aug: 23, 24, 27, 28, 31. Sep: 6, 7, 9-11, 23-26 HAYBOKA Av Morten Strøksnes. Dramatisert av Ole Anders Tandberg. Aug: 15-17, 22-24, 26, 29. Sep: 2, 3, 12-14, 16-18. Okt: 8, 9, 15, 16. KUNSTEN Å FALLE Av Sara Stridsberg. Sep: 28, 30. Okt: 2, 10-12, 23, 24, 28, 29. Nov: 8, 9, 13, 14, 22, 23, 27, 28. HUMAN ZOO Av Kathrine Nedrejord Uppremiere 4. oktober. Okt: 5, 6. HÆRMENNENE PÅ HELGELAND Av Henrik Ibsen Aug: 20, 21, 30. Sept: 4, 5, 19-21. Okt: 1, 25, 26. MALERSALEN Innslipp 15 min. før forest. KUNSTEN Å FALLE Av Sara Stridsberg. Apr: 12. HEDDADAGENE 11-18.6 UTEN NAVN Av Mattis Herman Nyquist og Fredrik Høyer. Jun: 16-18. BLÅ ÅKER Av Ragnar Olsen Jun: 12, 13.	OSLO NYE HELE BYENS TEATER oslonye.no / 22 34 86 80 Tlf: 22 34 86 80 man: 11-16, tir-fre: 9-18:30, lor: 11-17. Bill.Luke Oslo Nye: man: 11-16, tir-fre: 9-20, lor: 11-18. Bill.Luke Centralt. åpen en time før forest. Bill.Luke Trikket. åpen en halv time før forest. Ticketmaster tlf. 815 33133. HOVEDSCENEN Rosenkrantzgt. 10, Bill. tlf. 22 34 86 80 SOMMEREN UTEN MENN av Siri Hustedvt. Dramatisert for scene av Karen-Maria Bille og Peter Langdal. Apr: 12-13, 24-27. Mai: 2-4, 7-9, 14-15. MIN BRILJANTE VENNINNE av Elena Ferrante. Dramatisert av April De Angelis. Sep: 5, 7, 10, 12, 14, 17, 19, 21, 24, 26, 28. Okt: 1, 3, 5, 10, 12, 17, 19. SNØFALL Basert på NRKs julekalender «Snøfall». Manus: Klaus Hagerup, Hilde Hagerup, Hanne Hagerup og Synne Teksum. Dramatisert for scenen av Hilde Hagerup og Hanne Hagerup. Nov: 14-16, 20-23, 27-30. Des: 4, 7, 11-14, 18, 21, 26-28. SÅ SOM I HIMMELEN Musikal av Kay Pollak, Carin Pollak og Fredrik Kempe. Manusmedvirkning: Edward af Silken. Produsert av Oslo Nye Teater i samarbeid med Riksteatret. Apr: 11-13. Mai: 7-11, 14-16, 21-25. WHAT IS LOVE av og med Odd-Magnus Williamson. Sep: 11-14, 17-21, 24-28. Okt: 1-5, 8-12, 15-19. TEATERKJELLER'N Akersgt. 38. Bill. tlf. 22 34 86 80 HAND TO GOD av Robert Askins. Apr: 11, 25-27. KARI-ANN – ÆRLIG FORTALT av og med Kari-Ann Grønsund. Mai: 22-25. Jun: 14. Sep: 17-21, 26-28. TRIKKESTALLEN Torshovgt. 33. Bill. tlf. 22 34 86 80 ALBERT ÅBERG GIR SEG ALDRI Dramatisert av Stein Kiran etter Gunilla Bergströms bøker. Apr: 11-13, 24-27, 29-30. Mai: 2-3, 6-11, 13-16, 20-25. MIO, MIN MIO av Astrid Lindgren. Dramatisert av Hilde Brinchmann. Et gjestespill fra Teatret Vårt og Nordland Teater. Jun: 5-7, 11-16. MARJORIE PRIME – når kunstig intelligens blir din nærmeste. Av Jordan Harrison. Aug: 29-31. Sep: 3-6. JUL MED PRØYSEN OG SNEKKER ANDERSEN Dramatisert av Stein Kiran etter Alf Proussens tekster. Nov: 16, 18-23, 25-30. Des: 2-7, 9-14, 16-21.	OPERAEN.NO operaen.no / 21 42 21 21 Billettluken man-fre 10-19 (tlf til 16), lor 11-18 (tlf til 17) og 12-18 (tlf stengt). Rullestolbrukere bes melde fra om dette ved billettbestilling. PS. I påsken holder vi åpent fra 12-17. HOVEDSCENEN ROSENKAVALEREN Apr: 13 KORK I OPERAEN Apr: 27 OPERAORKESTRET Mai: 3. Bruckners 8. symfoni BAROKK BEVEGELSE Apr: 6, 9, 11-12, 24-25 Mai: 2, 5 TRYLLEFØYTEN Apr: 29 Mai: 4, 7, 9, 11, 13, 15, 18, 26 Jun: 19, 21, 23 DIANA DAMRAU OG XAVIER DE MAISTRE Mai: 12 MESTERAFTEEN: HVITE NETTER Jun: 3-4, 6-7, 10-11, 13 LA CENERENTOLA Mai: 16, 22, 25, 28, 30 Mai: 5, 12, 15 Jun: 18 THE CARDIGANS I OPERAEN Mai: 19 ANNE PEDERSDOTTER Jun: 14, 17 SCENE 2 INGUN BJØRNSGAARD: MÜNCHEN-TRIOLOGIEN Apr: 25-28 Under huden på Ibsens kvinneskikkelser BALLETTSKOLENS ELEVFORESTILLING Mai: 7, 9-11 DAS LIED VON DER ERDE Mai: 19 VOEX-FESTIVAL VARIOUS OPERATIC EXPERIMENTS Mai: 24 Konsert: Sirene 25-26 Forestilling: Weisse Rose 25-26 Konsert: The Little Match Girl Passion Gratis foredrag og seminarer. Se fullt program på operaen.no BARNEKORET SYNGER ALF PRØYSEN Jun: 7, 13-15 OMVISNING Daglige omvisninger på norsk og engelsk. Tysk og omvisninger for barn lør. For grupper kontakt omvisninger@operaen.no PÅSKE I OPERAEN Ta med barna på omvisning, hør eventyr, lag påskepynt eller løs rebus. Hør konsert, se film, besøk Operabutikken, eller ta påskelunsjen i Sanguine Brasserie. Åpent kl. 12–17. Husk solbriller og solfaktor for påskefregnene!	DET NORSKE TEATRET detnorsketeatret.no / 22 42 43 44 HOVUDSCENEN UTAFOR Tindberg Apr: 11. (Siste gong) THE BOOK OF MORMON Parker/Lopez/Stone Apr: 12, 24-27, 30. Til 29/6 (siste gong). PEER GYNT Ibsen. Apr: 23. Mai: 2, 5, 15, 18, 21. Jun: 2. MUSIKALEN LAZARUS Bowie/Walsh/Tevis Noregspremiere 11/5. Mai: 11, 14-15, 19, 21, 24-25, 28-29. Jun: 4-5, 11. Aug: 23-24, 29, 30. Til 31/12. DOTTERA Goksøyr/Martens Mai: 14, 16, 22-24, 29-31. Jun: 1, 4, 7, 11-12. TRIOLOGIEN Fosse Premiere 6/9. Sep: 6-7, 13-15. BLOKK TIL BLOKK Sep: 29. Okt: 20. Nov: 10. ROALD DAHLS CHARLIE OG SJOKOLADEFABRIKKEN Premiere 9/11. Nov: 12, 15-16, 19, 23-24, 29. Til 31/12. SCENE 2 DETTE BARNET Pommerat Apr: 11, 27. Mai: 3, 13, 23, 28-29. Jun: 4-5. OPENBERRINGA Andersson Apr: 12, 25, 30. Mai: 16. (Siste gong) TUNG TIDS TALE Lillemor Apr: 24. Mai: 3, 6, 18, 22, 24-25, 29. Til 15/6. MARE Lie Apr: 26. Mai: 2, 4, 15. Til 13/6. MACBETH Shakespeare Mai: 14, 31. Jun: 1, 7. DET GÅR BETRE NO Tjøstheim Aug: 23-24, 29. Sep: 26-28. Til 21/12. NOKON KJEM TIL Å KOMME Fosse Premiere 7/9. Sep: 7, 12-14. EIN AV OSS tilnæringsforsøk etter 22. juli Noregspremiere 22/11. I sal til 6/12. SCENE 3 DET MERKELEGE SOM... Haddon Apr: 11, 23. Mai: 2. TANTE JANE Renberg Apr: 12, 24, 27. Til 5/6. OPERASJON SJØLVDISIPLIN Ravatt Apr: 25. Mai: 3. Til 30/11. ABRAHAMAS BARN Tindberg Apr: 26, 30. Sep: 4, 25. Okt: 15, 17. DEN KNUSTE KRUKKA Kleist Mai: 16, 22. Jun: 6. INKOGNITO Payne Mai: 21, 23. Jun: 4, 13. HAUGTUSSA Garborg Mai: 28. Sep: 24, 26. Til 10/10. HEDDADAGENE 2019 11-18. juni. Info: heddadagene.no DEN INTERNASJONALE FOSSEFESTIVALEN 2019 6-15. september med framsyninger på alle scenar og gjestespel fra Japan, Russland og Frankrike. Meir info: detnorsketeatret.no BIKUBEN LUNJS&LYRIKK kl 12. Veke 15 mån-fre Ola B. Johannessen.	ANDRE SCENER DET NORSKE TEATRET PÅ ROMMEN SCENE ALL OF ME. av Nysæther og Fairchild Apr: 11. TANTE ULRIKKES VEI av Zeshan Shakar Uppremiere 12/6. Jun: 13-15, 18-19. Aug: 29-30. Sep: 5-7, 10-12, 17-21, 24, 26. Til 19/12. Black Box teater Oslo 1985 JÉRÔME BEL (1995) R.B. Jérôme Bel 25.–26./4 19.00 HEDDA HEDDA Opplev fantastiske forestillinger fra hele landet i Oslo 11-18. juni! Dritt i LA MERDA Østfold Kulturutvikling og Rogaland teater 11/6 og 12/6 på Oslo Nye Teater – Centralteatret VÅRE BARN Den Nationale Scene 11/6 og 12/6 på Det Norske Teatret VERA ER EIN SKANDALE Haugesund Teater 11/6 og 12/6 på Riksteatret MIO, MIN MIO Teatret Vårt og Nordland Teater 11/6, 12/6, 13/6, 14/6, 15/6 og 16/6 på Oslo Nye Teater - Trikkestallen BLÅ ÅKER Hålogaland Teater 12/6 OG 13/6 på Nationaltheatret NÅ ER DU GUD IGJEN Brage Teater 12/6 og 13/6 på Teater Manu DEEP FIELD BIT Teatergrasjen/Black Box teater/Teaterhuset Avant Garden 13/6 OG 14/6 på Riksteatret ENGELN FRÅ KOBANE Hordaland Teater og Sogn og Fjordane Teater 14/6 og 15/6 på Det Norske Teatret STALOE – Å BEKJEMPE KJEMPENE Årjellsheimen teater 14/6 og 15/6 på Det Norske Teatret TESTOSTERON Teater Innlandet 14/6 og 15/6 på Oslo Nye Teater – Centralteatret NORBERTS NYE NABO Akershus Teater 16/6 og 17/6 på Black Box Teater UTEN NAVN Østfold kulturutvikling 16/6, 17/6 og 18/6 på Nationaltheatret JEG ER KOLIBRI Akershus Teater 17/6 og 18/6 på Teater Manu LIK OG DEL Kilden Teater 17/6, 18/6 på Vega Scene Dette er et utvalg fra programmet. Festivalen byr på nærmere 50 forestillinger på Oslos scener under festivalen. For fullt program og billetter se heddadagene.no.	ANDRE SCENER DET NORSKE SOLISTKOR HAYDN: ÅRSTIDENE Gjendiktet til nynorsk av Paal-Helge Haugen Det Norske Solistkor Ensemble Allegria & Det Norske Blåseensemble Solister: Berit Norbakken Solset, Anders Jerker Dahlin, Yngve A. Søbørg. Dirigent: Grete Pedersen Fredrikstad domkirke 02/05 kl. 18.00 Søndre Slagen kirke 03/05 kl. 18.00 Lillestrøm kirke 04/05 kl. 18.00 Universitetets aula 05/05 kl. 18.00 VÅREN - EKLAMENSKONSERT Verk av bl.a. Grieg, Wagner, Werle, Schönberg, Norgard Det Norske Solistkor Dirigent: Rebecca Gustafsson Svenska Margaretkyrkan, Oslo 10/05 kl. 18.00 Billettinfo www.solistkoret.no R I K S TEATRET riksteatret.no / 24 14 42 00 Gullhaug torg 2b, 0484 Oslo BUKKENE BRUSE LAGER RUMPEBRANN For barn fra 3 år. Dag- og kveldsforestillinger 25, 26, 28. mai og 1., 2., 5., 6., 8. og 9. juni. Billetter og informasjon: www.riksteatret.no Det Norske Kammerorkester www.kammerorkesteret.no SESONGEN 19/20 ER LANSSERT! Informasjon om konserter og bestilling av abonnement finner du på vår hjemmeside. SCHUBERTIADE Tirsdag 14. mai kl. 19.00 Universitetets aula Lorenza Borrani kunstnerisk leder Det Norske Kammerorkester PROGRAM Schubert Stryktrio i B-dur, D.581 Agnes Ida Pettersen Suite (urforefaring) Schubert's menuetter og 6 trier fra stryker Schubert Symfoni nr. 5 Billetter: Ticketmaster.no Tlf. 815 33 133 Barokkanerne NORWEGIAN BAROQUE ENSEMBLE Tirs 30/04 kl. 1900: Universitetets aula TIDENS OG SANNHETENS TRIUMF Il trionfo del tempo e del disinganno G. F. Händels første oratorium (1707) sopraner: Yvonne Suh, Ditte M. Bræin mezzo: Marianne Beate Kjelland tenor: Magnus Staveland dirigent: Enrico Gatti billettinfo og forhåndssalg: www.barokkanerne.no
---	--	--	---	--	--

	MANDAG 08.04	TIRSDAG 09.04	ONSDAG 10.04	TORSdag 11.04	FREDAG 12.04	LØRDAG 13.04	SØNDAG 14.04
	They Shall Not Grow Old 17:45 Shoplifters 18:00 The Favourite 18:00 Vox Lux 20:00 Birds of Passage 20:30 Loro 20:30	They Shall Not Grow Old 12:00 Vox Lux 13:00/20:30 Eighth Grade 18:00 Holiday 18:00 Minding the Gap 18:00 Burning 20:00 Loro 20:00	Loro 13:00 Vox Lux 13:00/20:30 Eighth Grade 18:00 Lykkelige Lazzaro 18:00 They Shall Not Grow Old 18:30 Prøvefortelling Studio Vega 19:00 Loro 20:00 Climax 21:00	Shoplifters 12:00 Birds of Passage 13:00 Dumbo 17:30 They Shall Not Grow Old 18:00 Loro 20:00 Vox Lux 21:00	Holiday 13:00/18:30 Lykkelige Lazzaro 13:00/17:30 Birds of Passage 16:00 They Shall Not Grow Old 18:00 Loro 20:00 The Favourite 20:30 Vox Lux 20:30	Arriettas hemmelige verden 13:00 Knøttekino 13:00/15:00 They Shall Not Grow Old 13:00 Lykkelige Lazzaro 13:30/18:30 Eighth Grade 15:15 Holiday 15:15/20:30 Dumbo 16:00 Birds of Passage 17:30 Loro 17:30 Vox Lux 20:30 K The Favourite 21:00	Knøttekino 13:00/15:00 They Shall Not Grow Old 13:00 Lykkelige Lazzaro 13:30/18:30 Eighth Grade 15:15 Holiday 15:15/20:30 Dumbo 16:00 The House That Jack Built 17:30 Vox Lux 20:30 The Favourite 21:00

For billettsalg, filmomtaler og åpningstider, se nfkino.no
Mrk! Ingen reservasjon av billetter. Bytting av billetter kan gjøres på en av våre kinoer senest 10 minutter før filmen starter.

Obs! Avvik kan forekomme. Se www.nfkino.no for fullstendig kinoprogram.

www.nfkino.no

★ BARNEFILMER ★ PREMIEREFILMER 🍷 VINBAR 💎 SISTE DAG 🌙 NATTKINO ☀️ MATINÉ

TORSdag 11.04

COLOSSEUM 1-2-3-4 🍷
FR. NANSENS VEI 6

Captain Marvel (3D, Original) regi Anna Boden, Ryan Fleck (Amerikansk - 12 år) **18:00.**

★ **Drage treneren 3 (3D, Norsk tale)** regi Dean DeBlois (Amerikansk - 6 år) **10:15.**

★ **Dumbo (2D, Babykino, No tekst, Original)** regi Tim Burton (Amerikansk - 9 år) **13:00.**

★ **Dumbo (2D, Norsk tale, Uten tekst)** regi Tim Burton (Amerikansk - 9 år) **10:00 og 15:15.**

Instant Family (2D, Original) regi Sean Anders (Amerikansk - 9 år) **21:00.**

★ **Kule Kryp 2 (2D)** regi Hélène Giraud, Thomas Szabo (Fransk - 6 år) **10:10, 12:40 og 15:45.**

On the Basis of Sex (2D, Original, Senior kino) regi Mimi Leder (Amerikansk - Alle år) **12:30.**

Pet Sematary (2D, Original) regi Dennis Widmyer, Kevin Kolsch (Amerikansk - 15 år) **20:30.**

Shazam! (3D, Original) regi David F. Sandberg (Amerikansk - 9 år) **17:30 og 15:00.**

Us (2D) regi Jordan Peele (Amerikansk - 15 år) **21:00.**
Ut og stjæle hester (2D, Norsk tale) regi Hans Petter Moland (Norsk - 12 år) **18:00 og 20:45.**

GIMLE 🍷
BYGDØY ALLÉ 39

All About Eve (2D, Direktesen, Kultur) Alle år **20:00.**

Happy Ending (2D, Original) regi Hella Joof (Dansk - 18 år) **13:00.**

Ut og stjæle hester (2D, Norsk tale) regi Hans Petter Moland (Norsk - 12 år) **15:30.**

KLINGENBERG 1-2-3-4
OLAV V S GT. 4

A Star is Born (2D, Original) regi Bradley Cooper (Amerikansk - 9 år) **20:45.**

Birds of Passage (2D, Original) regi Ciro Guerra, Cristina Gallego (Amerikansk - 15 år) **15:45.**

Gloria Bell (2D, Original) regi Sebastián Lelio (Amerikansk - 12 år) **15:30.**

Happy Ending (18 år, 2D, Original) regi Hella Joof (Dansk - 18 år) **18:40 og 21:00.**

Men alle vet (2D, Original) regi Asghar Farhadi (Spansk - 9 år) **17:50.**

Pet Sematary (2D, Original) regi Dennis Widmyer, Kevin Kolsch (Amerikansk - 15 år) **20:45.**

Romeo Akbar Walter (2D) regi Robbie Grewal (India - Ikke vurdert år) **17:30.**

The Favourite (2D) regi Yorgos Lanthimos (Storbritannia - 12 år) **15:45.**

Vox Lux (2D, Original) regi Brady Corbet (Amerikansk - 15 år) **18:30 og 21:00.**

RINGEN 1-2-3-4-5-6

SANNERGATA 6D

Alita: Battle Angel (2D) regi Robert Rodriguez (Amerikansk - 12 år) **17:50.**
Bohemian Rhapsody (2D, Komfortsal, Original) regi Bryan Singer, Dexter Fletcher (Amerikansk - 9 år) **20:40.**

Captain Marvel (2D, Original) regi Anna Boden, Ryan Fleck (Amerikansk - 12 år) **20:30.**

★ **Dumbo (2D, No tekst, Original)** regi Tim Burton (Am. - 9 år) **17:30.**

★ **Dumbo (2D, Norsk tale, Uten tekst)** regi Tim Burton (Amerikansk - 9 år) **12:00 og 14:50.**

Loro (2D, Original) regi Paolo Sorrentino (Italiensk - 15 år) **20:15.**

On the Basis of Sex (2D, Komfortsal, Original) regi Mimi Leder (Amerikansk - Alle år) **14:45 og 17:40.**

On the Basis of Sex (2D, Original) regi Mimi Leder (Amerikansk - Alle år) **11:30.**

Pet Sematary (2D, Original, Supreme) regi Dennis Widmyer, Kevin Kolsch (Amerikansk - 15 år) **20:50.**

Pet Sematary (2D, Original, Supreme) regi Dennis Widmyer, Kevin Kolsch (Amerikansk - 15 år) **18:15.**

★ **Rive-Rolf krasjer internett (2D, Norsk tale, Uten tekst)** regi Phil Johnston, Rich Moore (Am. - 6 år) **15:00.**

Shazam! (2D, Babykino, Original) regi David F. Sandberg (Amerikansk - 9 år) **12:00.**

Shazam! (2D, No tekst, Original, Supreme) regi David F. Sandberg (Amerikansk - 9 år) **12:20, 15:15 og 20:45.**

Shazam! (3D, 4DX, No tekst, Original) regi David F. Sandberg (Amerikansk - 9 år) **11:30, 14:40 og 17:50.**

The Sisters Brothers (2D, Original) regi Jacques Audiard (Amerikansk - 15 år) **20:45.**

Us (2D) regi Jordan Peele (Amerikansk - 15 år) **17:40.**

Ut og stjæle hester (2D, Komfortsal, Norsk tale) regi Hans Petter Moland (Norsk - 12 år) **11:30.**

Ut og stjæle hester (2D, Norsk tale) regi Hans Petter Moland (Norsk - 12 år) **14:30.**

SAGA 1-2-3-4-5-6

STORTINGSØST. 28

Bohemian Rhapsody (2D, Original) regi Bryan Singer, Dexter Fletcher (Amerikansk - 9 år) **20:30.**

Cold Pursuit (2D) regi Hans Petter Moland (Storbritannia - 15 år) **20:45.**

Den Fantastiske Reisen til Fakiren som gjemte seg (2D, Original) regi Ken Scott (Amerikansk - 9 år) **15:15, 18:30 og 21:00.**

Den siste gentleman (2D, Original) regi David Lowery (Amerikansk - 6 år) **18:30 og 21:00.**

★ **Dumbo (2D, Norsk tale, Uten tekst)** regi Tim Burton (Amerikansk - 9 år) **12:15 og 15:00.**

★ **Dumbo (3D, No tekst, Original)** regi Tim Burton (Amerikansk - 9 år) **15:45.**

Green Book (2D, Original) regi Peter Farrelly (Amerikansk - 9 år) **11:45, 17:30 og 20:30.**

Loro (2D, Original) regi Paolo Sorrentino (Italiensk - 15 år) **12:00.**

★ **Rive-Rolf krasjer internett (2D, Norsk tale, Uten tekst)** regi Phil Johnston, Rich Moore (Amerikansk - 6 år) **15:45.**

Shazam! (2D, No tekst, Original) regi David F. Sandberg (Amerikansk - 9 år) **17:45 og 20:45.**

Shazam! (2D, No tekst, Original) regi David F. Sandberg (Amerikansk - 9 år) **12:30.**

The Hate U Give (2D) regi George Tillman Jr. (Amerikansk - 12 år) **17:45.**

Ut og stjæle hester (2D, Norsk tale) regi Hans Petter Moland (Norsk - 12 år) **12:00, 14:50 og 17:40.**

Vox Lux (2D, Original) regi Brady Corbet (Amerikansk - 15 år) **12:30 og 14:45.**

SYMRA 1-2
LAMBERTSETER SENTER

Den Fantastiske Reisen til Fakiren som gjemte seg (2D, Original) regi Ken Scott (Amerikansk - 9 år) **17:50.**

★ **Dumbo (2D, Norsk tale)** regi Tim Burton (Amerikansk - 9 år) **17:30.**

Happy Ending (18 år, 2D, Original) regi Hella Joof (Dansk - 18 år) **14:40.**

On the Basis of Sex (2D, Original) regi Mimi Leder (Amerikansk - Alle år) **14:40.**

Pet Sematary (2D, Original) regi Dennis Widmyer, Kevin Kolsch (Amerikansk - 15 år) **20:20.**

Solnedgang i Budapest (2D, Senior kino) regi László Nemes (Frankrike, Ungarn - 12 år) **11:30.**

Us (2D) regi Jordan Peele (Amerikansk - 15 år) **20:10.**

Vox Lux (2D, Babykino, Original) regi Brady Corbet (Amerikansk - 15 år) **12:00.**

VIKA 1-2-3-4 🍷
RUSELØKKVEIEN 14 18 år

Burning (18 år, 2D, Original) regi Chang-dong Lee (Koreansk - 15 år) **15:00.**

Loro (18 år, 2D, Original) regi Paolo Sorrentino (Italiensk - 15 år) **13:00, 16:30 og 20:00.**

On the Basis of Sex (18 år, 2D, Original) regi Mimi Leder (Amerikansk - Alle år) **12:00 og 15:00.**

Pet Sematary (18 år, 2D, Original) regi Dennis Widmyer, Kevin Kolsch (Amerikansk - 15 år) **12:00 og 17:30.**

Solnedgang i Budapest (18 år, 2D) regi László Nemes (Frankrike, Ungarn - 12 år) **12:00.**

The Sisters Brothers (18 år, 2D, Original) regi Jacques Audiard (Amerikansk - 15 år) **18:15 og 21:00.**

Us (18 år, 2D) regi Jordan Peele (Amerikansk - 15 år) **14:30 og 20:30.**

KLASSEKAMPEN –venstresidas dagsavis

Sentralbord: Tlf: **21 09 30 00**
Annonsering: Tlf. **21 09 32 70**
Abonnement: Tlf. **21 09 30 01**

ANSVARLIG REDAKTØR: Mari Skurdal, 21 09 30 32, maris@klassekampen.no
NYHETSSJEF: Simen Tallaksen, 21 09 30 55, siment@klassekampen.no
UTENRIKSREDAKTØR: Mari Eifring, 21 09 30 33, marie@klassekampen.no
KULTURREDAKTØR: Bendik Wold, 21 09 31 09, bendikw@klassekampen.no
KRONIKK- OG DEBATTREDAKTØR: Tollef Mjaugedal, 21 09 30 42, tollefm@klassekampen.no
FEATUREREDAKTØR: Velaug Hobbestad Salid, 21 09 30 41, velaug@klassekampen.no
POLITISK REDAKTØR: Bjorgulv Braanen, 21 09 30 10, bjorgulvb@klassekampen.no
BOKREDAKTØR: Bjorn Ivar Fyksen (fung.), 21 09 30 57, bjorn@klassekampen.no
MUSIKKREDAKTØR: Olav Østrem, 21 09 30 82, olavo@klassekampen.no
UTVIKLINGSREDAKTØR: Katrine Ree Holmøy, 21 09 30 88, katrineh@klassekampen.no
VAKTSJEF: Maria Lavik, 21 09 31 38, marial@klassekampen.no
VAKTSJEF: Henrik Haanes, 21 09 31 25, henrikh@klassekampen.no

ADMINISTRERENDE DIREKTØR: Christian Samuelsen, 21 09 32 43 / 930 36 396, christians@klassekampen.no
SALGS- OG OPPLAGSSJEF: Kenneth Bjørkhaug, 21 09 32 22, kennethb@klassekampen.no
MARKEDSSJEF (fung.): Nora Felldalen, 21 09 32 48, norat@klassekampen.no
SALGSJEF ANNONSE: Thomas Rønnerud, 21 09 30 48, thomasr@klassekampen.no
SALGSJEF: Kristian Lindqvist, 21 09 31 77, kristianl@klassekampen.no
IT-ANSVARLIG: Lars Kleboe, 21 09 32 11, larsk@klassekampen.no
REGNSKAPSANSVARLIG: Marit Abrahamsen, 21 09 32 60, marita@klassekampen.no

PERMISJON: Bokredaktor Karin Haugen, markedsjef Fredrik Sand

MEDARBEIDERE:

NYHET: Ase Brandvold, journ., 21 09 30 52, aseb@klassekampen.no • Pål Hellesnes, journ., 21 09 30 53, paalh@klassekampen.no • Stian Nicolajsen, journ., 21 09 30 46, stianh@klassekampen.no • Alf Skjeseth, journ., 21 09 30 50, alfs@klassekampen.no • Emma Tollersrud, journ., 21 09 30 98, emmat@klassekampen.no
TRONDHEIMSKONTORET: Frida Holsten Gullestad, journ., 21 09 30 63, fridag@klassekampen.no • Jo Skårderud, journ., 21 09 30 77, jos@klassekampen.no
TROMSØKONTORET: Ole Magnus Rapp, journ., 21 09 30 62, oleo@klassekampen.no
BERGENSKONTORET: Anne Kari Hinna, journ., 21 09 30 61, anneh@klassekampen.no • Gunnar Wiederstrøm, journ., 21 09 30 92, gunnarw@klassekampen.no
POLITIKK: Maria Dyrolf Sandvik, journ., 21 09 32 44, marias@klassekampen.no • Kjetil Magne Sørenes (perm.) UTENRIKS: Erik Grasaas-Stavenes, journ. • Sissel Henriksen, journ., 21 09 31 11, sisselh@klassekampen.no • Peter M. Johansen, journ., 21 09 31 13, petermh@klassekampen.no • Magnus Lysberg, journ., 21 09 31 16, magnusl@klassekampen.no • Yohan Shannmugaratnam, journ., 21 09 31 14, yohans@klassekampen.no
• Yngvilv Gotaas Torvik, journ., 21 09 30 76, yngvilvt@klassekampen.no • Amal Wahab, journ., 21 09 31 15, amalw@klassekampen.no
FEATURE: Astrid Hygen Meyer, journ., 21 09 30 85, astridhm@klassekampen.no • Knut Gjerseht Olsen, journ., 21 09 30 54, knuto@klassekampen.no • Lars U. L. Vegseth, journ., 21 09 30 72, larsv@klassekampen.no • Line Madsen Simenstad (perm.) KULTUR: Sara Hegna Hammer, red.sek., 21 09 31 08, sarah@klassekampen.no • Thomas Espevik, journ., 21 09 31 17, thomase@klassekampen.no • Jonas Brække, journ., 21 09 30 58, jonasb@klassekampen.no • Guri Kulås, journ., 21 09 30 86, gurik@klassekampen.no • Dag Eivind Undheim Larsen, journ., 21 09 30 84, dag@klassekampen.no • Mari Brenna Vollan (perm) BOKMAGASINET: Silje Bekeng-Flemmen, red.sek., 21 09 31 02, siljeb@klassekampen.no • Tom Egil Hverven, hovedannelder, tomegilh@klassekampen.no
MUSIKKMAGASINET: Eirik Blegeberg, red.sek., 21 09 30 81, eirikb@klassekampen.no • Martin Bjørnersen, hovedannelder, 21 09 30 89, martinh@klassekampen.no
KRONIKK OG DEBATT: Carline Tromp, red.sek., 21 09 30 45, carlinet@klassekampen.no • Hedda Lingaas Fossum, red.sek., 21 09 30 38, heddaf@klassekampen.no • Elise Winterthun, red.sek., 21 09 30 99, elisev@klassekampen.no
DESK: Johannes Michael Øvergaard, systemansvarlig, 21 09 31 44, johannes@klassekampen.no • Magne Mellem Enoksen, deskjourn., 21 09 30 35, magne@klassekampen.no • Ida Kristine Hansen, 21 09 30 58, idah@klassekampen.no • Audun Haaland, grafiker, 21 09 31 42, audunh@klassekampen.no • Axel Geard Nygaard, 21 09 31 35, axeln@klassekampen.no • Ove Rønningsland, deskjourn., 21 09 31 24, over@klassekampen.no • Hilde Torhaug, deskjourn., 21 09 31 33, hildet@klassekampen.no • Froydis Wold, grafiker, 21 09 31 41, froydis.wold@klassekampen.no
FOTO: Anniken C. Mohr, fotochef, 21 09 31 52, annikencm@klassekampen.no • Tom Henning Bratlie, fotograf, 21 09 30 39, thb@klassekampen.no • Christopher Olsson, fotograf, 21 09 31 64, christophero@klassekampen.no
SENTRALBORD: Berit Mathinussen, 21 09 32 25, beritm@klassekampen.no • Sidsel Myhrer, 21 09 32 26, sidselm@klassekampen.no
KUNDESERVICE: Eirun Arntzen, 21 09 32 23, eiruna@klassekampen.no
Marius von Osten Braathen, 21 09 32 27, mariusb@klassekampen.no • Dag Rune Dahl, 21 09 32 21, dag.rune.dahl@klassekampen.no • Knut-Egil Knutsen, 21 09 31 91, knutegil@klassekampen.no • Yvonne Lund, 21 09 32 20, yvonne.lund@klassekampen.no
ANNONSE: Marit Sola, annonsekons., 21 09 32 75, maritsola@klassekampen.no • Siri Wengard Berger, annonsekons., 21 09 30 47, sirib@klassekampen.no
MARKED: Tove Berg Andersen, kampanjeansvarlig (perm.) • Linn-Elise Mehlen, markedscons., 21 09 31 48, linnelisem@klassekampen.no • Elin Mykland, markedscons., 21 09 31 29, elinn@klassekampen.no • Anna Martine Nilsen, grafisk designer, 21 09 32 54, annan@klassekampen.no • Mikkel Øgrim Haugen, arr.svarlig, 21 09 31 47, mikkelh@klassekampen.no • Peder Østring, standansvarlig, 21 09 32 49, pederor@klassekampen.no
Håvard Kanikkeberg Grimsom, analyse, 21 09 32 45, havardg@klassekampen.no
LØNN: Tove Broen, 21 09 32 62, toveb@klassekampen.no
IT: Bjørn Berdahl, 21 09 32 10, bjornb@klassekampen.no • Kjell-Arne Lillevik Dahlen, 21 09 32 12, kjellarned@klassekampen.no

Klassekampen arbeider etter Vær varsom-plakatens regler for god presseskikk. Den som mener seg rammet av urettmessig avisomtale, oppfordres til å ta kontakt med redaksjonen. Pressens faglige utvalg (PFU) er et klageorgan oppnevnt av Norsk Presseforbund, som behandler klager mot pressen i presseetiske spørsmål. Adresse: PFU, Rådhusgaten 17, postboks 76 Sentrum, 0101 Oslo.

Klassekampen og avisas redaktør følger retningslinjene i Redaktørplakaten, der det blant annet står: «En redaktør skal alltid ha frie mediers ideelle mål for øye. Redaktøren skal ivareta ytringsfriheten og etter beste evne arbeide for det som etter hans/hennes mening tjener samfunnet. Gjennom sitt medium skal redaktøren fremme en saklig og fri informasjons- og opinionsformidling. Redaktøren skal etterstrebe en journalistisk som gjør det klart for mottakeren hva som er reportasje og formidling av informasjoner og fakta, og hva som er mediets egne meninger og vurderinger.» Se www.nored.no/Redaktøeransvar/Redaktørplakaten.

ABONNEMENT

Som dagsabonnement får du avisa seks dager i uka. Hver lørdag får du i tillegg Bokmagasinet, Musikkmagasinet hver mandag og LeMonde diplomatique en gang i måneden. Den rimeligste betalingsformen er avtalegiro. Alle abonnenter får tilgang til vår digitalavis og e-avis.

Dagsavis 12 mnd: kr 350,- pr. mnd. (kun avtalegiro)	Lørdagsavis 12 mnd: kr 140,- pr. mnd. (kun avtalegiro)
Dagsavis 3 mnd: kr 1.275,-	Lørdagsavis 3 mnd: kr 490,-
Dagsavis 6 mnd: kr 2.405,-	Lørdagsavis 6 mnd: kr 995,-
Dagsavis 12 mnd: kr 4.420,-	Lørdagsavis 12 mnd: kr 1.775,-

Lurer du på noe, kontakt kundeservice på **21 09 30 01** eller kundeservice@klassekampen.no

ANNONSE

For henvendelser om annonse, tlf. 21 09 32 70 eller annonse@klassekampen.no

KLASSEKAMPENS VENNER

Klassekampens venner er en frittstående støtteforening som har som oppgave å styrke avisa Klassekampen økonomisk. Medlemmene i Klassekampens venner betaler månedlige støttebidrag til avisa. Kontakt foreningen for medlemskap eller annet på e-post kk-venner@klassekampen.no eller Klasse

NRK 1

18.00: Planeten vår II

06.30 Nyhetsmorgen **09.00** Med hjartet på rette staden (r) **09.50** Under hammeren (r) **10.20** Miss Marple (r) **12.00** NRK Nyheter **12.15** Fader Brown (r) **13.00** Ønskebryllup **13.50** Skattejegerne (r) **14.20** Eides språksjov (r) **15.00** Solgt! (r) **15.30** Team Bachstad i Sør-Amerika (r) **16.00** Heftige hotell (r) **16.50** Anjos reiser (r) **17.00** NRK Nyheter **17.15** Litt av en jobb! (r) **17.30** Oddasat – nyheter på samisk **17.45** Tegnspråknytt **17.50** Landet fra lufta **18.00** Planeten vår II (r)

(1:6) Br. dokumentarserie fra 2016.

18.50 Distriktsnyheter**19.00** Dagsrevyen**19.45** Brennpunkt

(2) Norsk dokumentarprogram fra 2019.

Først fikk han streptokokkinfeksjoner.

20.35 Norge nå

(48:66) Norsk talkshow fra 2019. I 60 år har familien Juhs drevet sølvsmeie i Kautokeino basert på samisk kultur, men med sølvsmeder fra flere land. I dag har datteren Sunniva ansvaret for å drive livsverket videre. Programleder: Noman Mubashir, Charlotte Haarvik Sanden, Christer Johnsgård.

20.55 Distriktsnyheter**21.00** Dagsrevyen 21**21.25** Debatten

Programleder: Fredrik Solvang.

22.05 Folkets dronning

(2:2) Br. dokumentar i to deler.

22.55 Distriktsnyheter**23.00** Kveldsnytt**23.15** Heimebane (r)

(8:8) Norsk dramaserie fra 2019.

00.10 The Sinner (r)

(7:8:8) Am. krimserie fra 2018.

01.30 Heftige hotell (r) **02.25** Folkets dronning(r) **03.10** Planeten vår II (r) **04.00** Norge nå (r)

2

20.00: Sommerhytta

06.00 Home and Away (r) **06.30** Nyhetene **06.55** God morgen Norge Programleder: Vår Staude, Espen Fiveland, Peter Moi Bubresko, Desta Marie Beeder. **10.00** God morgen Norge **12.00** Dyrepasserne (r) **13.00** Veterinærene **14.00** Masterchef Sverige **15.00** Bolighjelpen **16.00** Sommerhytta (r) **17.00** Home and Away **17.25** Oppgrader! (r)

18.00 Nyhetene**18.15** Håndball: Norge – Sverige

Håndball for menn fra 2019. Fra Sør Amfi i Arendal og kampen mellom Norge og Sverige i EHF Euro Cup for herrer. Kommentator: Bent Svele, Harald Bredeli.

19.45 Håndball: Etter kampen

Håndballmagasin. TV 2 Sporten gir deg oppsummering og høydepunkter etter kampen mellom Norge og Sverige i EHF Euro Cup for herrer.

20.00 Sommerhytta

(20:40) Norsk realityserie fra 2019. Denne uken har deltakerparene jobbet med inngangspartiet og terrassen. Programleder: Guri Solberg.

21.00 Nyhetene**21.20** Været**21.25** Sportsnyhetene

De siste nyhetene innen sport.

21.40 TV 2 hjelper deg

(15:17) Norsk forbrukermagasin fra 2019.

Programleder: Solveig Barstad.

22.10 Helsekontrollen

(6:8) Norsk forbrukermagasin fra 2019. Programleder: Marte Spurkland.

22.40 Da Norge sto stille (r)

(5:6) Norsk dokumentarserie fra 2019.

23.40 Frikjent (r)

(8:8) Norsk dramaserie fra 2015.

00.45 Bull **01.40** Criminal Minds (r) **02.35** Hawaii Five-0 (r) **03.35** Blindspot (r) **04.30** Blue Bloods (r) **05.25-06.00** Oppgrader! (r)

NRK 2

22.05: Urix spesial

06.00 NRK Nyheter **07.25** Nor-malt for Norfolk (r) **07.55** Hus-drømmer (r) **08.55** Oddasat – nyheter på samisk (r) **09.10** Distriktsnyheter (r) **10.50** Urix (r) **11.10** Nomino (r) **11.40** Antikkduellen (r) **12.10** Hagen min (r) **12.50** Tidsbonanza (r) **13.40** Prins Eugen – kunsten og livet (r) **14.40** Miss Marple (r) **16.15** Med hjartet på rette staden (r) **17.05** Fader Brown (r) **17.50** Svenske arkitekturperler (r)

18.00 Dagsnytt 18**19.00** All verdens kaker – med Tobias (r)

(4:6) Da. matserie fra 2016.

19.45 Bare Gud helbreder (r)

Br. dokumentar fra 2018.

21.10 Sprit, forbud og gangstere (r)

(2:2) Am. dokumentar fra 2018.

22.05 Urix spesial

Aktualitetsmagasin fra NRKs utenriksredaksjon.

23.05 Sølvets imperier (r)

(2:3) Fr. dokumentarserie fra 2018.

00.05 Sykt spesiell (r)

(2:6) Br. dokumentarserie fra 2017.

Kirurg Gabriel Weston møter folk helt utenom det vanlige.

01.00 Fremtidens drømmeboliger (r)**01.30** Torp (r) **02.00** NRK Nyheter **02.01** Brennpunkt (r)**02.55** Norge nå (r) **03.15** Oddasat – nyheter på samisk (r) **03.30** Distriktsnyheter (r)

N

21.30: Gift ved første blick

06.00 Top 20 Funniest (r) **06.50** Sinnasnekker'n (r) **07.45** 4-stjerners middag (r) **08.40** Top 20 Funniest (r) **09.30** Wahlgrens verden **10.30** Sinnasnekker'n (r) **11.30** 4-stjerners middag (r) **12.30** Brille (r) **13.30** Brille (r) **14.35** The Big Bang Theory (r) **15.30** Friends (r) **17.00** Two and a Half Men (r)

18.30 The Big Bang Theory (r)

(24:24)

19.00 The Big Bang Theory (r)

(1:24)

19.30 4-stjerners middag

(56:56) Norsk realityserie fra 2019. Sesongens siste vertinne er artist Bertine Zeltitz som inviterer hjem til seg på Ullern.

20.30 Første date

(10:16) Norsk realityserie fra 2019. På Første date-restauranten møtes single fra hele landet på blind date.

21.30 Gift ved første blick

(10:10) Norsk realityserie fra 2018. Eksperimentet er snart ved veis ende, men ender ekteskapet her?

22.30 Drapet i Holmenkollen (r)

(5:6)

23.30 Brille (r)

(2:12) Norsk underholdning.

00.30 Special Victims Unit (r)**01.25** CSI (r) **02.25** Castle (r)**03.25** Morgan og Ola-Conny gjør Norge (r) **04.15** Gossip Girl**05.00** Rik på rabatt (r)

3

22.30: Wisting

06.00 The Mick Regi: Dave Cher-nin, John Chernin. **06.20** Nanny (r) **06.45** Nanny **07.10** Pascals konditori (r) **07.55** The Ellen DeGeneres Show **08.40** Dr. Phil (r) **09.35** Dr. Phil **10.35** NCIS: New Orleans **11.30** NCIS: Los Angeles **12.30** Lethal Weapon **13.30** Junior Masterchef USA (r) **14.30** Pascals konditori **15.30** Real Housewives of Beverly Hills **16.30** Svenske Hollywoodfruer **17.30** Luksusfellen Sverige **18.30** Junior Masterchef USA

19.30 Ni måneder
Am. komedie fra 1995. Samuel Faulkners ukompliserte og lykkelige liv blir snudd på hodet da kjæresten hans Rebecca forteller ham at hun er gravid. I rollene: Hugh Grant, Julianne Moore, Robin Williams. Regi: Chris Columbus.

21.30 Paradise Hotel

(20:48) Norsk realityserie fra 2018.

22.30 Wisting

(1:10) Norsk krimserie fra 2019. En mann blir myrdet, og den norske detektiven Wisting kommer på sporet av en seriemorder som har lurt seg unna FBI i 20 år. Detektiv William Wisting gjør en skremmende oppdagelse.

23.30 Sex og singelliv**00.50** Paradise Hotel (r) **01.45** Love Island UK **03.35** Svenske Hollywoodfruer (r) **04.20** Luksusfellen Sverige (r) **05.05-06.00** NCIS: Los Angeles (r)

NRK 3

19.30 Bondi Beach (r)(2) Austr. dokusæ-
rie fra 2015.**19.50** Olly Alexander –
homo i dag (r)Br. dokumentar fra
2017.**20.50** Vi skal ha barn (r)Sv. dokumentarserie.
fra 2019.**21.00** Sinnsykt (r)Norsk dokumentar-
serie fra 2019.**21.30** Helt alene (r)

Norsk serie fra 2018.

22.10 LovlegNorsk dramaserie fra
2018.**22.30** Heftige hotell (r)Br. dokumentarserie
fra 2017.**23.00** Indiske somme (r)(6) Br. dramaserie fra
2016. I Shrimla samler
man seg for å feire
kong Georgs 25 år på
tronen.**03.20-06.30** Bondi Beach
(r)

nrk super

06.30 Morgensending**12.10** Bitz & Bob (r)**12.20** Blinky Bill (r)**12.45** Fagerpels Hotell (r)**13.10** Lik meg (r)**13.20** Hestevenner (r)**14.20** 9liv (r)**14.25** Spangas (r)**14.50** Ape og Snabel (r)**14.55** Sauen Shaun**16.15** Helium (r)**16.25** Yakari (r)**16.50** Bamse Bjørn (r)**17.05** iezår (r)**17.15** Peppa Gris (r)**17.20** Bing! (r)**17.30** Lille Jack (r)**17.45** Hei Kembo (r)**17.50** Nelly og Nora (r)**18.00** Tilde Meire (r)**18.05** Øisteins blyant ABC
(r)**18.15** Historier fra trehyt-
ta (r)**18.20** Bitz & Bob (r)**18.35** Sara og tjuaguttene
(r)**19.00-19.29** Barn ingen
adgang (r)

2 Zebra

06.00 American Ninja**07.55** Fail Army (r)**08.25** Ice Road Truckers (r)**09.20** MacGyver – klassi-
keren (r)**11.25** Ax Men (r)**13.20** Ødemarkens menn
(r)**14.15** Alarm 112 – På liv
og død (r)**18.10** Ax Men (r)**20.00** Ødemarkens menn
(r)**21.00** Cruiseturer fra hel-
vete (r)**22.00** Jail: Big Texas (r)**23.00** Live PD: Police
Patrol (r)Am. dokumentarserie
fra 2018.**23.55** 60 Days In (r)**00.50** Homeland (r)**03.00** Live PD: Police
Patrol (r)**03.55** MacGyver – klassi-
keren (r)**04.55-06.00** MacGyver –
klassikeren (r)

2 Livsstil

06.00 Morgensending**09.00** Mitt drømmehjem
(r)**10.00** Mitt bitteille hjem
(r)**12.00** Flipp eller flopp? (r)**13.00** The Kardashians (r)**15.00** Kirurgiske katastro-
fer (r)**16.00** Husfikserne (r)**17.00** Billionaire Babies (r)**18.00** Masterchef Sverige
(r)**19.00** Husfikserne (r)**20.00** Tid for hjem (r)**21.00** Bolighjelpen (r)**22.00** Sommerhytta (r)**23.00** Kirurgiske katastro-
fer (r)Am. dokumentarserie
fra 2018.**23.55** 60 Days In (r)**00.50** Homeland (r)**03.00** Live PD: Police
Patrol (r)**03.55** MacGyver – klassi-
keren (r)**04.55-06.00** MacGyver –
klassikeren (r)**04.10** Nattsending

FEM

06.00 Morgensending**10.25** Mesterkokken (r)**11.20** Husjakten**11.55** Husjakten**12.25** Lottomillionærenes
husjak**12.55** Lottomillionærenes
husjak**13.25** Ferske husfikser**13.55** Ferske husfikser**14.25** Say Yes to the Dress**14.55** 90 Days to Wed**15.55** Ambulansen (r)**16.25** Sofias engler (r)**17.25** Wahlgrens verden
(r)**18.20** Friends (r)**18.50** Friends (r)**19.25** Friends (r)**20.00** Sinnasnekker'n
(r)**21.00** Ambulansen**21.30** Sofias engler (r)**22.30** Første date**23.30** Friends (r)**00.05** Friends (r)**00.35** Friends (r)**01.05** Der ondskapen bor**02.05** Nattsending

MAX

06.00 Morgensending**07.40** Fiks og flytt**08.25** Gullfeber (r)

AKKURAT NÅ

Fy f*

Gårsdagens diskusjon: Hva er best av rap og rock? Rock har lenge hatt høyest stjerne i heimen, kanskje mest på grunn av tradisjonen rundt det, det har vært holdt opp som den gjeveste, tøffeste sjangeren av de alle, den mest mystifiserte, glorifiserte og omtalte sjangeren som har mest eventyr knyttet til seg. Og de kuleste gitarene og den tøffeste sminken.

Men, rap har seilet opp som en god konkurrent, og ved gårsdagens kveldsmat ble femåringens rockeelsk utfordret av sjuåringens oppspill: Hva med rap?

Først avfeid. Hva mener du? Rap? Bedre enn rock? Men, utfordringen ble tatt, og vi satte på rap til kveldsmaten. Bergensrapen står overraskende høyt hjemme hos oss, og kanskje høyere enn foreldrene liker. Men det var da Kamelen som var på request, så det ble en runde med «Beng Beng Beng, eg e unge Kamelen» etterfulgt av «Fy faen», eller «Fy fa», som de insisterer på at teksten er (vi har ikke tatt den fighten).

Men, rapen klatret også litt da sjuåringen stoppet opp et øyeblikk, etter å ha hørt på Hkeem og Temur som dundret på lavt nivå ut av høyttaleren på kjøkkenet med følgende linjer: «Noen få snakker mye / Mye bak min rygg / Snakker mye på mobilen / Fortsatt på den og de sløser bort livet».

– Men, det er jo sant! Utbryter sjuåringen. – Det er jo sant, at de snakker på mobilen! Det er jo mange som snakker mye på mobilen!

Og med det fikk rapen plutselig helt andre forutsetninger for å nå høyt, i et rekkehus i Groruddalen. Hjemme hos oss er det nå etablert at rapen kan formidle sannheter og innsikt, og nå bredere ut enn den mystiske rocken på et fremmed språk. Det er sprøtt at musikken kan ha den kraften. Eller, som femåringen formulerte det: «Hodet mitt koker!». *Tufsla*

Yamamoto Kiyoshi

Yamamoto er tildelt Sandefjord Kunstforenings Kunstpris 2019 for installasjonen «I can't work like this». Utstillingen med vinneren og de nominerte Ida Madsen Følling, Ask Bjørlo, Nora Joung og Sille Storihle står til 21. april. Her et utsnitt av installasjonen, foto av Øystein Thorvaldsen.

perspektiv

Bakterien som endret historien

Mange har vært på kino for å se prisbelønte The Favourite. Filmen hadde mange fascinerende elementer – ett av dem var de 17 kaninene i dronningens gemakker til minne om hennes 17 døde barn.

Dronning Anne, født i 1665, ble gift med prins Jørgen (George) av Danmark i 1683. En av de kongeliges viktigste forpliktelser er å føre slekten videre, og paret hadde ingen problemer med å bli gravide. Men etter første svangerskap, som endte med dødfødsel av en datter våren 1684, fortsatte det med det ene feilslåtte svangerskap etter det andre. Noen endte med abort, noen med dødfødsel, noen med fullbårne barn som levde noen dager, uker eller måneder. Lengstlevende var William, født i 1689. Han ble spådd en tidlig død siden han var svakelig ved fødselen, men overlevde utrolig nok.

Men gleden ble kortvarig; gutten ble tidlig rammet av hyppige kramper og utviklet etter hvert såkalt vannhode. Han var muligens normalt utrustet intellektuelt, men var sykkelig og lærte ikke å gå før ved seksårsalder.

Annes siste kjente svangerskap endte med en dødfødt sønn januar i

1700, som var antatt å ha vært død i flere uker i mors liv. Hun var fortsatt bare 35 år, men hadde dårlig helse og fokuserte nå alt sitt håp om sitt eneste overlevende barn. Men skjebnen rammet på nytt: Sønnen William døde kun noen måneder senere i forbindelse med en akutt infeksjon, fem dager etter sin ellefte fødselsdag i juli 1700. Anne ble enke i 1708 og døde selv 49 år gammel, angivelig under et raserianfall. Hennes kropp sies å ha vært så stor at hun måtte legges i en bortimot kvadratisk kiste. Sytten svangerskap, flere av dem med fødsel til termin, men som likevel endte med dødfødsel eller tidlig død. De fleste kunne vel henfalt til trøstespising og humørsyke, selv med en litt mindre brutal skjebne?

Ut fra dagens kunnskap antar man at årsaken til dronning Annes ulykke-

lige skjebne sannsynligvis var at hun var bærer av listeria – nærmere bestemt bakterien *Listeria monocytogenes*, først beskrevet i 1924 hos kaniner. Tilfeller hos mennesket ble rapportert senere på 1920-tallet, men først i 1949 påviste man smitte med hjernehinnebetennelse hos nyfødte. Dette er en bakterie som fortsatt forårsaker abort, sykdom og tidlig død hos nyfødte, også i vår del av verden. Den kan overføres fra mor til foster og kan forkomme når som helst i svangerskapet, uten at mor selv er syk.

Dronningens skjebne endret både landets og verdens historie, siden hennes død uten arvinger svekket det engelske kongehusets reelle makt for alltid. Georg III forsøkte senere å hevde den kongelige rettighet på nytt – et forsøk som mislyktes, men som av enkelte påstås å være en av årsakene til den amerikanske revolusjon.

Selv i dag kan infeksjoner i svangerskapet forårsake store skader og død hos foster og nyfødte – selv om de sjelden endrer verdenshistorien.

Kari Gulla,
helsesyekeleier og universitetslektor, NTNU
kari.gulla@ntnu.no

I San Francisco er det et hus malt rødt og lilla med et stort skilt hvor det står «Yabba Dabba Do». Det kjøpte Florence Fang (84) i 2017, og hun har utvidet Flintstones-temaet med blant annet flere dinosaur-statuer. Myndighetene krever byggesøknad og riving, men Fang saksøker byen for å hindre hennes ytrings- og religionsfrihet.